

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, fél-
évre 4 K, negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,

Hiszek egy Isteni örök igazságban,

Hiszek Magyarország feltámadásában.

Amen.

A genfi merénylet.

Mindig megüti a szívünket valami bizonytalan érzés, amikor Genfet emlegetni halljuk, vagy az ujságok betűsorában ötlük szemünkbe ez a városnév. Mert annak a szívós hajtóvadászatnak, amely ellenünk még egyre folyik, Genfben futnak össze a szálai.

A Népszövetség székhelye ez a kies, csendes svájci városka, ahová a világ mai hatalmasai ki-kirándulnak a természet szépségeiben gyönyörködni s mellesleg elirányítgatni, eldöntögetni a nemzetek sorsát. Legalább is így gondolják ők.

Mi — az üldözötteknek mindenkor józanabb látásával — tudjuk, hogy Genfnek is van felsőbb fóruma: az Idő ítélőszéke. Míg azonban ügyünk oda eljuthat, Genfet sem szabad lebecsülnünk.

Sok szó esik ott rólunk s ugyancsak össze kell szedniök a magyarság képviselőinek minden tudásukat, eszüket, energiájukat és türelmüket, hogy az ellenünk dolgozó — sötét és galád eszközöktől sem visszariadó — nemzetközi maffia számításait keresztül húzzák.

Gróf Bethlen Istvánra róttá a sors e feladat emberfeletti küzdelmeit. Hosszú évek óta járja a magyarság göröngyös, tövises kálváriáját, külső és belső ellenségek becsúszásának, alattomos aknamunkájának, gáncsainak és nyílt támadásainak pergőtüzében.

Mi a politikai élet szereplőiről nem mondhatjuk el sem az elismerés, sem a gáncs kritikáját, mert utainkat a társadalmi rend fenntartásának politikamentes feladatai irányítják.

A politikától való tartózkodás azonban a legtávolabbról sem jelenti azt, hogy magyarok és pedig mindennél előbb magyarok ne lehessünk. A napi politikának ezer és ezer olyan kérdése van, amely az egymással szemben álló vélemények szakadatlan harcát eredményezi s nekünk ezekbe a harcokba valóban nem szabad beleavatkoznunk. Ennek okait és igazságát tisztán látjuk s ahhoz tartjuk is magunkat.

A közelmúlt idők tapasztalatai azonban megadták nekünk azt a tisztánlátást és érettséget, hogy a politikát csak addig a határig respektáljuk, amíg az a magyar nemzeti eszme, a magyarság létérdekeinek keretein belül mozog, de nem respektáljuk ezeken a határokon túl, amikor nemzetgyalázással, hazaárulással fajul. Amikor a politika

lecsúszik a magyar eszme és magyar életérdekek talajáról, nem respektáljuk benne a politika farizeus köntösét, hanem azt látjuk benne, ami a valóság: hazaárulást.

Ez ellen pedig tűzzel, vassal, utolsó esépp vérünkkel küzdünk s nyíltan tudomására hozzuk mindazoknak, akiket illet, hogy a politikamentesség örve alatt nem lehet többé a m. kir. csendőrséget a pusztulásig mozdulatlan tömeggé merevíteni.

Ez a válaszuk a genfi virtuskodásra.

Ismerjük őket nagyon jól! Nem vállalták a rombadőlt Haza, a nyomorúságba taszított Otthon ujjaépítésének küzdelmeit. Nem akartak velünk együtt éhezni, rongyoskodni s a félrevezetett világközvélemény előtt továbbra is büszkén vállalni a magyar nevet — nem merték. Eladták magukat pénzért leggyűlöletesebb ellenségeinknek, kémei, előőrsei, propagandaeszközei lettek azoknak, Júdás pénzre váltották a magyar nyelvtudásukat. Senki annyit nem ártott a magyarság ügyének, mint ezeknek az embereknek magyar nyelvű rágalomhadjárata, szitkozódása és átkozódása.

Elég róluk! Hiszen még ellenségeink is nádorral fogadták a nekik pedig kétségtelenül hasznos szolgálatokat.

A világ szeme már nyiladozik s mindenfelől ebrudalják kifelé a pénznek e jellemtelen és leg-aljasabb kalmárait. Kikoptak mindenünnen.

Bizonyára ez háborította fel annyira a magyar börtön kapujából megszökött sikkasztót, hogy kormányelnökünket Genfben inzultálta.

Tízezernyi magyar csendőr arcát érte az ütés, tízezernyi magyar csendőr jelentkezik a részeért, hogy eltegye többi adósságai közé.

Nem gróf Bethlen István személyét érte az inzultus, hanem az egyetemes magyarság becsületét. Ennek pedig mi is számottevő hordozói, letéteményesei vagyunk, tehát tízezernyi magyar csendőr arcát is érte ez az ütés, tízezernyi magyar csendőr arcát borítja el a sértett önérzet bíbora.

Mert az, hogy egy ország miniszterelnökét a nagyhatalmak képviselőinek közvetlen környezetében a saját honfitársa megüti, példátlan és vérlázító tobzódása a nemzetgyalázásnak és hazaárulók féktelen rakoncátlankodásának és pökhendiségének betetőzése ez a Genfben kirobbant „emigránsvirtus“, lekicsinylésünk és meggyalázásunk a népek fórumán; az enyém, a tied, mind a tízezer magyar csendőré, az egész magyar nemzeté.

Nem tudjuk, mi lesz a merénylet utójátéka odakünn és idebenn. Mi csak annyit mondunk, hogy egy tántoríthatatlanul magyar szívű, egyenként és összességében önérzetes, erős testület éri arcán a szégyenletes orvtámadás égő bélyegét és — résen áll . . .

A daktiloszkópia a csendőrség használatában.

Irta: SOLTÉSZ IMRE ezredes.

Már sokat írtak és sokat hallottunk a daktiloszkópiáról, eddig azonban még nem állottak a kellő eszközök rendelkezésünkre, hogy a daktiloszkópiát a csendőrségi nyomozásoknál is alkalmazhassuk.

Belügyminiszter Úr Ónagyméltósága 1926. évi március hó 24-én kelt 94.759/VI—b. 1926. számú rendeletével egyelőre minden csendőr szakaszparancsnok részére egy kis daktiloszkópiái készüléket szereztetett be a bécsi Schneider cégtől és az állandó tanulmányi bizottságot utasította, hogy a daktiloszkópiái készülék használatának módját a csendőrségi Szolgálati Utasítás függelékében ismertesse. Így tehát meg lesz adva a mód arra, hogy a daktiloszkópiát ezentúl már a csendőrség is alkalmazza. Tájékoztás végett közlöm azt is, hogy dr. Schreiber Dániel, budapesti rendőrkapitány, újabban „Daktiloszkópia” címmel egy jeles szakkönyvet adott ki, melyben részletesen ismerteti az ujjnyomat-rendszert, az ujjnyomat felvételt, az ujjnyomatok osztályozását a bűnügyi nyilvántartó hivatalban, a daktiloszkópiát a büntetéseket nyilvántartása szempontjából, helyszíni ujjnyomok előhívását, rögzítését és értékesítését, az ujjnyomok összehasonlítását. Ismerteti azt is, hogy mit lehet a helyszíni ujjnyomból következtetni és hogyan kell az ujjnyomokat megkeresni.

Javaslatot tettem arra, hogy ezt a szakkönyvet legalább minden szárny-, iskola-parancsnokság és a szakaszparancsnokok részére hivatalosan rendel-

jék meg, mert ambícióval és sikerrel csak az fogja tudni alkalmazhatni a daktiloszkópiát, aki ezt a jeles munkát elejétől végig alaposan áttanulmányozza.

Bár az új Szolgálati Utasítás függeléke röviden ismertetni fogja a daktiloszkópia alkalmazásának módját, mindannak dacára, útmutatásul, még néhány körülményre akarom olvasóim figyelmét felhívni.

Tudnunk kell, hogy a csendőrnek bizonyos esetekben ujjnyomatokat kell felvennie olyan egyénekről, akikről feltehető, hogy hamis nevet mondtak be, azonban lehetséges, hogy az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatalban, hol már körülbelül háromszázezer ujjnyomatlaptól őriznek, az általunk felvett ujjnyomat alapján meg tudják állapítani, hogy mi az őrizetünkben levő, vagy általunk gyanúba vett egyén igazi neve.

A 24.300—1908. I. M. rendelet ugyanis kimondja, hogy minden olyan egyénről, aki előzetes letartóztatásba, vizsgálati fogságba, vagy szabadságvesztés büntetésének végrehajtása alá kerül, a Btk. 203., 205., 206., 209—212., 232—245., 247., 251., 278., 288., 279—281., 287., 306—309., 333., 335—339., 341—343., 344—354., 355—358., 370—378., 380—385., 391—406., 422—424., 428; a Bn. 39—42., 43—47., 48., 49., 50., a kbtv. 63., 67., 68. és az 1885:XXV. t.-c. I. fejezetében felsorolt bűncselekmények miatt, a törvényszéki és járásbírói és a közigazgatási hatóságok fogházaiban ujjnyomatot kell felvenni és az ujjnyomat-kísérőlappal együtt nyilvántartás végett az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatalnak beküldeni.

Így tehát, ha valakiről feltehető, hogy 1908

Grand-Trianon.

(1920 június 4.)

Győzelmi tort ült azon a napon,
Fel volt díszítve a Grand-Trianon,
Csobogva szöktek Versailles kútjai...
Szépen temettek téged, óh hazám,
Szépen temettek — meg kell vallani —
Míg ott hevert a népek asztalán,
Míg ott hevert a hitvány, rongy papír,
Minden betűje békó, fejfa, sir,
Míg ott hevert a részeg, ostoba,
Cézári dolyf új-testamentoma:
Hol győz a gyáva, korcs faj a vitében,
Hol áruló bitagnak lenni érdem,
A becsület pirulva rejti arcát,
S vadul röhögnek, kik halálra marták,
Hol a megváltást hirdető apostol
Népek bakója lett, kezében ostor,
S mikor beváltja kenetes igéit,
Förtelmes börtönt, rút fegyházat épít
S farizeus mosollyal hív oda:
„Im, kész a népszabadság temploma!”

Szépen temettek téged, óh hazám,
Míg ott hevert a népek asztalán
A szegény-okmány, mely örökre éget,
Mely e hazug kor homlokára bélyeg,
Lemoshatatlan folt gyanánt tapad!
Hiába volt hát oly szent akarat,
Egy ezredévének annyi szent csatája?
Hiába voltál végvára nyugatnak,
Ki vért vetettél, míg mások arattak,
Hűségédért hazám, ez most a hála?
Prédául dobnak törpe konclesőknek,
És itt hever a rongy papír előtted,
Hogy odaird mocsoktalan neved? ...
Mindegy! ... Megtörtént... Elvégeztetett!...

De tudd meg, csalfa, nyugati Bizánc:
Nem ez, nem ez volt az igazi tánc!
Van még tiz milljó lappangó tűzünk,
Hünyő parázs ma dermedt sziveken,
De lángra gyulva tomboló elem,
S mi lángra gyújtjuk, erre esküszünk!
S addig nem nyugszunk, míg összefogódzva
Úgy ég, lobog majd, mint gigászi csóva,
Míg üstökös-ként nem szökik az égre,
Hogy lángbetűkkel írja oda jussát,
Míg porba nem hull tőle a hazugság,
Míg összeégve nem dől semmiségre
A cselszövő pokol, az ostoba,
Cézári dolyf új-testamentoma,
Amít úgy hívnak: trianoni béke!

Szathmáry István.

A fanalé.

Irta: HAJDÚ ISTVÁN ny. ezredes.*

Császárgyakorlat volt.

A zárógyakorlatokat a főherceg személyesen vezette.

A levegő tele volt villanyossággal; a nagy feszültség tetőpontját érte.

A hadtest vezérkari főnöke *Abfertigungot* (eligazítást) tartott, melyen az alárendelt hadosztályok és műszaki osztagok képviselői voltak jelen.

„Ő császári és királyi fensége holnap, 12-én, éjjel 2 óra 15 perckor fog a 350. magassági ponton lévő útkeresztezésen átlövagolni. A fanalé az említett magassági ponton akként helyezendő készenlétbe, hogy az két órakor már működésben legyen. A fanalét illetően X. hadosztályparancsnokság megfelelőleg intézkedik.”

* Nemrégiben elhunyt közkedvelt munkatársunk irói hagyatékából.

óta a fenti bűncselekmények egyikét elkövette, arról a beküldött ujjnyomatlapja alapján az O. B. Ny. H. meg tudja állapítani, hogy kicsoda. Olyan egyénről azonban, aki 1908. év előtt követett el bűncselekményt, hiába küldünk be ujjnyomatlapot kilétének megállapítása végett, mert az ilyen egyének ujjnyomatlapja az O. B. Ny. H.-ban még nem lehet.

Az új Szolgálati Utasításunk a csendőrörsök kötelességévé teszi azt is, hogy az őrizetbe vett nemzetközi büntetésekről tíz példányban vegyenek fel ujjnyomatot. Miután azonban az őrsök egyelőre daktiloszkópiái készülékekkel nem fognak rendelkezni, egyelőre szükségből az őrs festékes címnyomó párnáját használhatják az ujjnyomat felvételénél. Mindenesetre ügyelni kell arra, hogy a festékes párnán túlsók festék ne legyen, mert különben a bőrfodrok rajzai nem lesznek tisztán láthatók. Ujjnyomatlapot lehet kapni a váci fegyrintézet nyomdájában. A házilag készített úrlap már a papiranyag miatt is kevésbé felel meg, másrészt a rovatozások miatt sok időnkét leköti. Az ujjnyomat felvételénél ügyelni kell, hogy főképpen a „delta“ és a „mag“ között levő rész tiszta és éles legyen, mert az osztályozásnál ezt a részt tisztán kell látni. Ha az ujjnyomat alapján az O. B. Ny. H.-tól valakinek kilétét megtudakoljuk, akkor az ujjnyomatlapot két példányban kell kitölteni; az egyes rovatok kitöltésére az úrlapon levő kérdések elegendő útmutatást nyújtanak.

Az ujjnyomat felvételénél nagyon vigyázni kell arra, nehogy más személy ujjnyomatát vegyük fel, mint akinek nevét az úrlapra ráírtuk, továbbá, hogy az illető kezeit felvétel előtt langyos szappa-

nos vízzel megmosassuk, végül, hogy az illető a sorrendben következő ujjait a felvételnél akár szándékosan, akár ügyetlenségéből ne hagyja ki, azaz ujjesere elő ne fordulhasson. Az ujjakat az úrlapon épp úgy, mint a festékes párnán, a bal körömszéltől a jobb körömszélig kell végighengerelni. Ha valamelyik ujjról a lenyomat nem sikerült, akkor az ujjat az elromlott ujjnyomatra újból ráhengerítjük és nem kell emiatt új úrlapot használatba vennünk. Csonka, sebes ujjaknál az illető rovatba bejegyezzük, hogy a nyomat miért nem volt erről az ujjról felvehető. Az ujjnyomatlap becsomagolásakor a lapot a piros vonalozásoknál hajtsuk össze, hogy az ujjnyomat az összehajtás miatt meg ne sérüljön.

A daktiloszkópiának másik nagy jelentősége az, hogy a nyomozásnál, a helyszínen talált ujjnyomok felvételével, a tettes kiderítését lehetővé tesszük. Ugyanis a helyszínen talált ujjnyomot a gyanúsítottéval összehasonlítják s ha az azonosság megállapítható, akkor megvan a perrendszerű bizonyíték arra, hogy a gyanúsított egyén a helyszínen járt és azt a tárgyat, amelyen ujjnyoma maradt, megfogta. Ha már most az illető nem tudja hitelt érdemlően igazolni, hogy fenti körülmény a bűncselekmény elkövetésével nincs összefüggésben, azaz: hogy ártatlan, akkor az ujjnyom alapján bűnössége kétségtelen. A nyomozó esendőrnék tehát arra is ki kell terjeszkednie ilyen esetben, hogy az illető mikor és miért járt a helyszínen és a kérdéses tárgyat miért fogta, vagy érintette meg. Ha tehát a helyszínen ujjnyomot fedezünk fel, akkor mindazon személyek ujjnyomatait fel kell vennünk, akik a helyszínen jártak és a kérdéses

Ez az *Abfertigung* azután szépen ment lefelé a hadosztályon, brigádon, a regimenten, a zászlóaljlon keresztül szóra, csupán a fanalé felállítása iránt intézkedő parancsnokság változott egy-egy fokkal lefelé, mígnem azzal végződött, hogy a fanalé karbanhelyezéséről a 8. század köteles gondoskodni.

A századparancsnok azután megparancsolta a *kadétnak*, hogy a fanalét személyesen akként helyezze karba a 350. magassági ponton, hogy az két órákor már működésben legyen.

Éjjel egy órákor eszébe jut a hadtestparancsnoknak a fanalé. Ott van-e a fanalé a 350. magassági ponton, ahol 0 cs. és kir. fensége két óra 15 perckor átlovagol?

Azonnal küldi az egyik ordonancistisztjét, az X. gy. hadosztályhoz. Ami biztos, — az biztos.

A hadosztálynál megnyugtató választ kapott az ordonancistiszt; de a hadosztályparancsnoknak már bolha volt a fülében a fanalé. Nosza ő is ugrasztja az ordonancistisztjét a kijelölt dandárparancsnoksághoz: mi van a fanaléval?

— Rendben van, — volt a válasz. De a dandárparancsnok is rögtön küldi segédisztisztjét az X. ezredhez; mert az a fanalé még sem tréfa. Ha az ott nem lenne a 350. magassági ponton, mikor 0 fensége ott két óra 15 perckor keresztül lovagol, — beütött az istennyila.

A dandársegédisztiszt még megtoldotta az üzenetet azzal, hogy a dandárparancsnok úr a fanalé működésbehelyezéséről két órákor jelentést vár.

Az ezredsegédisztiszt azt jelentette ugyan, hogy a fanalé felől nyugodt lehet a dandárparancsnok úr, de azért mégis jönnek látta a zászlóaljparancsnokságot meginterpellálni, ahol azt a választ nyerte, hogy a nyolcadik század gondoskodik a fanaléról.

A zászlóaljparancsnok aztán magához hívatta a nyolcadik század parancsnokát, hogy a fanaléról biztos tudomást szerezzen és teljesen megnyugodott, mikor a századparancsnok jelentette, hogy ő a kadétot karba azzal, hogy a fanalét személyesen helyezze karba.

Természetesen legelső dolga volt a kapitány úrnak a kadétot felelősségre vonni, hogy mi van a fanaléval. Működik-e már a fanalé?

A kadét aztán, — nyakán érezve a hurkot, — rettentés félelmek között alázatosan megkérdezte a kapitánytól: *hogy mi az a fanalé?*

A kapitány úr éktelen dühre gerjed; azonnal elveszi az óráját, a lámpásával rávilágít:

— Ez hallatlan!... Félkettő elmúlt!... A fanalénak két órákor már működésben kellene lennie, hiszen két óra tizenöt perckor már 0 cs. és kir. fensége keresztüllovagol a 350. magassági ponton és ez a semmirekellő kadét félkettőkor még azt kérdezi, hogy: mi az a fanalé?

Nekirugaszkodik a kadétnak:

— En tőlem kérdezi maga, hogy mi az a fanalé?... Az az én dolgom, hogy magának magyarázgatssam, mi az a fanalé?... Hát hiszen még alig csak hogy kijött a kadétiskolából és már azt kérdezi, hogy mi az a fanalé?... Azonnal vegyen magához négy embert, induljon a 350. magassági pontra és helyezze karba a fanalét. És ha az a fanalé két órákor működésben nem lesz, — a szemem elé ne kerüljön!... Elmehe!

A szerencsétlen kadét magához véve négy embert, elindult a 350. magassági pontra.

Elhatározta, hogy ezen a magassági ponton a legelső fára felakasztja magát; aztán helyezze karba a fanalét, aki tudja, hogy mi az a fanalé.

Amint megérkezik nagyszomorúan a 350. magassági ponthoz, ott egy szakaszlámpát lát pislogni, amelyiknek bágyadt fényénél két ember piszmozg valamin.

— Ki azt ott? — kérdezi a kadét.

— Pionir Korporál Matusehka!... Jó a válasza.

— Mit esinál itt?

— *Felállítom a fanalét.*

Erre a kadét a káplárhoz rohan, átöleli a nyakát, össze-vissza esőkolja. A káplár azt hitte, hogy a kadét úr megbolondult. De nem is volt messze tőle, hogy örömeiben megbolonduljon.

tárgyat megfoghatták. Amennyiben a nyomozó csendőr is megfogta volna a kérdéses tárgyat, akkor a saját ujjairól is lenyomatot kell vennie. Ennek elkerülése végett helyszíni szemlénél a tárgyakat vagy keztyűs kézzel fogja meg, vagy pedig olyan helyeken, ahol rendes körülmények között a tárgyat különben nem szokták megfogni, például az élen, a sarkokon, vagy ahol ujjnyom elő nem hívható, például az érdes részeken.

Főképp a gyilkosság, emberölés, betörés, lopás, gyújtogatásnál kell ujjnyomokat keresnünk és pedig még akkor is, ha a tettes beismerésben van, mert a beismerés visszavonását nehezítjük meg, ha a helyszíni ujjnyomatot is bemutatjuk. Vannak bűneselekmények, amelyeknél ujjnyomokat hiába is keresünk, például ha valaki zsebtolvajlást követett el. Viszont, ha valaki névtelen levélben sért meg valakit, vagy vádol meg alaptalanul, akkor a boríték leragasztott lebbenyeinek belső oldalán keressük két hüvelykujjának lenyomatát, miután a levél borítékolásánál a borítéknak ezt a részét valószínűleg megfoghatta.

Ujjnyomokat találhatunk síma felületű tárgyakon. Ezek a ujjnyomok vagy máris láthatók, ha például festékes, véres kézzel fogta meg valaki, vagy ha a tárgy puha és nem rugalmas, úgy hogy a benyomott ujj lenyomata megmarad rajta, például: a puha ablakkünn. Lehet továbbá az ujjnyom láthatatlan, amikor azonban bizonyos eljárással az ujjnyom láthatóvá tehető. A láthatóvá tévés, előhívás, vagy előidézés olyképpen történik, hogy ha az a tárgy például papíros, akkor indigóporral behintjük, amiáltal az ujjnyom előtűnik vagy pedig ha nem papíron, hanem síma felületű

— A fanalét?... A fanalét?... Maga felállítja a fanalét? — kérdezgette agyoncsókolgatva a káplárt. No csak állítsa fel; hadd lássam: mi az a fanalé?

— Ez az izé — feleli a káplár — egy rúd végére erősített pléhdobozt tömve meg csepűvel és petróleummal jól megöntözve, — ez ni! — Mondja, egy szál gyufával meggyújtva a csepűt.

A fanalé lángja tündérfénybe borította a 350. magassági pontot.

A kadét hanyatt-homlok rohant vissza a kapitányához:

— Kapitány úrnak alázatosan jelentem a fanalé már működésben van!

A kapitány úr vágta a zászlóaljparancsnokhoz és boldogan jelenti, hogy már működik a fanalé!

A jelentés azután fut felfelé egészen a hadtestparancsnokságig: működésben a fanalé!... Működésben a fanalé!...

— Hála Istennek! — sóhajtja az ezredes, mikor a jelentést az őrnagytól megkapta. Aztán odahajol az őrnagyhoz: — te, mi az a fanalé?

— Hát... hát... dadogta az őrnagy, az a fanalé... bizony ezredes úr, én nem tudom, mi az a fanalé.

— Jöjjön a nyolcadik század parancsnoka!

A kapitány megérkezik.

— Mi az a fanalé?... — A fanalé ezredes úr, ... a fanalé?... Hát azt a fanalét a kadét helyezte karba ezredes uram, — neki kell tudni, hogy mi az a fanalé!

— De hát egy kadéttól csak mégsem lehet megkérdezni, hogy mi az a fanalé, — dörmög az ezredes. Nem, ... azt nem lehet.

Aztán pár pillanatig vakargatja a szakállát és egyet legyint a kezével az őrnagy felé:

— Különben bánja a fene, mi az a fanalé, az a fő, hogy működik!

— És a kadét titka maradt, hogy mi működik ott a 350. magassági ponton, ahol Őfensége két óra 15 perckor keresztüllovagol.

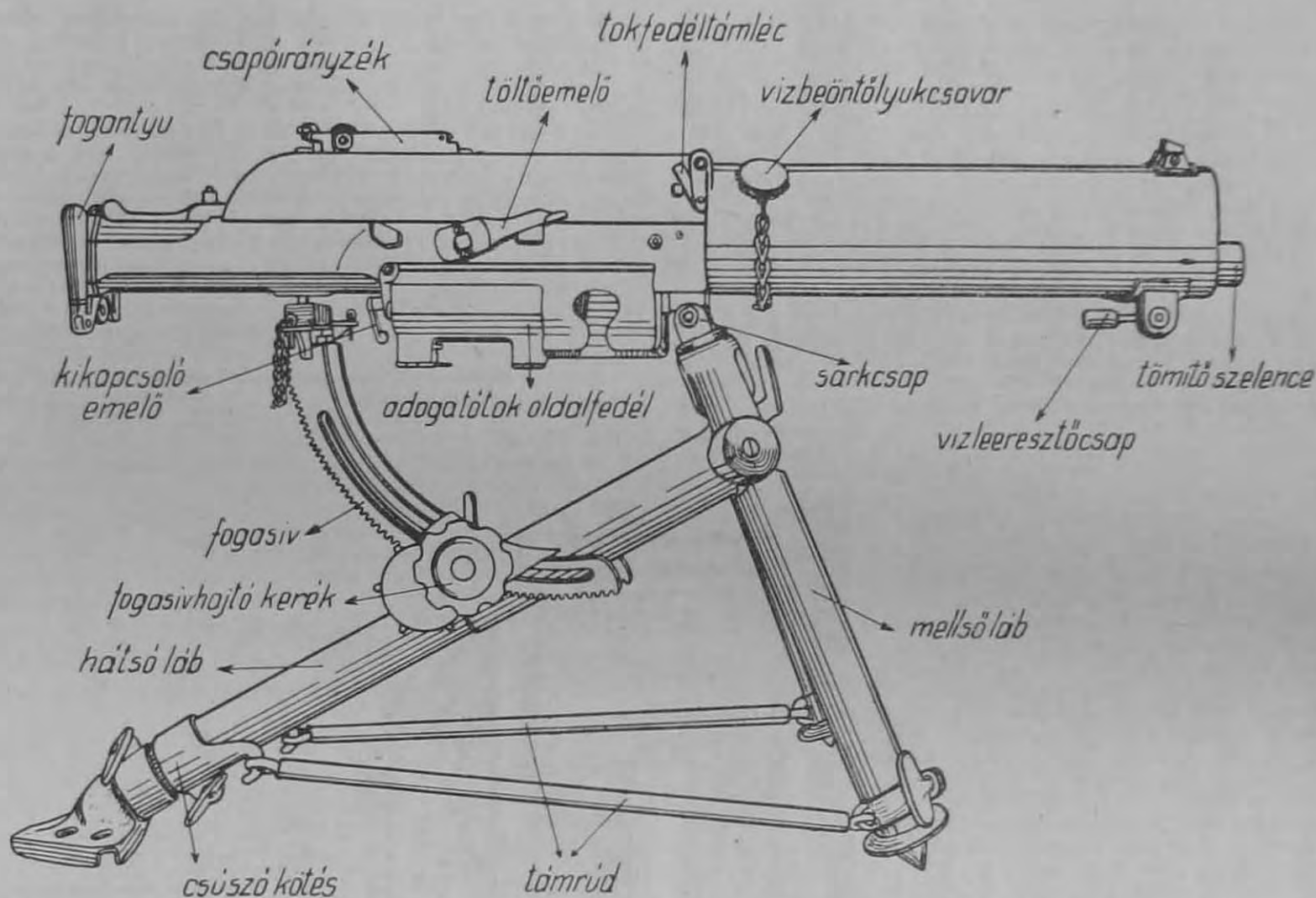
tárgyon maradt az ujjnyom, akkor argentoratporral hívjuk elő és azután folie-papíron rögzítjük. Ez utóbbi eljárást teszi lehetővé a szakaszparancsnokok részére megrendelt Schneider-féle daktiloszkópiái készülék, melynek használati módját az ujj csendőrségi Szolgálati Utasítás függeléke fogja ismertetni. Ezzel a készülékkel különben tökéletes ujjnyomatokat is lehet felvenni olyan esetben, mikor valakinek a kilétét kell az O. B. Ny. H. útján megállapítani. Ennek a készüléknek a használhatósága csak annyiban fog nehézséggel járni, hogy egyelőre csupán a szakaszparancsnokok lesznek vele ellátva. A nyomozó járőröknek tehát adott esetben vagy el kell kérniük onnan ezt a készüléket, vagy ha az ujjnyom előhívására kiképezve nincsenek, akkor a szakaszparancsnoknak fog kelleni a helyszínén megjelenni, hogy az ujjnyomot előhívassa.

A szakaszparancsnokok részére kiadni szándékolt készülékek csak kevés számú folie-papírlapot és csak egy kis doboz mennyiségű argentorat-por tartalmazzanak, ezért ezt a készüléket a helyszíni ujjnyom felvételének oktatásához nem célszerű rendszeresen használni, mert különben az anyag elfogy és a nyomozásnál való felhasználás céljaira nem lesz elegendő.

A materiális bűneselekményeknél főképp a tükrökön, üvegeken, poharakon, bútorok, pénzszerények síma felületű részén fogunk találni olyan részeket, ahol az ujjnyomokat argentoratporral láthatóvá tehetjük. Papíron levő láthatatlan ujjnyomokat jódgőzöléssel is láthatóvá lehet tenni olyképpen, hogy egy csészében jódkristályokat gőzöltetünk s a papírnak azt a részét, melyen ujjnyomot sejtünk, fölé helyezzük. Ennek az eljárásnak azonban az a hátránya, hogy a jódgőzök okozta színezés fél óra múlva eltűnik.

A helyszíni ujjnyomnak csak akkor van értéke, ha a gyanúsított ujjnyomata is megvan, amellyel az összehasonlítható. Az összehasonlítás az O. B. Ny. H.-nál történik, ahová úgy a helyszínen talált, mint a gyanúsítottól felvett ujjnyomatokat be kell küldeni. Ha azonban a gyanúsított ujjnyomata nincs meg, akkor a tettes kilétét a helyszínén talált ujjnyom alapján az O. B. Ny. H.-ban csak akkor fogják tudni megállapítani, ha nemcsak egy, hanem több ujjnyom maradt a helyszínén és ha a tettesnek, mint például szokásszerű betörőnek ujjnyomata az O. B. Ny. H.-ban is megvan. Úgyszólván lehetetlen azonban megállapítani azt, hogy ki a tettes, ha csak egy ujjnyom maradt a helyszínén s a gyanúsítottnak ujjnyomata nincsen, hanem csupán arról lehet szó, hogy a tettesnek egyik ujjnyoma megvan azon háromszázezer ember ujjnyomai között, melyeket az O. B. Ny. H. a rovott előéletűekről őriz.

A szokásos büntetettek közül a kasszafúrás, álkulesos lakás-, üzlet-, áruház-, műhely-, raktár-, padlás-, pince-, kirakatnyitás, feltörés, falbontás, vasúti kocsifeltörés, templomtolvajlás, bemászó, besurranó lopás, rablás, gyilkosság miatt előzetes letartóztatásba helyezett büntetettek ujjnyomatait — a többitől elkülönítve — külön csoportosításban őrzik. Ha tehát feltehető, hogy ezek egyike került a vidékre és követett el bűneselekményt, akkor a beküldött helyszíni ujjnyom alapján meg lehet ál-



A géppuska.

lapítani, hogy kicsoda az illető, mert akkor már azt az egy ujjnyomot nem háromszázezer, hanem ennél sokkal kevesebb személyről felvett ujjnyomattal kell összehasonlítani.

Végezetül még csak azt jegyzem meg, hogy ha valamely tárgyat, melyen ujjnyom van, lefényképezés és összehasonlítás végett be kell küldeni az O. B. Ny. H.-nak, akkor azt úgy esomagoljuk, hogy ezáltal az ujjnyom meg ne sérüljön. Továbbá, ha nagyobb szabású, főbenjáró büncselekményről van szó, mint például rablógyilkosságról, akkor kérjük a helyszínére a daktiloszkópus kiszállását és addig azokat a tárgyakat, amelyekről ujjnyomatot kell venni, őrizzük és a megváltoztatástól óvjuk meg. Célszerűbb, ha ezen a téren még kevés tapasztalattal rendelkező szakaszparancsnokaink helyett ilyen kiemelkedő esetekben a gyakorlottabb daktiloszkópus végzi ezt a munkát.

Az ember akármily vad állatotú legyen is, társalkodik s az egész emberi nem nemzetekre, nemzetségekre, házastársakra ágazik. S épen az, ami lélektelen testekben attractió, repulsio, az a nemzetekben a hon szeretete s védelme. Mélyebben fekszik azért lelkünkben, mint sokan gondolnák, azon ki nem mondható édes aggodalom, mely anyaföldünkhöz vonz s amely a halandó port felistenné magasíthatja; s lelki rothadat jele, hol a természet ezen szent törvényi ki vannak már dörzsölve.
Széchenyi.

A géppuska ismertetése és harca.

Irta: HAZAI IMRE százados,
géppuskás századparancsnok

Bevezetés.

Már a napóleoni háborúk idején találkozunk a törekvéssel, oly tüzgépet szerkeszteni, mely esékely kiterjedésű területről tartós tömegtüzet tud leadni. Ez annyit jelentett, hogy a géppuska (gp) iránt támasztott lövechnikai követelmények — ha csak részben is — már akkor ismeretesek voltak. Az erre irányuló kísérletek nem sok sikerrel jártak, aminek okát nagy részben a hadi technika fejletlenségében kell keresnünk. Maxim mérnök nevéhez fűződik a modern gp-típus feltalálása. Az ő szerkezeti elvei ma is fennállanak s az ő típusa — jöllehet lényeges módosításokkal — a legtöbb állam hadseregében be van vezetve.

Az orosz-japán háborúban szerepelnek először egy ségesen alkalmazva a géppuskák. A hadjárat kezdetén az oroszok 38, a japánok 14 gp-val rendelkeztek. A szerzett tapasztalatokat a japánok sokkal sikeresebben értékesítették s a hadjárat végén már négyszeregyes gp-túlsúllyal rendelkeztek. A balkán háborúban már osztagban alkalmazzák, számuk azonban elenyészően esékely (ezredenkint 2-4 db.).

A világháború első hónapjainak tanulságai arra kényszerítették a harcoló feleket, hogy a gp-t minél nagyobb számban alkalmazzák. Az első évben egy zlj. mindössze 2 gp-val rendelkezett, számuk később rohamosan emelkedett s 1918-ban a központi hatalmak hadseregeiben egy zlj. már 8 szabványos és 12 könnyű gp-val volt felszerelve. Az entente-hadseregek több mint kétszer ennyi gp-val rendelkeztek s különösen ideális volt az az amerikai expedíciós hadsereg felszerelése gp-val, Amerikában a tömeggyártás oly kitűnően meg volt szervezve, hogy például a Ford-gyár egy napi átlagtermelése 1000 db. gp. volt.

A nagy háború tanulságai megmutatták, mily értékes tüzfegyver a gp. s az azóta elmúlt évek alatt a gyártási technika nagy lépésekkel haladt előre. Ma már mindenütt rendszeresített fegyver a nagy ürméretű nehéz gp. (részletes ismertetésére még kitérünk) és kísérletek folynak oly gp. előállítására, melynek lögyorsasága percenkint 2000–3000 lövés lesz. Ennek a kimondottan modern tüzgépnek technikai ismertetését, harcászati alkalmazását és harceljárását oly részletesen fogjuk tárgyalni, hogy alkalmazásának módjairól és teljesítőképességéről a helyes kép kitörölhetetlenül bele fog vésődni az olvasó agyába.

A géppuska általános szerkezeti elvei.

A gp. megszerkesztése azon kívánságból eredt, hogy csekély kiterjedésű területről rövid idő alatt igen nagyszámú lövés legyen leadható. Ez érthető is, mert egy ily elvek szerint megszerkesztett fegyver igen kis

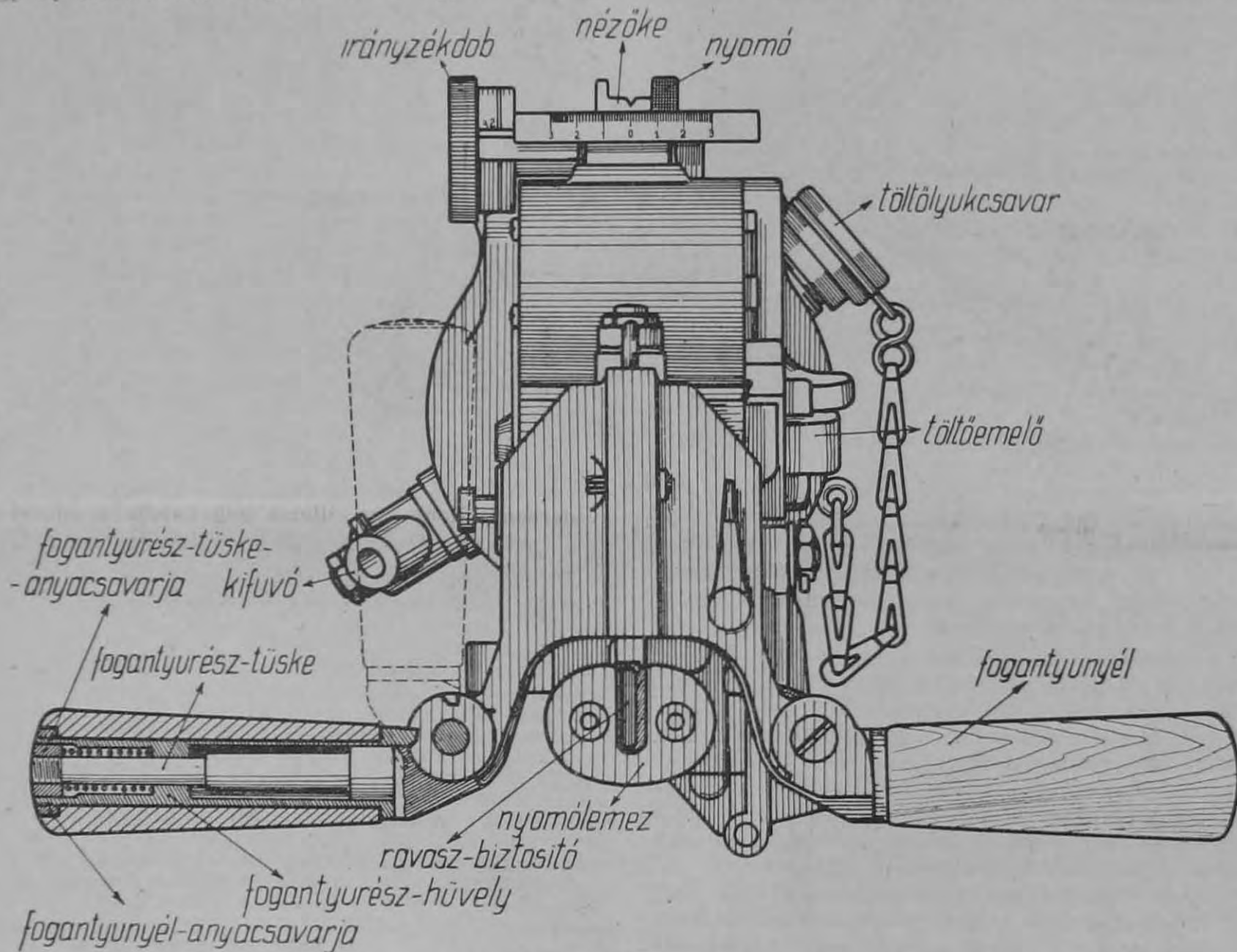
várzat a helyre tolórúgó hatása következtében előre esapódik, a következő töltény már be van vezetve.

Minden gp. típusnál a szerkezet mozgását a gázok visszaható ereje végzi. Ennek kihasználása többféle módon történhetik.

1. A gp. cső a csőtorkolat előtt át van fúrva s össze van kötve egy gázcsővel, melyet egy szelep zár. A gázcsőben egy dugattyú a beömlő gáz nyomása folytán hátra mozog és egy csuklós szerkezet segítségével ez a mozgás át lesz vite egy egyenes húzású záródugattyú fogantyú részére (Mandragan, Levis, Berthier típus)

2. A csőtorkolat előtt egy fix kupak van, abban van elhelyezve egy orsószerű tárcsa, mely a gáznyomás következtében hátrafelé mozog és ugyancsak hátrafelé mozgat egy rudat, mely a závarzatot nyitja. (Frommer rendszer).

3. Oly závarzatoknál, melyek nincsenek elreteszelve, a hüvely hátrafelé nyúlása és a hüvelyfenék kidudo-



2. ábra.

célt mutat, nehezen ismerhető fel a terepen: eredményes tüzhatast tud kifejteni, mert pillanatok multán lefogja a célt s azt lövedékeinek tömegével árasztja el. A gp.-nál a töltést, a kiürítést és az új töltény bevezetését maga a gp. végzi. A lövő fizikai munkája csupán a töltőemelővel való esetenkénti ismétlésből áll. Az önműködő tüzelést megindítja és fenntartja a lövő egy lap benyomása vagy egy ravasz hátrahúzása és ezen helyzetben való megtartása által. Tehát minden figyelmét a célra és a pontos irányzásra összpontosíthatja.

Körülbelül 15–20-féle szerkezet ismeretes. Ezek között lényeges eltérés abban mutatkozik, hogy a löpor-gázok feszítő hatása miképpen mozgatja a závarzatot.

A működés nagy vonásokban általában a következőképpen történik: a gáznyomás hatása folytán a závarzat a csővel vagy anélkül hátrafelé mozog, az alatt a kilőtt töltény hüvelye kivetődik s midőn a zá-

rodása a závarzatot hátrafelé lökik. (Schwarzlose, Király-típus).

4. Visszalökésre működő gp.-k, melyeknél a cső az elreteszelt závarzattal együtt mozog hátra.

Ezek lehetnek: a) rövid visszafutásúak (Maxim, Steyer), b) hosszú visszafutásúak (Frommer).

A gyors tüzelés a csövet erősen felmelegíti s ezért annak hűtéséről is gondoskodni kell. Ez történhetik vízhűtéssel, illetve léghűtéssel. Utóbbinál a cső meg-nagyobbodott felülettel bír s a hőség kisugárzásának elősegítésére bordázva van.

1. A Schwarzlose géppuska ismertetése.

Honvédségünk a 7.12 M. Schwarzlose gp.-val van felszerelve.

Két főrészből áll: a géppuskából és az állványból. Csőve mozdulatlan, závarzata a hátralökés következté-

ben egyedül mozog hátra, mely hátramo mozgás müködteti az adogatót.

A gp. főrészei a cső, a tok (ebben elhelyezve a závarzat, az elsütőkészülék és a helyretoló rúgó) a fogantyúrész, az adogató a tokkal és oldalfedéllel, a tokfedél az irányzékkel és a hűtőburok.

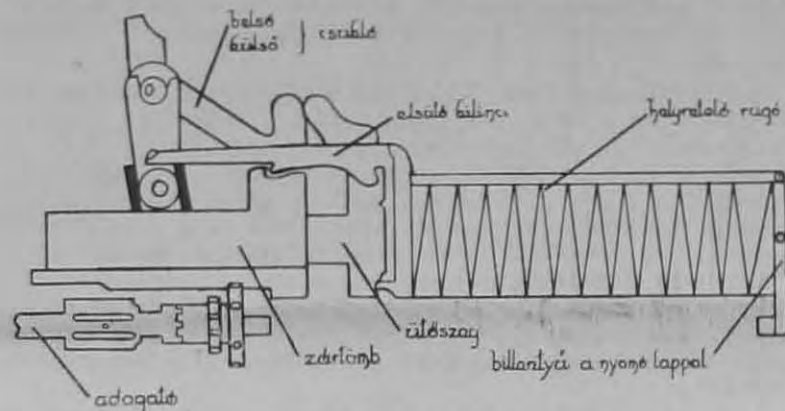
A závarzat csuklós rendszerű és három részből áll: a) zártömb, b) belső csukló, c) külső csukló.

A csuklók összeköttetésük helyén könyököket alkotnak. A zár a könyökrendszer segélyével úgy van elrekeszelve, hogy azt a töltényhüvely fenekére ható löporgázok visszaható ereje csak akkor képes kinyitni, mikor a lövedék a csőtorkolatot már félig elhagyta.

A zártömbön találjuk a legfontosabb alkatrészeket és pedig a töltényhúzó, a tölténytől, a hüvelyvonót és a hüvelykivetőt, továbbá az olajozó toldatot és a feszítő nyugaszt.

Lövés alatt a hüvely fenekéről a zártömbre gyakorolt hátralökő erő a závarzatot hátra tolja. Mialatt a könyök csukló különleges mozgását végzi, az alatt a belső csukló arra az ütőszeg korongra gyakorolt nyomásával az ütőszeg annyira hátra tolja, hogy az elsütő kilines foga belekapaszkodik a zártömb nyugaszába s így az ütőszeget hátrahúzó helyzetében megtartja. A külső és belső csukló teljes kinyúlásával a závarzat is teljesen kinyit. A hátralökés erejét a helyretoló rúgó fogja fel, melyben így annyi erő halmozódik fel, hogy képes lesz a zártömböt előre lökni.

A tokfedélben van elhelyezve az önmüködő olajozó, mely a tartályban levő 4–5000 lövéshez elegendő



3. ábra.

olajat önmüködően juttatja cseppenkint a töltényür előtt fekvő töltényekre.

Csapó irányzéka egy keresztkaron mozgó eltolható nézőkével van ellátva, ezen 30–30 vonás beosztással (egy vonás 1000 m.-re 1 m. oldal eltérést jelent).

A hűtőburokban fejlődő gőz elvezetése az önmüködő gőzvezető berendezés segélyével történik. A hűtőburok őr tartalma 3 liter; a gőzfejlődés 1000 lövés után indul meg, ekkor a vizet már pótolni kell. Fagypontra a vizet 50%-ig glicerinnel keverjük. Ezáltal megakadályozzuk azt, hogy a hűtőburokban a víz megfagyjon.

1. A géppuska működése.

A töltésnél:

a heveder csatlékát átfűzve az adogató oldalfedélnek áttörésén, a hevedert mérsékeltén húzva, a töltőemelőt hátra forgatjuk, vagyis egyszer ismétélünk. A zártömb a tokban hátracsúszott, a helyretoló rúgó pedig előre taszította, miáltal az alján levő ferde vezeték az adogatót a kapcsolókerék fogainak segélyével $\frac{1}{6}$ részt balra fordították. A hevederben levő első töltény a heveder tengely fogai közé került. Második ismétlésnél az adogató ismét $\frac{1}{6}$ résszel balra fordul, miáltal az első töltény peremével a zártömb alján levő tölténykihúzó alá kerül. A harmadik ismétlést részletezzük. A zár kinyúlásánál a zártömb alján levő tölténykihúzó az első töltényt pereménél fogva a hevederből kihúzza s a tölténydobra helyezi. Az adogató a hosszabb ferde vezeték és a kapcsolókerék foga segítségével az $\frac{1}{6}$ részének $\frac{2}{3}$ részével balra fordul s így az első töltényt a tokba fordítja a töltényür elé. A zártömb jobb pofáján levő toldat az olajozó dugattyúrúdat hátra húzta s így a töltény meg lesz olajozva. A belső csukló orra az ütő-

szeg korong orrát addig tolja hátra, míg az elsütőkilines feszítő foga bele nem esik a zártömb bal pofáján levő feszítő nyugaszba, miáltal az ütőszeg megfeszül. A zár becsukódásakor a tölténytől a töltényt a töltényürbe tolja, a zártömb pedig a töltényürt elzárja. A zártömb jobb pofáján levő toldat az olajozó dugattyúrúdat a hüvelybe betolja s előbbi ismét olajat szív fel. A zártömb alján levő rövidebb ferde vezeték az adogató az $\frac{1}{6}$ résznek még hátralevő $\frac{1}{3}$ részt balra fordít, miáltal a következő töltény a tölténykihúzó alá kerül. A gp. meg van töltve.

Az elsütésnél:

ha a ravasz önmüködő elzáróját jobbra, a ravaszt pedig előre nyomjuk, a ravasz kétkarú emelő lévén, alsó karja előre, felső karja hátrafelé forog; felső karja az elsütő léce jobbra álló karjánál fogva hátrafelé húzza. Az elsütőléce hátrafelé csúszva ferdemetszetű fejjel az elsütőkilines feje alá siklik s az utóbit felemelve, a feszítőfogot a feszítőnyugaszról kiemeli. A szabaddá vált ütőszeg a helyretoló rúgó előre csapítja, a gyűszű ráüt a töltény csappantyújára s a töltényt begyújtja.

Önmüködő tüzelés:

áll be, ha a ravaszt benyomva tartjuk s ezáltal az elsütőléce hátrahúzva marad. Ekkor az elsütőkilines feszítő foga a feszítőnyugaszba nem kapaszkodhat bele, hanem előtől állandóan elsziklik. A löporgázok a zárat hátraszorítják, miközben az alkatrészek a töltés harmadik ismétlésénél már leírt munkán kívül még a következőket végzik: a zártömb baloldalán levő hüvelyvonó az üres hüvely pereménél fogva húzza ki; a zártömb jobb oldalán levő hüvelykivető hátsó vége a tokban levő horonyban csúszva, annak végébe ütközik s a zártömb elejéből kinyomulva a hüvelyt balra kivetíti a tok áttörésén keresztül; az elsütőkilines feje nekiütközik a belső csuklódob szelvényalakú szemölcsének s az ütőszegét mindaddig visszatartja, míg a zártömb a töltényürt teljesen el nem zárta, miáltal megakadályozza az időelőtti elsülést. A gp. mindaddig önmüködően tüzel, míg a ravaszt benyomva tartjuk, míg a hevederben töltény van, illetve míg valamely működési zavar nem áll be. Ha a ravaszt eleresztjük, a helyretoló rúgó nyomása folytán a ravasz alsó karja hátrafelé, felső karja pedig előre forog, miáltal az elsütőléce előre tolja s az elsütőkilines mellő ágát a mellő karika a hátsó ágra gyakorolt nyomás folytán lefelé nyomja. Az elsütőkilines feszítő foga így beleakad a feszítőnyugaszba, miáltal az ütőszegét visszatartja s a gp. megáll.

Kiürítésnél:

a kikapcsoló emelőre gyakorolt nyomás által a kapcsolókerék és a tölténydob közötti fogazat egymástól szétválk és ezáltal a hevedertengely jobbra is forgatható lévén, a hevedert az adogatóból kihúzzuk. A töltényürben maradt töltényt ismétléssel távolítjuk el s az ütőszegét fesztelenítjük.

Minden gp.-hoz rendszeresítve van az öt éles csővön kívül két gyakorló cső is. A gyakorló cső fúrata síma, huzagolás nélküli és kb. $\frac{2}{3}$ hosszában 4 mm.-re szűkül. A leszűkített fúrat lehetővé teszi, hogy a géppuska gyakorló tölténnyel is képes önmüködően tüzelni.

2. Működési zavarok és azok elhárítása.

A töltésnél és a tüzelésnél előforduló működési zavar oka semmi esetre sem keresendő a gp. szerkezetének tökéletlenségében. Ezt előidézi többnyire a helytelen kezelés vagy pedig az egyes alkatrészek természetellenes felhasználása, illetve törése. Ha a gp. gondosan van kezelve és lelkiismeretesen tisztán tartva, a lőszer szabályszerűen hevederezve, ha a heveder hibátlan és száraz, az esetben működési zavar csak elvétve fordul elő. A működési zavart a legbiztosabban a töltőemelő állásáról lehet felismerni.

Ha a töltőemelő a mellő ütközőn fekszik és a gp. működés közben megáll, a működési zavar oka lehet: a) rossz, nedves töltény; b) a zártömb és ütőszeg korong orra közé került piszok; c) bepiszakodott puska; d) a heveder új, merev esetleg nedves vagy sáros; e) gyűszűtörés. Egyéb törések is előfordulhatnak, de oly ritkán, hogy azok említésre sem méltók. Az elhárítás

abból áll, hogy ad a) és d) a hevedert, ha 2-3 töltény rossz volt benne, felretesszük és másikat veszünk elő. Ad b) és c) esetekben a gp.-t alaposan kitisztítjuk, illetve a gyuszegyet kicseréljük.

Ha a töltőemelő 2 vagy 3 ujjnyira fekszik a melső ütköző fölött, a lövő óvatosan üssön rá a töltőemelőre. Az esetben, ha a töltőemelő enged a nyomásnak, a működési zavar oka piszok vagy súrlódás volt (a gp.-t alaposan ki kell takarítani). Leggyakrabban a töltőemelő nem fog engedni ennek a nyomásnak. Ez esetben hüvelyszakadás történt. A töltényürben beunmaradt hüvelyrész eltávolítása a szakadt hüvelyvonóval történik. A működési zavar oka lehet általában: a) a tok- vagy a töltényür belsejének túlságos bemoeskolódása; b) olajhiány; c) vízhiány. Ennek a működési zavarnak elejét vehetjük, ha a gp.-t tisztán tartjuk, továbbá gondoskodunk arról, hogy a gp.-ban mindig legyen elegendő víz és olaj.

Ha a töltőemelő függőlegesen, vagy ennél hátrább áll, a működési zavar tulajdonképpen oka az alkatrészek nagymérvű elhasználódása. Ennél a működési zavarnál a zártomb előtt a tokban fekszik beszorulva, vagy keresztben egy töltény, esetleg egy hüvely. Az ok megkeresése nehéz. Általában a működési zavart azáltal hárítja el a lövő, hogy kiüríti a gp.-t és leveszi az adogatót.

A működési zavaroknak azáltal vehetjük elejét, hogy a töltény hevederezésére nagy gondot fordítunk. A hevederek ne legyenek sem nedvesek, sem túl olajosak. Már a hevederezésnél el kell dobni azokat a töltényeket, melyeknél a lövedék lazán fészkel a hüvelyben, illetve, ha a hüvely deformálódott. Magától értetődik, hogy a gp. működésének beható ismerete lényegesen megkönnyíti a működési zavar felismerését és annak elhárítását.

II. Általános lövésszaki ismeretek.

A 712 M. gp. karabélyesővel van felszerelve s így ballisztikai adatai ezzel azonosak. Legnagyobb hordtávolsága 3500 m., lövedéke még 2500 m.-en halálos sebet üt. Az indulószög növelése által fokozatosan nagyobb lőtávolságokat kapunk, 30-on túl azonban a további növelés, (vagyis a csőtorkolat emelése) csökkenti a lőtávolságot.

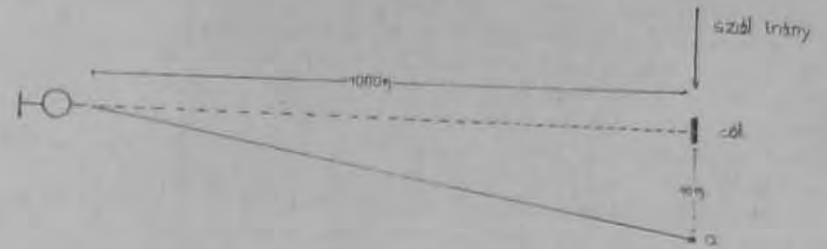
A gp. szórása tetemesen kisebb, mint a karabéllyal lövő csatáré, miután a gp. szilárdan fészkel az állványban s a lövő egyéni hibái itt nem jöhetnek számításba. A szórás előidéző és a lövőben rejlő okokat lényegesen befolyásolja a lövő kiképzési foka és egyénisége. A gp.-val való lövésnél ezek a hibák nagyrészt elcsúsznak, mivel a hibás célzás csupán a mag fekvését befolyásolja, de sohasem annak mélységét. Ha lazított szorítókkal ponttűzet adunk le (vagyis, ha a gp. úgy a vízszintes, mint a függőleges síkban elmozdítható), az esetben a szórás nagysága a lövő ügyességétől függ. Mennél biztosabban tartja kézben a gp.-t, annál kisebb lesz a mag mélysége. A puszkában rejlő szórás okok (a cső rezgése, elhasználódásának mértéke) a gp.-nál is fennállanak. Ezekhez járul még az állvány összekötése a gp.-val, az állvány állapota és a cső hűtése. Egy új cső szórása természetesen lényegesen kisebb, mint egy használt csőé. Erősen kilőtt csőnél a löpor-gázok egy része utat talál előre, ennek következtében a gáznyomás visszaható ereje csökken és a kifejtett nyomás szabálytalanná válik ez onnan ismerhető fel, hogy a gp. ütemes kattogása időnként lelassul.

A gp.-nál a cső állapota lényegesen befolyásolja a függőleges, illetve a vízszintes találatkép kiterjedését. Egy erősen kilőtt csőből leadott lövések függőleges találat képe kétszer nagyobb, mint egy új csőé s így a mélységi találatkép is megkétszereződik. Ebből kivüláglik az is, hogy az átlövés erősen használt csővel veszélyeztetni a saját csapatot, viszont helytelenül megállapított irányzéktávolság esetén a hiba nem lesz oly érezhető. Nemkielégítő hűtés szintén hátrányosan befolyásolja a löszabotosságot.

Erős oldalszél a gp. lövedékeit eltolja a szél irányába. Az eltolás mértékét megállapíthatjuk, ha a becsapódó pont és a cél közötti oldaleltérést megbecsüljük, illetve vonásbeosztású látesővel lemérjük s a kiszámított vonás számmal a nézőkét a szél irányával ellenkező irányba eltoljuk. (Az eltolható nézőke az „o” ponttól mindkét irányba 30-30 vonásbeosztással van

ellátva; 1 vonás 1000 méteren 1 m. oldal eltérésnek felel meg).

A példa szerinti esetben a célra leadott sorozat erős oldalszél következtében „a” pontban csapódott be. Ha a zárt magot a célba akarjuk hozni, akkor a gp. csőtorkolatát balra kell elmozdítani, miután a lövések



4. ábra.

most a céltől jobbra csapódtak be. Az elmozdítás mértékét az eltolható nézőkével adom meg és pedig azáltal, hogy azt 10 vonással balra eltolom. (Mintán 1000 m.-en 10 m. oldaleltérésnek 10 vonás felel meg).

A tűz vezetésénél elsőrendű szerepet játszik a becsapódások megfigyelése, miután csak ennek segítségével lehet megállapítani, vajjon a cél hatásosan van-e lődözve. A megfigyelés jóságát lényegesen befolyásolja a cél távolsága és a föld felületének felporzási képessége. (Szántás, nedves rét, tarló). Jó felporzás mellett 800 m.-ig a becsapódások még szabad szemmel megfigyelhetők, ezen távolságon felül már csak látesővel. Általában a nagy és legnagyobb lőtávolságokon csak sorozat-tűz leadása esetén kapunk jól megfigyelhető becsapódásokat.

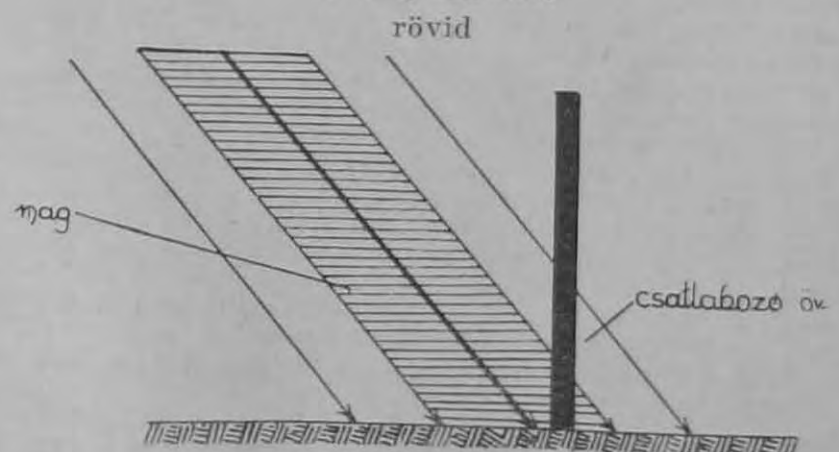
A zárt mag (ezen kifejezés alatt értjük a vízszintes találati kép területének ama részét — kb. $\frac{1}{3}$ -át, — mely a lövések 70%-át foglalja magában). A gp.-nál tetemesen kisebb, helyesebben mondva szűkebb és tömöttebb, mint akár a vezetett tűznél, akár a csatár-tűznél. Lövések által puszkával leadott csatár-tűz zárt magja több, mint kétszerese a gp.-tűz zárt magjának. Ennek az a magyarázata, hogy a puszkával való lövésnél a szórás inkább a lövőben rejlő hibák idézik elő és csak csekélyebb mérvben a puska, a töltény és a légkör behatások. Viszont a gp.-nál csak az utóbbi okok jönnek számításba.

A zárt mag csekély mélysége indokoltá teszi az irányzéktávolságnak a céltávolsággal egyező pontos megállapítását. Ez történhetik belövessel, távméréssel, távbecsléssel és térképről való leméréssel.

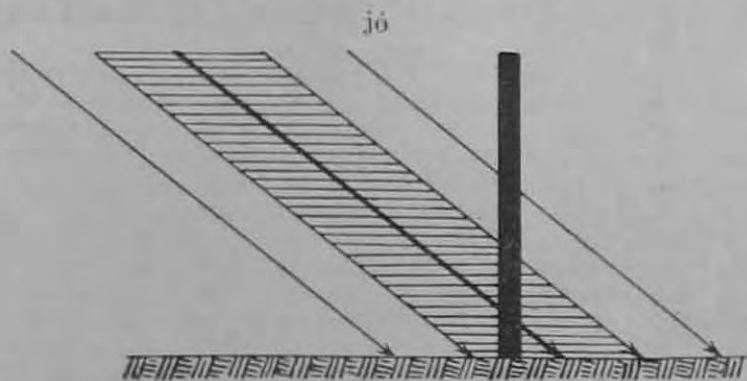
Ha például egy 1500 m.-en levő célra tüzelünk s az irányzék, illetve a céltávolság között 50 m. különbség van, a célt a zárt mag már nem takarja, hanem csak érinti, pedig a távolság megállapításánál mindössze 3,5% hibát követtünk el. Ezzel a példával kapcsolatban azonban ne tévesszük szem elől, hogy a használatban levő gp.-k szórása kb. 20-30%-al nagyobb s hogy a zárt magnak a célba való hozására számtalan mód áll rendelkezésre.

A becsapódások megfigyelésénél elvül szolgáljon hogy a cél akkor van hatásosan lődözve, ha a becsapódásoknak csupán kisebb hányada porzik a cél előtt. A pásztázás szabályait szemelőtt tartva, a távolság és a célmagasság fog ily esetekben támpontot adni.

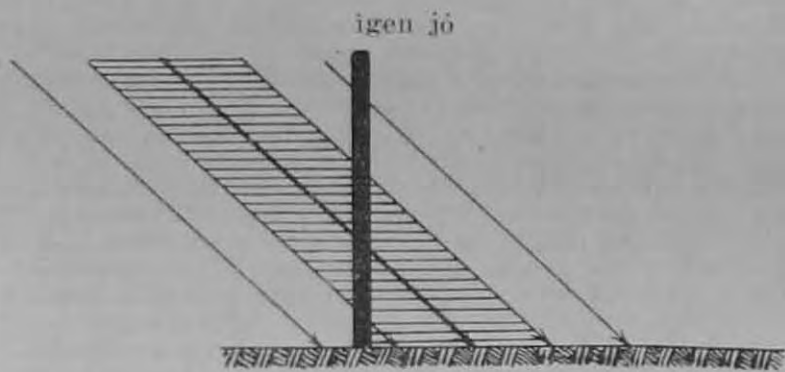
A mag fekvése:



5. ábra.



6. ábra.



7. ábra.

A lőtávolság növekedésével a találószög állandóan növekszik, ennek következtében azután a zárt mag mélysége fokozatosan csökken. Ebből is nyilvánvaló, miért oly fontos a gp.-nál az irányzéktávolság pontos megállapítása.

A tüzelési módok alkalmazása.

Már előbb említettük, hogy a gp. a sorozat tüzet vagy mint pont tüzet, vagy mint szóró tüzet adja le.

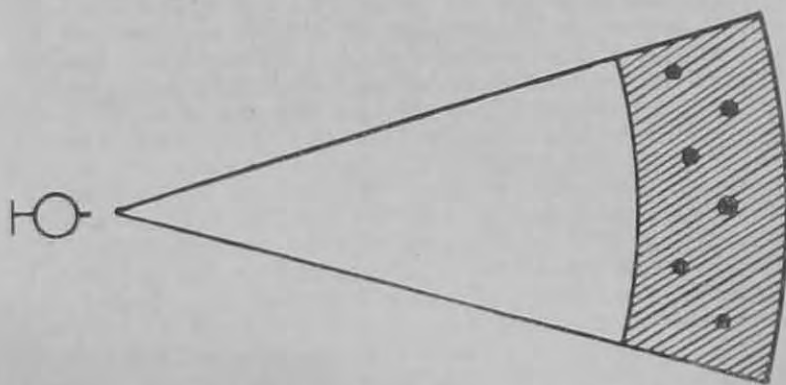
Ezek ábrázolása felülnézetben:

ponttűz



8. ábra.

vízszintes szórótűz



■ a zárt mag által pásztázott terület

• cél

9. ábra.

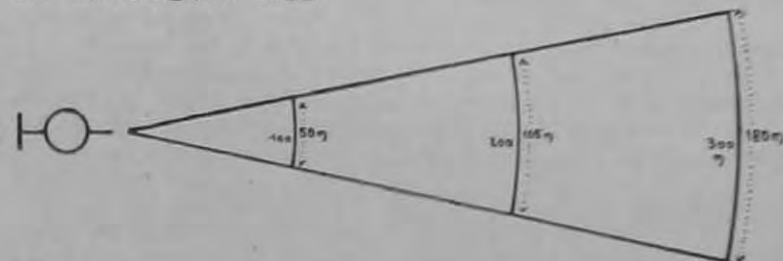
függőleges szórótűz



10. ábra.

ban egyezik a rögzített gp. függőleges találó képének nagyságával (gp., löveg, páncélos jármű). Pont tűznél ha a zárt mag takarja a célt, a hatás megsemmisítő.

Vízszintes szórásnál a szórás gyorsaságának mértéke (vagyis a gp. tolása a esúztató sínen) főképen a cél távolságától függ.

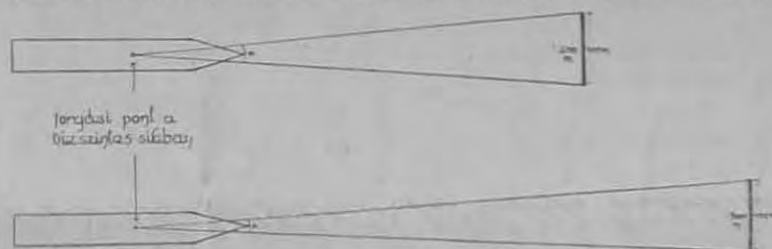


11. ábra.

A gp. teljes szórás szögével

- 100 m.-re kb. 50 m.
- 200 m.-re kb. 105 m.
- 300 m.-re kb. 180 m. stb.

széles területet tudunk leszórni. Ezek szerint 100 m.-en az 50 m.-es sávot 13 mp.; 200 m.-en 26 mp.; 300 m.-en 45 mp. alatt lehet leszórni (feltételezve hogy 50 cm.-es lövedék sűrűséggel lövöm a célt) Ha mindhárom 100, 200, 300 m. távolságon egy 100 m. széles célt állítunk be, az esetben azt látjuk, hogy az ábra szerint a célnak ceruzával való megcélzásánál a ceruza hegyének elmozdulási szöge (a) a távolság növekedésével mindig kisebb lesz, tehát ennek megfelelően a ceruza vége (v) is mindig kisebb elmozdulást végez. Ezt a megállapítást átvive



12. ábra.

a gp.-r. látjuk, hogy mennél nagyobb távolságra lövünk, annál lassabban kell tolni a gp.-t a esúztató sínen. A tolás gyorsaságának mértékét nem lesz nehéz eltalálni, ha látjuk a becsapódásokat, illetve ha megfigyelhetjük a tűz alá vett cél magatartását; ha egyik eset sem áll fenn, akkor a helyes végrehajtás a gyakorlottság fokától függ. Ennek a kérdésnek a megvilágítására ki kellett térni, miután tapasztalat szerint a kezdő gp.-lövők túlgyorsan vezetik a szóró tüzet, ennek a következménye pedig a ritka lövedék sűrűség folytán a cél hatástalan lődözése lesz.

III. A géppuska kezelése.

1. Az állvány állásai.

A géppuskánál végrehajtott fogásokat a legnagyobb fokú gyorsaság jellemezze; csak ez által érhetjük el azt, hogy géppuska tűzkészültségbe hozása és a tűz megnyitása minél rövidebb idő alatt történjék meg.

Az állványnak négyféle állása van:

a) mély állás. Ebben a helyzetben van málhárva a málhás állaton, illetve viszi kezében a kezelő. Tüzelésnél az irányzó fekvő helyzetben kezel. Tüzelő magassága 22 cm.

b) Közép állás: a leggyakoribb tüzelő állás. A esúzó kötés a hátsó láb esúzorító karikájánál, a mellső lábak lefelé törve, a támasztó rudak a mellső lábakat helyzetükben rögzítik. Tüzelő magassága 45 cm.

c) Magas állás: úgy a két mellső, mint a hátsó láb belső esővei ki vannak húzva.

d) Légvédelmi állás: a magas állásban levő állványt mellső lábára fektetjük, a hátsó láb talplemezére a repülő toldatot felerősítjük.

Az állvány szerkezeténél fogva földi célok leküzdésére csak ebből a három állásból tüzelhetünk. Gyakran előfordul, hogy a géppuskának magas vetésből, vagy

Pont tüzet esupán oly célokra adunk le, mellyel tömör hatást kívánunk a melyeknek kiterjedése által-

derék, esetleg váll-magasságig erő növényzetben kell tüzelő állást foglalni. Ily esetekben, miután állvánnyal a legmagasabb tüzelő magasság csak 60 cm. lehet, le kell mondanunk annak használatáról s a géppuska az egyik kezelő vállára lesz ráhelyezve, esetleg egy főtörzs oldalához egy hevederrel odaerősítve.

Tartsuk azonban szem előtt, hogy ez a megoldás csak ideiglenes lehet, mert az állvány használata nélkül a géppuska szórása 6-8-szor nagyobb lesz. Ezért törekedjünk mielőbb oly tüzelő állásba vinni a géppuskát, honnan azt állványra helyezve hozhatjuk tűzkészültségbe.

2. A géppuska hordmódja.

A géppuska szállítása két egységben történik. Külön a géppuska és külön az állvány. A géppuskát és az állványt a kezelő legénység vagy „vállra” vagy „súlyba” helyzetben szállítja. Az előbbi hordmód igen kényelmes (különösen vállpárna alkalmazásával) hátránya az, hogy a géppuska jellegét már nagy távolságon elárulja. „Súlyba” helyzetben a géppuska és az állvány szállítása nagyon fáradságos, ezért csak akkor alkalmazzuk, ha a géppuska jellegét más módon álcázni nem tudjuk.

„Vállra” helyzetben a géppuska a jobb vállon fekszik, a csőtorkolat hátra felé néz, a töltő emelő pedig fölfelé, a sarkesap a nyak mögött van, a jobb kéz a felső fogantyút tartja. Az állvány úgy fekszik a kezelő vállán, hogy a mellső lábak hátrafelé, a támasztó rudak fölfelé néznek, a hátsó láb pedig a sarkesap hüvely és az irányzó készülék között levő részével a jobb vállon fekszik.

„Súlyba” helyzetben a géppuska csőtorkolata lefelé néz, a jobb kéz a sarkesapnál fogja, a jobb kar a testhez szorítja. Az állvány mellső lábai lefelé néznek, a hátsó láb a jobb vállgödörnek támaszkodik és jobb kézzel a tartókamót fogjuk.

A pajzsot vegye a kezelő a hóna alá és tartsa természetesen lecsüngő jobb kézzel. A pajzs hordozását lényegesen megkönnyíti az e célra szolgáló heveder.

Már itt jegyezzük meg, hogy a pajzsot a legritkébb esetben csak külön parancsra hozzuk a tüzelő állásba előre, az rendszerint a löszerkoesin marad. Tapasztalat szerint az ügyesen rejtett, vagy gondosan álcázott tüzelő állás nehezebben figyelhető meg az ellenség által s így kiadósabb védelmet nyújt a géppuskát közvetlenül kiszolgáló kezelőknek, mint a pajzs, mely a legtöbb esetben a tüzelő állás felfedezését alakjánál fogva megkönnyíti.

A töltényrakaszokat és a víztartályt a kezelő legénység természetesen lecsüngő karral hordja a kezében.

Huzamosabb előnyomulásnál a géppuska szállítását lényegesen megkönnyíti a hordsaroglyák alkalmazása.

3. Súlyadatok és méretek.

- a géppuska vízzel és olajjal 21,5 kg.
- az állvány 19,5 kg.
- egy hevederben töltény 250 drb.
- egy rakasz 250 élessel 10 kg.
- a pajzs 25,5 kg

4. A géppuska megtöltése és kiürítése.

A géppuska megtöltését és kiürítését mély állásban fekve, közép állásban ülve, magas állásban térdelve, légvédelmi állásban állva végezzük.

„Tölts”-re: az első kezelő állítson egy töltényrakaszt a vállával a géppuska felé, az adogató tokfedél heveder rése elé, nyissa ki a rakasz fedelét, a töltény hevedert előre néző lövedékekkel a heveder résen anyáira tolja be, hogy bőr csatlékja az adogató baloldali nyílásán kiálljon. Az irányzó csaptassa le a fogantyú csatlékját és azt húzza merőlegesen lefelé erőszak alkalmazása nélkül mindaddig, míg ellenállást nem érez. Ekkor a jobb kézzel a töltő emelővel 3-szor ismétljen. A töltő emelő első előreesapódása után a balkéz a heveder és még a második ismétlésnél is tartjuk, vagy ha a töltő emelőt nem engedjük teljesen előre, működési zavart okozhat.

Háromszori ismétlés után a géppuska meg van töltve.

Ellenség közelében a töltő emelőt óvatosan engedjük előre, nehogy az általa okozott erős csattanásszerű zaj a géppuska jelenlétét elárulja. A géppuska megtöltése után az irányzó bal kézzel fogja meg a fogantyút, jobb kézzel pedig markolja át a csúsztató sint és hüvelyk ujjá támaszkodják a csúsztatóhoz.

„Ürits”-re: az irányzó nyomja le a kikapcsoló emelőt bal kézzel, majd jobb kézzel távolítsa el a hevedert, merőlegesen lefelé húzva, azután a töltényürben levő töltényt egyszeri ismétléssel távolítsa el. Eközben tegye bal kezét a kivető rés elé, fogja fel a kivetett töltényt s adja át az első kezelőnek. Azután az irányzó bal kézzel nyissa ki a tokfedelelet, húzza hátra a töltő emelőt, nézzen bele a töltényürbe és győződjék meg, üres-e. A töltő emelőt csaptassa előre, csukja be a tokfedelelet és a lökö rúgót a billentyűre gyakorolt nyomással feszítsen. Az első kezelő a kiürített töltényt töltsse a hevederbe, utóbbit helyezze a rakaszba s csukja be a töltényrakaszt.

5. Az irányzás.

Ezt mindig megelőzi a géppuska megtöltése. Az irányzó testhelyzetét mindig az állvány állása szabja meg. A könyököket ülő helyzetben a térdekre, fekvő helyzetben pedig a földre támasszuk. Ez a kéz munkáját biztosabbá teszi. Az irányzó első teendője, hogy a géppuskát nagyjából beállítja a löirányba. Ezután irányzékot állít és meggyőződik róla, hogy az eltolható nézőke „0” helyzetben álljon. Majd bal kézzel megerezteti a csúsztató szorítót, utána pedig a fogas izsoritót; egyidejűleg fogja meg jobb kézzel az állítókeréket, adja meg nagyjában a géppuskának a megfelelő oldalirányt és húzza meg a szorítócsavart. Most fogja meg mindkét kézzel a csúsztató sint s a csúsztatóra a hüvelyk ujjal gyakorolt nyomással adja meg a pontos oldalirányt, majd húzza meg a csúsztató szorítót, markolja át jobb kézzel a csúsztató sint, bal kézzel a fogantyút és helyezze hüvelyk ujját a nyomólapra.

A géppuskával végrehajtott fogások közül az irányzás, miután a legfontosabb ténykedések egyike, a legnagyobb gyakorlottságot igényli.

6. A víz- és olajpótlás.

A géppuska zavartalan, tartós működésének alapfeltétele, hogy az vízzel és olajjal mindig töltve legyen, s hogy az utánpótlás soha meg ne akadjon. A hűtőburokban levő víz 3000 lövéshez elegendő. Ez azonban csak elméleti megállapítás, mert 3-4 teljes sorozat leadása után a hűtőburokban a gőzképződés megindul, s a vizet pótolni kell. Általában elfogadjuk azt, hogy mennél hosszabb sorozatokkal tüzel a géppuska és az egyes sorozatok között mennél kisebb a tűzszünet, annál nagyobb a vízszükséglet. A hűtőburokban levő víz közvetlen pótlása a víztartályból történik, melyet lemáhházás után (vagyis, amikor a géppuska szerelvény lekerül a málhás állatokról) a szerelvények vizével magával. (A víztartályban 5 liter víz van). A víztartályból a vizet a kéziszivattyú segítségével juttatjuk a hűtőburokba. Téli időben hó és darabokra tört jég is helyettesítheti a vizet; a felolvasztást elősegítjük és gyorsítjuk azáltal, hogy a gőzvezető tömlő végét a víztartályba helyezzük s így a gőz, illetve a lecsapódott meleg víz újra visszajut a víztartályba.

Az olajozó kb. 4-5000 lövéshez elegendő olajat tartalmaz. Pótlására a szerelvényeknél kb. 1/2 liter olaj van. (Az olajozó 3 deciliter olajt tartalmaz).

Fentiekből látjuk, hogy a géppuska úgy olajjal, mint vízzel (közvetlenül a kezelő legénységnél) egy erős csatanapra van ellátva.

(Folytatjuk.)

Meleg szeretettel függj a hon nyelvén! mert haza, nemzet és nyelv, három egymástól válhatatlan dolog; s ki ez utolsóért nem buzog, a két elsőért áldozatokra kész lenni nehezen fog.

Kölcsey.

Végezhető-e Szent István király napján mezei munka?

Irta: Dr. VALLÓ JÓZSEF őrnagy.

Ezen kérdés eldöntésénél az alábbi három törvényes rendelkezést kell figyelembe venni: 1. a Kbtkv. 52. §-a; 2. az 1868. évi LIII. t.-c. 19. §-a és 3. az 1891. évi XIII. t.-c. 1. §-a.

Ad 1. Kbtkv. 52. §-a szerint: „Aki az 1868: LIII. t.-c. 19. §-ának az ünnep és vasárnapokra vonatkozó intézkedését megszegi: 200 K-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő”.

Ez a §. csak általános rendelkezésnek tekintendő, amennyiben itt csupán utalás történik arra, hogy a részletintézkedés az ad 2. alatt tárgyalt törvényből vehető ki.

Ad 2. 1868: LIII. t.-c. 19. §. 2. bekezdés szerint: „Vasárnapokon minden nyilvános és nem elkerülhetetlenül szükséges munka felfüggesztendő. Úgyis bármi törvényesen bevett vallásfelekezetnek ünnepén a templom közelében s egyházi menetek alkalmával azon tereken és utcákon, melyeken az ily menet keresztül vonul, mindaz mellőzendő, ami az egyházi szertartást zavarhatná”.

Ezen §. két rendbeli tilalmat állít fel, melyek egyike a vasárnapi általános és teljes munkaszünetre, másika az ünnepnapok alkalmával a törvényesen bevett vallások egyházi szertartásának megzavarására vonatkozik.

A vasárnapi munkaszünetet általános munkaszünetté nyilvánítja a törvény, mely minden hasznos munkára (gazdasági, ipari és kereskedelmi tevékenységre) kiterjedvén, betartása minden hitfelekezeti egységre egyformán kötelező.

Az ünnepnap munkaszünet viszont nem általános, hanem csupán a templomok és szertartások helyére, illetve ezek közvetlen környékére korlátozott munkaszünet, mely ezen helyeken is csak azon időre kötelező, amíg a szertartás tart vagy a körmenet elvonul stb.

Az ily helyeken és időben végzett munka azonban akkor is büntetés alá esik, ha nem nyilvánosan végeztetett, de a szertartás zavarására mégis alkalmas volt (pl. lármás kalapálás egy az udvaron vagy a pincében levő, de a templomhoz közel fekvő lakatosműhelyben ünnepnap mielőtt stb.).

E §. alapján büntetett: egyházi körmenet alkalmával az utcán való csomagolás a bolt előtt s az alfének a menet felé düllesztése. Térfi H. K. 714. lap.

Ad 3. 1891: XIII. t.-c. 1. §-a szerint: „Vasárnapokon, valamint Szent István király napján, mint nemzeti ünnepén, a magyar szent korona országainak területén az ipari munkának szünetelnie kell. Kivételt képez az üzlethelyiségek és berendezések tisztántartásához és helyreállításához szükséges munka. 2. §. Az ipari munkának szünetelése legkésőbb vasárnap reggel hat órakor kezdődik és megkezdésétől számítandó 24 óráig, de legalább is a szüneti napot követő reggel hat óráig tart. 4. §. Azon iparnemeknél, melyeknél az ipari munka az előző pont szerint vasárnapokon is végezhető lesz, köteles az illető iparüző az ezen munkánál alkalmazott munkások olyatén felváltásáról gondoskodni, hogy a munkások legalább minden hóban egy teljes vagy minden két hétben egy fél vasárnapon munkaszünetet élvezzenek. 5. §. A bányászati és kohászati üzemekre, az állami pénzügyverdekre, valamint az állami egyedáruságokra és az azokkal összekötött vállalatokra nézve a kivételesen vasárnapokon is végezhető munka engedélyezése s illetőleg rendeleti úton való szabályozása iránt a jelen törvény 3. és 4. §-aiban foglalt elvek alapján a pénzügyminiszter intézkedik”.

Ezen törvényes rendelkezés az ipari munkának vasárnap és Szent István király napján való üzését általában tiltja. A tilalom kiterjed a nem nyilvánosan üzött ipari munkára is, amiből az következik, hogy az, aki ipari munkát vasárnap vagy Szent István napján nyilvánosan végez, két rendbeli kihágás (ezen törvény és a Kbtkv. 52. §. szerinti kihágás) halmazatában válik bűnössé.

Ezen általános tilalom alól azonban a jelen törvény 3. §. szerint kivételnek azok az ipari ágak, melyeknél

A) a gyártás technikája; B) fontos közérdek a teljes vasárnapi munkaszünet betartását nem tűri. Ilyenek:

Ad A) A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1903. évi 28.559. sz. rendelete szerint végezhető lesz az ipari munka, mert az üzem félbeszakítása lehetetlen:

1. az agyag-, porcellán-, majolika- és kőedény-iparnál, nemkülönben a mész-, cement- és téglá-égető iparnál kizárólag az égetési munkák;

2. borkereskedőknél, illetve borrhaktáraknál és pincészetnél a házilag végzendő sürgős javítási munkák.

3. a bőriparnál a kavarási és bőrforgatási ipari munkák, de csak legfeljebb délelőtt 9 óráig;

4. a cukoriparnál a cukorgyártással és finomítással járó munkák;

5. az ecetiparnál a feltöltési és az erjedési műveletek közül végzendő ipari munka;

6. a fehérítési iparnál a chlorozási és lúgozási munkák legfeljebb délelőtt 10 óráig;

7. a keményítő iparnál;

8. a kenderáztatási iparnál azon ipari munkarész, mely a végzendő művelet természeténél fogva félbeszakítást nem tűr;

9. a kertészeti iparnál a termeléssel és műveléssel kapcsolatos félbeszakíthatatlan és sürgős munka;

10. a kőolajfinomító iparnál azon ipari munkarész, mely a végzendő művelet természeténél fogva félbeszakítást nem tűr;

11. a légszesz iparnál kizárólag a légszesz előállítására a lámpák meggyújtására és eloltására szükséges ipari munka;

12. a malmoknál az őrlési művelet;

13. a papir-, papírgép- és cellulose-iparnál a félbeszakítást nem tűró munka;

14. a pótkávé- és katángszárító iparban azon ipari munka, mely össze a répa vagy gyökér feldolgozására és szárítására elkerülhetetlenül szükséges;

15. a sajt készítő iparnál, valamint a vajgyártásnál a tejszín megsavanyodása miatt károk nélkül félbe nem szakítható munka (22.436/902. V. 23.);

16. a szalámi-gyártásnál a félbeszakítást nem tűró munka;

17. a selyemiparnál:

a) a selyemgubók beváltásának ideje alatt a selyemgubók átvétele s továbbítása, fojtása és gondozása körüli munkák;

b) a selyempéte-készítés által igényelt munka;

18. a serfőző, maláta,

19. a szeszipar, valamint a szeszfinomítás és élesztőgyártás, az élesztőnek elfuvarozása, nemkülönben a szeszipar és szeszfinomítás akadálytalan folyamatának biztosítása céljából mellőzhetetlen és el nem halasztható munkálatok (86.753/901—II/19.—902.);

20. a színnyomásnál és kékfestésnél végzendő azon munkák, melyek a folytonos üzem félbe nem szakíthatása miatt szükségesek;

21. a térszűrésnél a szárítással egybekötött munka déli 12 óráig;

22. az üvegyártásnál, amennyiben az regenerátor fűtőkészülékkel üzemel, a fűtési, az üveg olvasztási és üvegfűvási félbeszakítást nem tűró munka;

23. a vas- és acélgépek üzemágainál mindazon munkák, melyek félbeszakítást nem szenvedhetnek; jelesül a vas- és acéolvastó, kavaro, finomító és csőforrasztó testek, hengerlő művek munkái, az ezekkel kapcsolatban levő és üzemük folytatásához szükséges összes műhelyek, a gáz- és gőzfejlesztő, szénégető, kokszegető, faaszaló, pörköltő és öntőüzemek; a helyi szállító pályák és egyéb mellékműveletek, valamint berendezések félbeszakítást nem tűró munkái;

24. a vegyészeti iparnál az üzem egyes műveletei, melyek félbe nem szakíthatók, pl. az izzó-, láng- és olvasztó kemencéknél, ólomkamarák- és retortáknál folyó munkák stb.;

25. a villamos erőt, illetve áramot előállító telepeknél előforduló ipari munka;

26. a zománcozott vasedény iparnál az olvasztási, égetési és ónégetési munkák;

Ad B) Fontos közérdek, illetve a közönség kényelme szempontjából bizonyos korlátozások mellett végezhető ipari munkákat az alábbi kereskedelemügyi miniszteri rendeletek sorolják fel:

1. A 94.537/1921. sz. keresk. min. rendelet: 1. minden-

nemű kereskedelmi és ipari árusításra; 2. kenyér, pék-

sütemény és gyümölcs árúsításra; 3. cukorka, cukor-sütemények, mézeskalács és szeszt nem tartalmazó üdítő italok árúsítására; 4. élővirág árúsítására; 4. húsneműek, halnak és baromfinak árúsítására; 6. dohány és más egyedárúsági cikkek árúsítására; 7. gyógyszer-árúsítására; 8. napilapok árúsítására és kihordására; 9. a piaci és vásári árúsításra; 10. búcsújáró helyeken folytatható árúsításra; 11. szálloda, vendéglő, kávéházi ipari tevékenység üzésére; 12. pékipari, szóda-vizgyártási, borbély és fodrászipari tevékenység üzésére; 13. állathizlaldák, fürdőintézetek, jéggyártás, köz-fuvarozás körébe vágó ipari munkálatokra nézve állapít meg pontosan előírt üzleti órákat.

A 98.709/1921. sz. keresk. min. rend. a fényképész-ípar üzését, a 73.631/1925. sz. Büm. rend. a kerékpár-köl-eszőző ipar üzését engedélyezi bizonyos korlátozás mellett.

Végül a 28.559/1903. sz. keresk. min. rendelet: a) az árvíz és más elemicsapás elleni védelmi munkálatokra; b) a hadászati szempontból szükséges ipari munkálatokra; c) a hordár és targonca ipari munkákra; d) a temetkezési munkálatokra; e) a vasúti és hajózási üzemi munkálatokra nézve függeszti fel az iparüzési tilalmat.

Mindezen rendelkezésekből az alábbi következtetések vonhatók le:

1. Vasárnapokon és Szent István király napján a fentiek szerint kivételesen engedélyezett ipari munkálatoktól eltekintve minden más nyilvános ipari munkának feltétlenül szünetelnie kell; 2. vasárnapokon minden más nyilvános és nem elkerülhetetlen munka, tehát a mezőgazdasági munka is felfüggesztendő; 3. bármely törvényesen bevett vallásfelekezetnek ünnepén a templom közelében és az egyházi menetek alkalmával, ezek útvonalán mindaz mellőzendő, ami az egyházi szertartást zavarhatná.

A vasárnapi munkaszünet kérdése ezzel teljesen tisztázottnak tekinthető; az ünnepi munkaszünet terjedelme azonban még további megvilágításra szorul, minthogy az 1868. évi LIII. t.-c. 19. §-ának ama rendelkezése, hogy a törvényesen bevett vallásfelekezetek ünnepén a templomok és egyházi menetek közelében „mindaz mellőzendő, ami az egyházi szertartást zavarhatná”, nem eléggé világos.

A törvény ugyanis ünnepnapokon csak azt a munkát tiltja, amely az egyházi szertartást zavarhatná, amiből az következik, hogy templomoktól és egyházi menetekről távol, a bevett hitfelekezetek ünnepén is, bármely külső és belső ipari vagy mezőgazdasági munka akadálytalanul végezhető. Ügyelni kell azonban ilyenkor arra, hogy ezen munkával kapcsolatosan az egyházi szertartás meg ne zavartassék. A gazda tehát jogosult ünnepnapon is pl. szénát, gabonát stb. kaszáltatni, gyűjtetni, de ezt behordatnia már nem szabad, ha a megrakott szekerek a templomban vagy utcán éppen folyamatban levő vallási szertartást zavarnák.

A mezőgazdasági munka végzése tekintetében Szent István király napja sem képez ezen szabály alól kivételt, mivel az 1891. évi XIII. t.-c. 1. §-a csupán az ipari munkát tiltja e napon. Így válik érthetővé a Hatásköri Bíróságnak azon határozata, hogy Szent István király napján végzett oly mezei munka, mely az egyházi szertartást zavarja, a Kbtkv. 52. §-a alapján büntetendő. Lásd: Büntető jogtár IX. kötet 82. lapján.

Teljes világosságot derít végül a kérdésre a m. kir. Curiának 1904. évi április 27-én kelt s alább teljertalmúlag közölt 3882. sz. jogegységi határozata, mely szerint Szent István napján végzett mezei munka nem esik a Kbtkv. 52. §-a alá.

C) Az 1868 : LIII. t.-c. 19. §. 2. bekezdésében foglalt, a minden nyilvános és nem elkerülhetetlenül szükséges munka felfüggesztésére vonatkozó rendelkezés Szent István napjára nem terjed ki. Megsértette tehát a törvényt a...-i kir. járásbírósg annyiban, amennyiben L. S. dr. és társait az 1868 : LIII. t.-c. 18. §-ában foglalt rendelkezés megszegésével elkövetett, a Kbtkv. 52. §-ában körülírt vallás elleni kihágás miatt büntette azon az alapon, mert vádlottak 1902. évi augusztus 20-án nem elkerülhetetlenül szükséges mezei munkát végeztek, illetve L. S. dr. ilyen munkát eselédjei által végeztetett.

Indokok : Az 1868. évi LIII. t.-c. 19. §. második bekezdése szerint minden nyilvános és nem elkerülhetetlenül szükséges munka vasárnapokon felfüggesztendő, ez a rendelkezés tehát a törvény világos kijelentéséhez képest Szent István napjára ki nem terjed. Minthogy pedig meg nem állapított, de nem is állított, hogy vádlottak megszegték volna az 1868 : LIII. t.-c. 19. §-ának azt a tilalmát, mely szerint „bármely vallásfelekezetnek ünnepén a templom közelében s egyházi menetek alkalmával azon tereken és utcákon, melyeken az ily menet keresztül vonul, mindaz mellőzendő, ami az egyházi szertartást zavarhatná” s minthogy az ipari munkának vasárnapi szüneteléséről rendelkező 1891 : LIII. t.-c. 1. §. jelen esetre szintén nem alkalmazható, mert az a szakasz csak az ipari munkának vasárnapokon, valamint Szent István király napján, mint nemzeti ünnepén való szünetelését rendeli, nyilvánvaló, hogy vádlottak azért, mert Szent István napján mezei munkát végeztek, illetve L. S. dr. ilyen munkát eselédjei által végeztetett, a Kbtkv. 52. §. meghatározott vallás elleni kihágásban bűnösöknek nyilvánítandók és emiatt büntethetők nem voltak. Ideje : 1904 április 27. 3882.

Régi csendőrségi alap és alapítványok.

Irta: Dr. PRESZLY LÓRÁND őrnagy.

A volt cs. kir. csendőrség fennállása folyamán négy olyan alap és alapítvány létesített, melyek a magyar királyi erdélyi s később a magyar királyi csendőrség jutalmazására is szolgáltak.

I.

Kempen-alap.

A cs. kir. csendőrség 1855. évben egy alapítványt létesített Fichtenstamm Kempfen János altábornagy első csendőrségi főfelügyelő emlékére. Ő cs. és kir. Felsége 1856. évi március hó 27-én kelt legfelsőbb elhatározásával „a kitüntetett (dekorált) csendőrség jutalmazására” ezen alapítvány létesítését engedélyezte s annak alapszabályait jóváhagyta.

Kempen altábornagy nevéhez fűződik a volt császári királyi csendőrség megszervezése épen úgy, mint a magyar királyi csendőrség megszervezése Török tábornagy nevéhez. Kempen altábornagy fáradhatlan energiával parancsnokolta a rendkívül nehéz viszonyok között működő cs. kir. csendőrséget, melynek nagy szeretettel körülrajongott, igazi meglelelkü, megértő főfelügyelője volt.

Ő Felsége által jóváhagyott alapszabályok rövid kivonata a következő volt:

1. Az alapítvány „Kempen-alap”-nak neveztetett el. Célja az volt, hogy királyi jelvényes kitüntetéssel ellátott egyéneket, — őrmestertől lefelé — amennyiben azzal semmiféle pénzjárulék összekötve nem lett volna, további csendőrségi szolgálatuk alatt napi pótdíjban részesíteni s ezáltal az intézmény kebelében való megmaradásra, valamint a bátorság és vitézség élesztésére és főleg a szolgálati buzgóságra serkenteni.

Az alap kamatai kizárólag e célra voltak fordítandók s a tőkét sohasem volt szabad esorbítani.

2. A „Kempen-alap pótdíj” a kitüntetés fokához mérten napi tizenhat (16) és tíz (10) krajcárból állott. E tulajdonképeni zsoldpótlék — természeténél fogva — sem adósság miatt, sem tilalom folytán, sem pedig fegyelmi fenytés által nem volt érinthető.

3. A tizenhat krajcáros pótdíj a II-od osztályú ezüst vitézségi érem s a koronás ezüst érdemkereszt után járt; a tízkrajcáros pótdíj pedig az ezüst érdemkereszt tulajdonosát illette meg. Ha valaki e kitüntetések közül többnek jutott birtokába, akkor — ha előbb a kisebb pótdíjat élvezte — igényjogosultsága támadt a nagyobb pótdíjra. Ha azonban a nagyobb pótdíjas helyek mind be voltak töltve, az esetben mindaddig a kisebb pótdíj élvezetében maradt, míg az öt megillető helyen üresedés nyílt. Vagyis a pótdíjak azon idő szerinti sorrendben töltöttek be, amilyenben a kitüntetések adományozása történt.

4. A pótdíjat a cs. és kir. közös hadügyminiszter — minden külön előterjesztés nélkül — utalványozta ki. T. i., amint közhírré tétetett a legfelsőbb kitüntetés adományozása, — ha pótdíjas hely üresedésben volt — rögtön élvezetébe lépett az illető a pótdíjnak a miniszteriumnál vezetett előjegyzés alapján; ha pedig nem volt üresedés, várnia kellett mindaddig, amíg reákerült a sor.

5. E pótdíjnak élvezetében csak addig maradt az illető egyén, amíg a csendőrségnél szolgált s csak akkor vonatott az el tőle, midőn „rabzsoldra“ szorítottatott. Rövid vagy betegség miatt nyert hosszabb szabadság esetén, valamint a kórházban töltött idő alatt a pótdíj élvezete nem szűnt meg.

6. E pótdíj élvezete megszűnt, ha

- a) az illető egyén tiszté neveztetett ki,
- b) a csendőrségi intézmény kötelékéből bármi módon kilépett, végül
- c) a kitüntetéstől hadtörvényszéki ítélettel megfosztatott.

7. Ha az említett kitüntetések valamelyikének egy olyan tulajdonosa, akinek pótdíja a csendőrségi intézményből történt „tisztességes“ kilépés következtében szüntettetett meg, újból csendőrségi szolgálatba lépett, belépésének napjától kezdve e pótdíjra ismét igénynyel bírt.

A polgári életben kapott érdemkeresztek után e pótdíjra igényt tartani nem lehetett.

8. A „Kempen-alap pótdíj“ kifizetése mindig a zsolddal egyidejűleg történt.

A magyar királyi csendőrség szervezése után (1881) a cs. és kir. közös hadügyminiszter által kezelt ezen Kempen-alap Ő cs. és kir. Felségének 1885. évi április hó 25-én kelt legfelsőbb elhatározása alapján az említett évben felosztásra került. Ebből a magyar királyi és magyar királyi horvát-szlavon csendőrségre 39.700 forintnyi tőke esett, melyből a *csendőrségi jelvénypótdíj alap* létesített. Ennek alaptőkéje az 1895. évben a csendőrség általános tömegalapjából* még 30.000 koronával gyarapodott.

Az alapszabályai nagyban-egészben egyeznek a Kempen-alapéval.** A pénzalapot a m. kir. központi állampénztár kezeli.

II.

Ehrenstein Frigyes-féle alapítvány.

Ezen alapítványt 1853. évi december hó 19-én kelt alapítványi levelével Ehrenstein Frigyes cs. kir. csendőrségi számvivő-százados, később hadbiztos, a szolgálatban rokkanttá vált csendőrlegénység számára létesítette.

Az időközben többször módosított alapítványi levél rövid kivonatban a következő:

1. Az alaptőkét, mely nem esorbítható, 5%-os államadóssági kötvényekben összes névértékű 22.000 frt képezte, melynek kamataiból a szolgálatban rokkanttá vált csendőrlegénység évenként 10—20—30—40 vagy 50 forintnyi segélyben részesítettetett.

2. A jó minőségű rokkant legénység — őrmestertől lefelé — ha szolgálatban vált rokkanttá s ennek következtében felülvizsgálat útján nyugdíjaztatott, az alapítvány kamataiból nyugdíjilletékéhez életfogytig évenként egyszer az előbbi pontban említett segélyt kapta.

3. Ha a nyugdíjazott egyén időközben végkielégítéssel láttatott is el, azért a segélyre való igénye megmaradt. A felülvizsgálat útján rokkanttá és végkielégítéssel ellátandónak osztályozott egyének, ha a csendőrségnél legalább négy éven át jól szolgált, ez alapítvány kamataiból való segélyre szintén igénye volt.

* Ez a hasznavehetetlenné vált ruházati és lőszerelvényi cikkek értékesítése útján befolyt pénzekből és a takarékpénztárban elhelyezett tömeg alap-pénzek kamataiból, végre a vállalkozókra esetleg kirótt pénzbírságokból alakult s a m. kir. csendőrség gazdasági kezelésében felmerült kiadások fedezésére szolgált pénzkészletül.

** Az alapszabályok 1885. évi december hó 10-én hagyottak jóvá Ő Felsége által s a m. kir. honvédelmi miniszter 1885. évi december hó 14-ről 4448/eln. szám alatt kelt körrendeletével adattak ki (42/1885. sz. R. K.).

4. Az alapítványi helyekre való felvétel a csendőrpáncsnokságok indítványára történt. Rokkantak közvetlenül is folyamodhattak a m. kir. honvédelmi miniszterhez is, — feltéve, hogy igényük kétségtelen volt. Az alapítványi helyekre felvett egyének törődöttségük és érdemeikhez képest, felsőbb helyről bizonyos igazoló okmányokkal láttattak el.

5. Az utalványozott összeg semmi esetben sem volt letiltható és csakis azon esetben vesztette el az illető, ha az alapítványi segélyben részesülő egyén olyan büntetésre méltó tettet követett el, mely miatt nyugdíját is elvesztette.

6. Az alapítványi segélyösszegei mindenkor Ő Felsége születése napján — még pedig ahol lehetséges volt — a megtartott istentisztelet után ünnepélyesen osztattak ki.

7. A rokkantak javaslatba hozatalára vonatkozó beadványok, melyek „Kimutatás“ alakjában minden év július hó 1-ig voltak a cs. és kir. hadügyminiszterhez juttatandók az egyes csendőrkerületi páncsnokságok által (szolgálati úton) és pedig azokra vonatkozólag, akik már ilyen segélyben részesültek vagy még az alapítványból segélyt nem kaptak, külön-külön minta szerint. A páncsnokok írták be a „Megjegyzés“ rovatba az összeget, amelyre a javaslatba hozott rokkantat érdemesnek tartották. A kimutatásban foglaltatott a néven, a rendfokozaton, a családi állapot, a vallás ismertetésén, illetve feltüntetésén kívül a „szolgálati leírás“, a szolgálati idő, a törődöttség oka és foka, továbbá hol és mikor kapta, mely rokkant házában tartózkodott az érdembelhozott és hogy milyen különös cselekményei és érdemei voltak.

Ez az alapítvány — mely a magyar királyi csendőrségre is kiterjesztetett — a cs. és kir. hadügyminiszter felügyelete alatt állott.

Ezen alapítvány későbbi sorsáról tudomásunk — ezidőszerint — nincs. A katonai felszámoló hivatal feladata lenne a végleges döntés kieszközölése.

III.

Perisutti-féle alapítvány.

Ezen alapítványt 2000 frt névértékű 5%-os államadóssági kötvényben Perisutti Alajos Frigyes cs. kir. szabadalmazott nagykereskedő tette.

Kamataiból évenként tíz kitűnő csendőrségi egyén — őrmestertől lefelé — 10—10 forint jutalomban részesült.

Az alapítvány a magyar királyi csendőrségre is kiterjesztetett. Az adományozás joga a cs. és kir. hadügyminisztert illette.

A jutalom kiosztása Ő Felsége legmagasabb születése napján eszközöltetett.

A megjutalmazandó csendőrségi egyénről „Ajánlati kimutatás“ volt a csendőrpáncsnokságok részéről szolgálati úton előterjesztendő.

IV.

Fölzer- és Zimmermann-féle alapítvány.

Fölzer Lőrinc haslachi földbirtokos 1000 forint névértékű 2%-os államadóssági kötvényben egy kitűnő, érdemdús csendőrmegjutalmazására szolgáló alapítványt létesített — és pedig néhai I. Ferenc József királyunknak 1853-ik évi szerenésés felgyógyulásának emlékezetére.

Zimmermann Chrysostomus, a melki klostrom volt főnöke által pedig hasonlóképen néhai I. Ferenc József királyunknak 1857. évi május 16-án Nagyváradra történt megérkezése maradandó emlékeül egy érdemes és bátor csendőrmegjutalmazására 100 frt névértékű 5%-os nemzeti kölesönkötvényből álló alapítvány létesítettetett.

E két alapítvány később összekapcsoltatott s a jutalmazási alapról eredő jutalmak adományozásának joga a cs. és kir. hadügyminisztert illette. A jutalom összege meghatározva nem lett, hanem az illető egyén érdemei szerint szabotott ki.

A jutalmak kiosztása minden év március hó 12-én történt.

A beadványok mintája ugyanolyan volt, mint a Perisutti-féle alapítványé.

A tudományos felfedezések szerepe a bűnözésnél és a bűnözés elleni küzdelemben.

Írta: Dr. KRANTZ DEZSŐ hadbíróőrnagy.

Abban a mértékben, amint az emberiség javát a gondolkodás és tudás fegyverével kereső emberi elme a tudományos kutatás végtelen térségein valamely eredményhez jut, — legyen az a vívmány akár biológiai, akár fizikai, kémiai vagy technikai, — ugyanabban az arányban látjuk nyilvánulni a bűnöző társadalomnak azt a törekvését, mellyel a tudomány sikereit a maga javára fordítani, minden új találmányt tetteinek végrehajtásánál felhasználni iparkodik.

Nehogy ebben a küzdelemben a tisztas eszközökkel dolgozó társadalom alulmaradjon, a tudományos felfedezések eszközeivel, a szükséges elméleti és technikai készségekkel fel kell fegyverezni mindazokat a szerveket és intézményeket, amelyek a társadalom rendjének és biztonságának őrzésére hivatottak. Akiknek és amelyeknek feladata lehetőleg megelőzni, lehetetlenné tenni a bűnt, vagy ha már elkövezték, felhasználni mindazokat a tapasztalatokat és eszközöket, amelyek a furfangosságában és ügyességében bízó bűnöst teljes bizonyossággal juttassák a sújtó igazságszolgáltatás kezére, hogy elvegye méltó büntetését.

Az egyes, főleg gyakorlati tudományágak mai fejlettsége mellett a helyesen megejtett szakyszerű vizsgálat végtelen sok bizonyítékot tud nyújtani az igazságszolgáltatási szerveknek és hatóságoknak. Mi mindent tud kiolvasni a szakértő szeme pl. a büntett színhelyén talált ujj- és egyéb nyomokból, vérfoltokból, hajszálakból, szövet- és papírfoszlányokból stb. Vérfoltoknál, hogy azok miként jöttek létre, hogy ember vagy állat vértől erednek-e? Biológiai reakcióval már teljes határozottsággal eldönthető, hogy a bűnjelen, pl. bal-tán levő még oly kicsi beszáradt folt vérfolt s vajjon embertől való-e? Hajszálaknál, szőrőknél stb. felvilágosít a tudományos vizsgálat, hogy kinek testéről és miképp váltak le. A szemérem elleni bűncselekmények eseteiben pedig nem ritkán egyenesen perdöntő bizonyítékot szolgáltat a gyanúsított vagy a sértett testén vagy ruhadarabjain észlelt foltok vizsgálata. Góresövi vizsgálat nélkül sokszor nem lehetne eldönteni, vajjon élve, vagy halva született-e az ujszülött. Hogy a vízből kifogott egyén a vízben lelte-e halálát, avagy már holtan került a vízbe. Szénéleggáz belégzésének bizonyításánál a színeképelemzőkészülék teszi sok esetben egyedül lehetővé annak a kérdésnek határozott eldöntését, vajjon a megszenesedett egyén élve-e vagy halva került a tűzbe.

Vegyvi vizsgálat nélkül, (a bűnügyi vegytan már önálló tudományág) sokszor nem lehetne eldönteni, vajjon forog-e fenn mérgezés. Ez idő szerint már a legtöbb mérgező anyag jelenlétét meg lehet állapítani és be lehet bizonyítani a toxicológus analízis segítségével felfedezett új kémilészerekkel. A gyorsan tűnő alkaloid-mérgek és egyéb mérgező anyagok jelenlétét is ki lehet mutatni. Az Angliában nagy hírre vergődött Dr. Crippen-esetnél a férj könnyen bomló s így rendes körülmények

között rövid idő múltán ki nem mutatható alkaloid-mérgezővel, hyoscinnal pusztította el áldozatát, a hullát pincéjében földelte el s óvatosságból mészbe ágyazta be. Ez a tettes által bizonyára nem ilyennek ismert körülmény a hulla részzeit szinte konzerválni segített és kezére játszott a vegyészszakértőknek, kik mérgezést gyanítván, a beleket hetekig tartott gondos vizsgálatnak vetették alá. Fáradozásai jutalmául sikerült is az alkaloid-mérgezés fennforgását kimutatniok; a mérgező nyomainak megfelelték a hyoscin kémilészereinek. A tettes által használt mérgező, későbbi beismerése szerint csakugyan hyoscin volt.

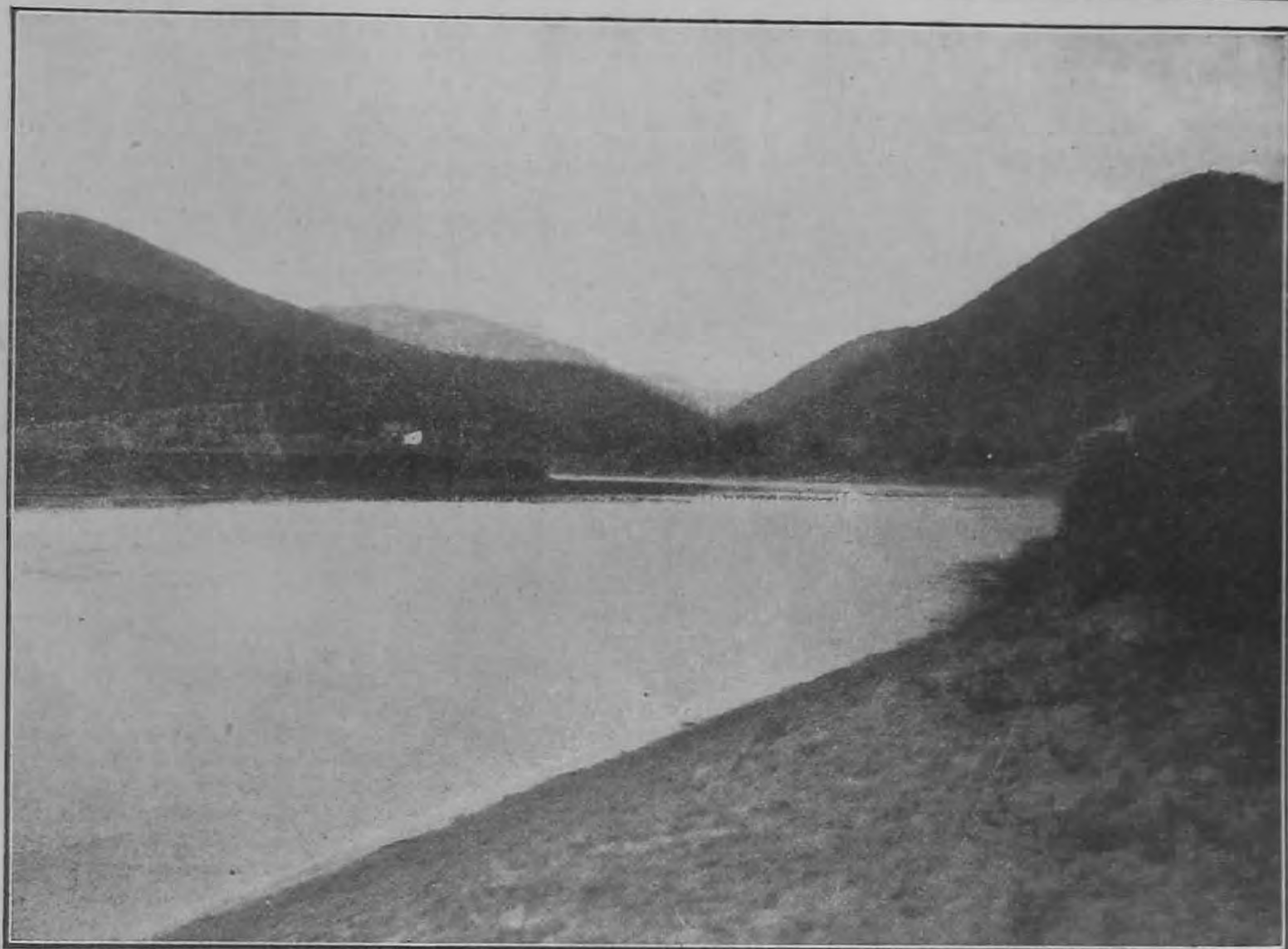
Ugyancsak analyzissal lehet az öngyilkosoknál annyira kedvelt veronál jelenlétét határozottan megállapítani. Mielőtt a Marsh-Berzelius-féle elektrolitikus módszert ismerték, arzénmérgezés gyanúja esetében az arzén felkutatására, toxicológus kémpróbákat tenni csaknem lehetetlen volt. Ma már a beleken kívül — pl. a májban — levő arzénmérget is egész pontosan meg lehet állapítani.

Szinte felesleges továbbá említenem azokat a roppant horderejeű eredményeket, amelyeket a kémiai vizsgálat különösen a lelkiismeretlen, kapzsi élelmezési spekuláció bűnözői által elkövetett visszaélések meggátlása s ezzel egészségünk és anyagi érdekeink megvédése tekintetében kifejt, kezdve a tej, liszt és más legfontosabb élelmiszer-cikkek hamisításától a valódi szegedi paprika gyanánt forgalomba hozott szörnyűségtől, a borpancsolástól a tojáspótlóig!

Nem illenék napjaink büntetéseire az a megállapítás, hogy a hamisítások korszakát éljük, ha a helyszíni ujjnyomok meghamisításának, másrészt a hamisítások leleplezésének kérdésével nem kellene foglalkoznunk. A szakismeret újabban olyan esetekkel is számol, midőn a tettes más egyének ujjnyomatát hamisítja a tett színhelyén levő egyes, alkalmas tárgyakra. Elképzelhető ugyanis, hogy a büntettes a nyomozásnak téves irányba terelése és személyéről a gyanúnak másra hárítása érdekében megrögzíti valakinek az ujjnyomatát. Hányszor találhat ilyen frissen nyomott ujjnyomokat, forgalmas bankjegyeken stb., avagy maga rajzol ilyen s készít róla bélyegzőt, hogy azután annak festékes, bevézelt vagy bepiszkított lenyomatát megfelelő helyen elhelyezze.

Ez a manipuláció első pillanatra megtévesztésre alkalmas lehet, — ámde a mikrokémia segítségével könnyű megállapítani az igazi és a hamisított ujjnyomat közötti különbséget. Nevezetesen a hamisított ujjnyomat aszerint, hogy minő anyagból készült a bélyegző, annak anyagából is tartalmazna részecskéket, melyeket könnyörtelenül leleplez a góresövi vizsgálat, minéműségét pedig megállapítja a mikrokémia.

Persze az efféle csalafintaság csak a daktiloszkópia jelentőségét ismerő nagystilű gonosztevőktől várható, akik kesztyűben „dolgoznak“, hogy ne hagyjanak oly áruló nyomot, mely őket a törvény kezére juttatná, — oly „srenkerek“-től például, akik a pénzszekevények megfúrásához elképesztő gyorsasággal — használják fel a technika és kémia fejlődését. Akik résztvesznek abban a versenyben, mely kasszafúró és pénzszekevénygyáros között a



Ami vissza kell szereznünk: A Maros völgye (Zámnál).

minden földi hatalmat képviselő pénz támadó-, illetve védő-eszközeinek kieszelésében és alkalmazásában állandóan folyik.

Mikor a régi jó világban a pénzesládát csak kulccsal vagy lakattal zárták le, a betörőnek mindössze egyes lakatosnak kellett lennie. A kombinációs-zárok már több nehézséget okoztak. Ámde a technikai tudományok hatalmas fejlődése ezen a téren is megtette a magáét s a kombinációs lakatok és zárok kasszafúróknak már nem okoztak fejtörést. Ekkor tűntek fel a pénzintézetek és vállalatok irodáiban a büszke pénzszekevények. De minél erősebb, vastagabb falu volt valamely pénzszekevény, annál fortélyosabb volt technikai felkészülésében a betörő. A pénzszekevénygyárak végre is előállítottak oly kemény acélanyagot, melynél minden fúrás munkácsi csütörtököt mondott. Fúrás helyett ekkor robbantással próbálkoztak a betörők. Először a nyolcvanas évek közepén használták fel erre a célra a nitroglycerint, mire az emberi találékonyság minden erejével a fel nem robbantható fém megteremtését tűzte ki céljául. A kísérletek eredménye gyanánt századunk elején feltalálták a mangánacélt. Ez az acél oly kemény, hogy a nitroglycerin sem tudott vele megbirkózni s ezért a mangánacélból készült pénzszekevények igen elterjedtek. Nemcsak az anyag maga, hanem a szekevények tömör, egy darabból való szerkezete szinte az abszolút biztonságot látszott jelképezni.

Most ismét a pénzszekevények merénylőin volt a sor, hogy a „betörőmentes“ mangánacél ellen valami újat kieszeljenek. Nem maradtak technikai ügyességben és ötletességben alul. Az oxiacetylénfáklya, mely az acetyléngáznak oxigén-atmoszférában való elégetésével dolgozik, ez az égőn vágó szerszám, melyet a szakavatott kasszafúrók immár több mint tíz év óta használnak, ismét javukra billentette a küzdelem mérlegét. Am e pillanatban a pénz körül folyó harcban úgy látszik megint az amerikai pénzszekevénygyárosok kerekedtek felül, mert az Egyesült Államokban egy újfajta fémmozgátszóanyagból készült oly pénzszekevény kezd használatba jönni, mely ellentáll az oxiacetylénfáklya áthatolásának. Hogy meddig? — arra a feleletet megint csak a kasszafúró urak fogják megadni.

Műpártolókat, régiséggyűjtőket minden szakavatottságuk mellett is gyakran éri az a baleset, hogy egy-egy remekül utánzott műtárggyal, híresebb középkori vagy modern festő művének utánzatával becsapják, érzékenyen megkárosítják. Mily nehéz szerepe volt eddig az efféle ügyekben a nyomozóhatóságnak, de különösen a bíróságnak, ha a vallomások, vélemények és ellenvélemények tömkelegében a valószínűbb lehetőség álláspontján a döntés útját kellett keresnie.

De nem azért ember az ember, hogy a valószínűségekre alapítsa bírálatát! Pozitívumokat aka-

látni, hogy ne egyesek véleménye, hanem határozott, meg nem cáfolható adatok döntsék el az igazságot. Mert annak az ősréginek látszó, zörgő pergamentlapokból álló kodexnek, avagy a maga korára valló festménynek meg kell hogy legyen a valódiság esalhatatlan ismertető jele is.

A radiológia — sugárzástan — korszakában e tekintetben egyszerűen a kvarelámpához, ahhoz a láthatatlan detektivhez kell fordulni, mely úgy-szólván pillanatok alatt megadja a választ, hol pl. egy kodex lapjain volt-e megelőzőleg más szöveg is, melyet róla eltávolítottak: tapad-e vérfolt annak a gyanuba fogottnak ruhájához, ki a tett elkövetése után ruhájáról a vért látszólag nyomtalanul eltüntette; vajjon hagyott-e oly nyomok a helyszínen, amelyeket szabad szemmel nem vehetnénk észre; vajjon tőle ered-e a névtelen, rágalmozó vagy a zsaroló levél, mellyel látszólag megegyező papirost találtak írómappájában?

Az ezekre világosságot derítő fentebb említett tudományos vívmánynak megértéséhez tudnunk kell a fizikából, hogy ha a legfontosabb természetes hő- és fényforrásunknak, a Napnak sugarait üvegprizmán bocsátjuk át, azok egy hét színből (vörös, narancs, sárga, zöld, világoskék, sötétkék, ibolya) álló színeképet — spektrumot — adnak. Ezek a színek a spektrum látható része, de vannak kívülök láthatatlan sugarak is: a vörösön inneni és az ibolyán túli (ultraibolya, ultraviolet) sugarak. A vörösön inneniek (infravörösök) hőhatásuk jellemzi; kémiai — átalakító, bontó — hatásuk nincsen. Ezért lehet a fényképezésnél vörös fény mellett dolgozni a sötétkamarában. Az ultraviolet sugarak vegyi és bacillusölő hatásuk: ezek rögzítik meg a képet a fotografiai lemezen, ezek fehéritik a ruhát, ezek halványítják a szövetek színét („Kiszívta a Nap!”) stb.

De az ultraibolya sugaraknak ennél is fontosabb hatása az, hogy fluoreszkálást idéznek elő, mi abban nyilvánul, hogy a legtöbb test, ha ily sugarak érik, jellemző színben gyengén világít. A petróleum kékes, a zöldszínű klorofil oldat vörös fényben fluoreszkál a napfényben. Ez a gyenge fluoreszkálás azonban a kutatásnál elégtelen, mert ha a láthatatlan ultraviolet sugarak a látható sugarakkal együtt érik a testet, úgy utóbbiak a fluoreszkálást elnyomják. Ugyanez a hátránya a rendes kvarelámpának is, melyben mindkét elektród és a kéneső erősen ritkított levegőjű, olvasztott hegyikristályból készült csőben van elhelyezve. A bekapcsolt villamóram a két elektród közt ívfényt alkot s a kénesőt izzásra, gőzképződésre bírja. A kvarelámpa bőven lövel ultraviolet sugarakat. Ámde ezek is „világos” sugarak, ezért, hogy sajátos tulajdonságaik érvényesüljenek, fényüket „meg kell szűrni”. Ha ugyanis a világos vagy kék színű uviól-üvegből — egy különleges üvegfajtából — készült fényszűrőn bocsátjuk át a kvarelámpa fényét, akkor a látható sugarakat kiküszöböltük és tisztára „sötét” ultraviolet sugarakat kapunk, vagyis azokat, amelyek vegyi hatást idéznek elő. A szűrő alatt teljes a sötétség, mert a világító sugarak hiányoznak, mihelyt azonban valamely, fluoreszkálásra képes tárgyat teszünk oda, megindul a fluoreszkálás.

Ezeket a sötét ultraibolya sugarakat, amelyek áldásait és értékét eddig csak kémiai és orvosi

szempontból itélték meg, használhatja a bűnügyi nyomozás segítőtárs gyanánt!

Jellemzi e téren való használhatóságukat, hogy pl. két papírlap, mely közönséges világosság-nál semmi különbséget nem mutat, a kvarelámpa szűrője alatt más-más fényben játszik.

Egy bankjegy vagy részvény, melynek hamisított voltát sejtik, a valódi bankjegy vagy részvény fluoreszkálásával való összehasonlításával rögtön tisztázza a kérdést.

Vagy például vitás valamely festmény valódisága, az egyik szakértő azt állítja, hogy valódi, a másik, hogy ügyes utánzás. Mondjuk, hogy Velasquez valamely művéről van szó. Egy kétségtelenül eredeti Velasquez megvilágítása sötét ultraibolya-sugarakkal megadja a választ, kinek van igaza, mert a kétféle festőanyagoknak különböző fluoreszkálása döntő bizonyíték, ha csakugyan utánzásról van szó.

A vérnyomok különösen élénken és jellegzetesen fluoreszkálnak és legyenek bármely parányi mennyiségben is jelen, minden kétséget kizáróan kimutathatók. Ekként a vérnyomok kiderítésénél a biológiai reakció mellett, ellenpróba gyanánt, a szűrővel ellátott kvarelámpa-készüléknek a törvényszéki orvostanban is fontos szerep jut.

Drágakövek, de különösen gyöngyök az utánzatoktól könnyen megkülönböztethetők. A gyöngyöknél, vagyis az „igazgyöngy” egyre veszélyesebb konkurensének, a mesterséges gyöngynek szabatos felismerésénél, az illető gyöngyön át bocsátott fény sugar visszaverődésének mikéntje szerint a Röntgen-sugár, mintegy ellenőrző szakértő, szintén felderítheti a csalást.

Igen fontos a szerepük a sötét ultraibolya-sugaraknak régi írásos maradványok kutatásánál. Sok olyan papyrus vagy pergamen-kézirat van melyet évezredekkel, illetve évszázadokkal ezelő lemostak vagy róla az írást eltávolították, hogy helyébe mást írjanak. Ezek az eltávolított régi írások a történettudomány szempontjából sokszor becsesebbek, mint a helyökbe írt újabbak. Ma már nem is kell az új szöveget eltávolítani; az eredeti szöveget az ultraviolet sugarak segítségével lefényképezhetjük, miután az eredeti írásból visszamaradt, szabadszemmel nem látható festék stb. nyomok más színű fluoreszkálást mutatnak, mint akár a pergament alapanyaga, akár a később reá írt szöveg.

Ekként teszik láthatóvá az egyptológusok az évezredek egyiptomi sírokból kiásott mumiák gypsszel és gyantával összeragasztott burkolatát alkotó papyrusztekercsekből előtűnő ékírásos feljegyzéseket s általuk közkincesé mindazt, amit a mult kódébe vesző századokról tudunk, hogy kik voltak s minő kulturában éltek az emberek messzi évezredekkel napjaink előtt.

Minden népnek valamint megvan génusza, úgy megvan saját eleme is, melyből ha kiesik, vagy melyből ha kiveszed, kettétörök azon költői zománc, mely nélkül „rideg pálya a hosszú élet”, s mely varázsnak megsemmisítésével szárnya szegetik a bátor felemelkedésnek és az emberi kebelben rejtőző isteni szikra álomkórságba süllyed.

Széchenyi.



Képek a belügyminiszterium előcsarnokában felállított hősök emléktáblájának leleplezéséről: Kormányzó Úr Ó Felmeltósága fogadja Démusz Árpád csendőrszázados, díszszázadparancsnok jelentését.

A pihenőhelyekről.

Irta: egy alföldi csendőr.

A pihenés és lustálkodás egymástól nagyon is távol álló két fogalom. Amennyire nélkülözhetetlen az egyik, éppen olyan üldözni való a másik. A munkában, fáradalmakban igénybevett szervezetet pihentetni kell, hogy a fáradalmak folytatásához újabb erőt, frissességet nyerjen. A kipihent, munkára kész, sőt munkára vágyó szervezet további pihentetése már a lustálkodás. Az utóbbiról csak annyi a mondanivalóm, hogy ahol csak érjük, ott üssük és üldözzük már csak önző szempontból is, mert mások lustálkodását és hanyagságát mindig megsínyli más valaki a reá haramló munkatöbblettel.

A pihenésről azonban már hosszabb fejtegetéssel fogom bajtársaim türelmét igénybe venni s bár tudom, hogy nehéz a kérdés, améhez hozzászólók, mégis megpróbálom a magam portyázó életéből vett tapasztalataimat a megoldás szolgálatába állítani. Teszem ezt nem a magam kényelme, hanem a csendőrség általános érdekei szolgálatában.

Tudjuk, hogy a szolgálatteljesítés időtartamának általában egyharmada pihenő. Sem több, sem kevesebb, mint amennyire szükségünk van. Elvileg tehát meg van a lehetőség arra, hogy a portyázó csendőr kellő pihenőhöz jusson, a gyakorlatban azonban bizony rengeteg akadálya van annak, hogy az elv mindenütt valóra válhassék, mert nincs hol pihenni.

Nagyon sok helyt teljesen a lakosság jóindulatára van utalva a járőr, ha azon a tanyán, ahová pihenőjét az őrzési lap előírja, valóban pihenni is akar. Senki sem kötelezhető arra, hogy ellenszolgáltatás nélkül bárkinek is pihenőhelyet adjon a házában, még ha csendőr is az illető. S ma, amikor nagyon is tisztában van minden ember a jogaival, gyakran éreztetik a csendőrrel, hogy — ha adnak is pihenőhelyet — ezt igazán csak szíveségből, sőt kegyelemből teszik.

És mi ennek a következménye? Az, hogy vagy jó képet vág a dologhoz a csendőr és igyekszik a gazda kedvében járni, hogy a pihenőhely biztosítva legyen, vagy pedig felülkerekedik benne az önérték s akkor kuporoghat az istállóban vagy valamelyik szalmakazal tövében. Nem egy bajtársunknak okozta már vesztét éppen a szíveség, amivel a gazda pihenőhelyet ad neki. Az átengedett szoba mellé odakinálja a vaesorát, utána természetesen el akar kvaterkázni a csendőr urakkal, aminek leittasodás s az abból származó őrszolgálatbeli kötelességsértés lehet a következménye vagy legalább is a pihenés idejének az elpocsékolása. Az első szíveség elfogadása után nehéz megtalálni azt a tapintatos utat, amellyel a többi szíveség elfogadását el lehet kerülni, ehhez különlegesen szerencsés érzék szükséges, amit bizony nem lehet minden csendőrtől elvárni, még ha a jóindulat egyébként meg is volna benne.

Nem szabad arról sem megfeledkezni, hogy az önértéken és tekintélyen kívül a szolgálat érdekei is esor-

bát szenvedhetnek, mert a száraz, meleg pihenőhely után vágyakozó, átázott, fáradt csendőr esetleg kisebb törvénysértéseket is hajlandó elnézni annak, aki a fedele alá fogadja, pedig egyébként az illető csendőr a legköztelelenségű és legtántoríthatatlanabb ember lehet.

De még ha jóindulattal és igaz szívességgel találkozik is a járőr, nagyon sokszor az sem elég az üdvösséghez. Mert sok szegény tanyai embernek csak az az egy szobája van, amelyikben maga alszik a családjával s így lehetetlenség, hogy a járőrt el lehessen helyezni úgy, hogy az valóban pihenni is tudjon. A tapasztalat pedig — sajnos — azt mutatja, hogy aki nek volna helye, az nem ad vagy legalább is nem szívesen ad, aki pedig adna, az olyan földhöz ragadt szegény ember, mint a templom egere s örül, ha a sok gyerekének egy-egy zúgot adhat az egyetlen szobájában. És akárhogy is áll a dolog, ha van is pihenőhely s bármennyire szívesen adják is, mégis csak kérni kell azt, mégis csak benne van az a fogalom, hogy adják, ami pedig sem a tekintély, sem a függetlenség szempontjából nem kívánatos.

Nézzük most, hogyan állunk az istállókkal. Sajnálatos módon beszélünk azokról az elmaradt hegyi mőcokról, akik az állataikkal egy helyiségben védekeznek az idő viszontagságai ellen. A legszegényebb alföldi földművesnek is derogál az, hogy az istállóban aludjék, az istálló a béres tanyája s gyakori hálótársai az utak vándorai, koldusai, mindmegannyi kétes elem s ellensége a törvényes rendnek, tehát elsősorban a csendőrnek. Ahhoz, hogy az istállóban mégis úgy, ahogy elfogadható pihenőhelyhez jusson a járőr, szívességeket kell elfogadni a bérestől, kanásztól, mert azok hoznak be szalmát, gondoskodnak esetleg valamiféle takaróról s ennek fejében szinte megkövetelik a csendőrtől, hogy barátságosan diskuráljon velük. Nem kell bővebben magyarázni, hogy az ilyen parolázások és diskurzusok mit ártnak a tekintélyünknek.

A csendőr életének egyharmadrészét az őrzésekben és a pihenőhelyeken tölti. Ha csak arról volna szó, hogy a csendőr egyszer-kétszer kerül olyan helyzetbe, hogy istállóban, meg a pusztá földön kell hálnia, azért egy szónak sem volna szabad esnie, katonadolog ez s a nélkülözés hivatásunkkal jár. De bizony, évekig minden második-harmadik nap istállóban vagy a pusztá földön aludni, már nehezebben megy.

Nem állítom, hogy ez országsszerte így van s hogy nincs sok őrzésünk, amelyben rendes pihenőhelyet kapnak a járőrök. De tény az, hogy nagyon sok őrzésünkben olyanok a viszonyok, amint fentebb ismerttettem.

Sokat lehetne még a pihenőhelyek rendezésének rendkívüli fontosságáról írni, de teljesen elegendőnek tartom azt, amit erről már elmondottam. Nem akarok abba a látszathoz kerülni, hogy csupa jajgatás, panasz, avagy talán elégedetlenség adta volna kezembe a tollat. Csak a száraz és közismert tényeket akartam leközölni, hogy ezt a régen vajudó, állandó fejtöréseket okozó kérdést felszínre dobjam s ezzel a megoldás égető szükségességének amúgy is minden arra illetékesben élő érzetét fokozzam.

Mert könnyű megállapítani, hogy nem jól van így, ahogyan van, de a megoldás nem olyan egyszerű, mint amilyennek látszik. De talán még sem lehetetlen.

Úgy hallottam, hogy az új Szolgálati Utasítás a jelenlegi őrzési beosztásokat eltörli s az egyes őrzéseket az őrsparancsnok állítja össze esetről-esetre, tetszése szerinti sorrendbe sorakoztatva a tereptárgyakat. Ha ez valóban így lesz, akkor csaknem mindig lehet az őrzés úgy osztani, hogy a nagypihenő helye a laktanyában legyen. De a kisebb őrzésekben ma is meg lehet ezt tenni és sok helyt így is van. Elvileg is helyesnek vélem, hogy a nagypihenő a laktanyában legyen, mert a maga otthonában mégis csak jobban pihen a csendőr s amellet a visszaélések lehetőségétől is sokkal inkább mentes, mintha a tereptárgyakon tart pihenőt.

Ahol pedig az őrzés nagy kiterjedése miatt vagy egyéb okból ez nem lehetséges, ott bérelni kellene egy alkalmas helyiséget. Ma már a gazdaember is élelmes és szívesen bérbe adja ilyen célra az ú. n. tiszta szobáját, amelyben a járőr alkalmas pihenőhelyet találna.

Tájékozódottam e téren s úgy láttam, hogy nem kerülne az olyan sokba, hogy a vele járó nagy előnyök azt a szolgálat szempontjából busásan ne kamatoztathatnák. A kinestár ilyen terhet bajosan vállalhatna magára, azzal tisztában vagyok, mert ha minden örskörletben csak egy pihenőhelyet bérelné s bármilyen olcsón is, az egész ország területén ez mégis súlyos milliárdokat jelentene.

Ha azonban a községek vállalnák magukra ezt a terhet, akkor az úgy megoszlaná, hogy nem jelentene számbajövő megterhelést. Nem hiszem, hogy a községek ez elől elzárkóznának, amikor egy-egy örs megtartása érdekében óriási áldozatokat hoznak, még laktanyát is építtetnek. Csak meg kellene velük értetni, hogy mily nagy hordereje van a pihenőhelyek kérdésének s hogy hiába vannak a kényelmes, szép és jó laktanyák, ha rosszak a pihenőhelyek. A csendőr élete megoszlik a laktanya és a tereptárgyak között s minél kényelmesebb a laktanyája, annál súlyosabban érzi azt a bizonytalanságot, amely az előírt pihenőhelyen várja. Vajjon lesz-e egy suba, amelyre leheveredhetik vagy csak a köpönyege lesz ágya és takarója. Elsősorban a községek érdeke, hogy a határt portyázó csendőrök másra, mint a szolgálatára ne legyen gondja, béreljen tehát pihenőhelyeket. Sok őrzésben üresen álló tanyák is vannak, azok igazán olcsón volnának e célra kibérelhetők. Azok a rozoga ágyak is csak előkerülnének a községektől, amelyeket kissé átjavítva, be lehetne állítani. Kiselejtezett pokróc is akad a gazdasági hivataloknál s egy téglakályha beépítése házilag alig kerülne valamibe.

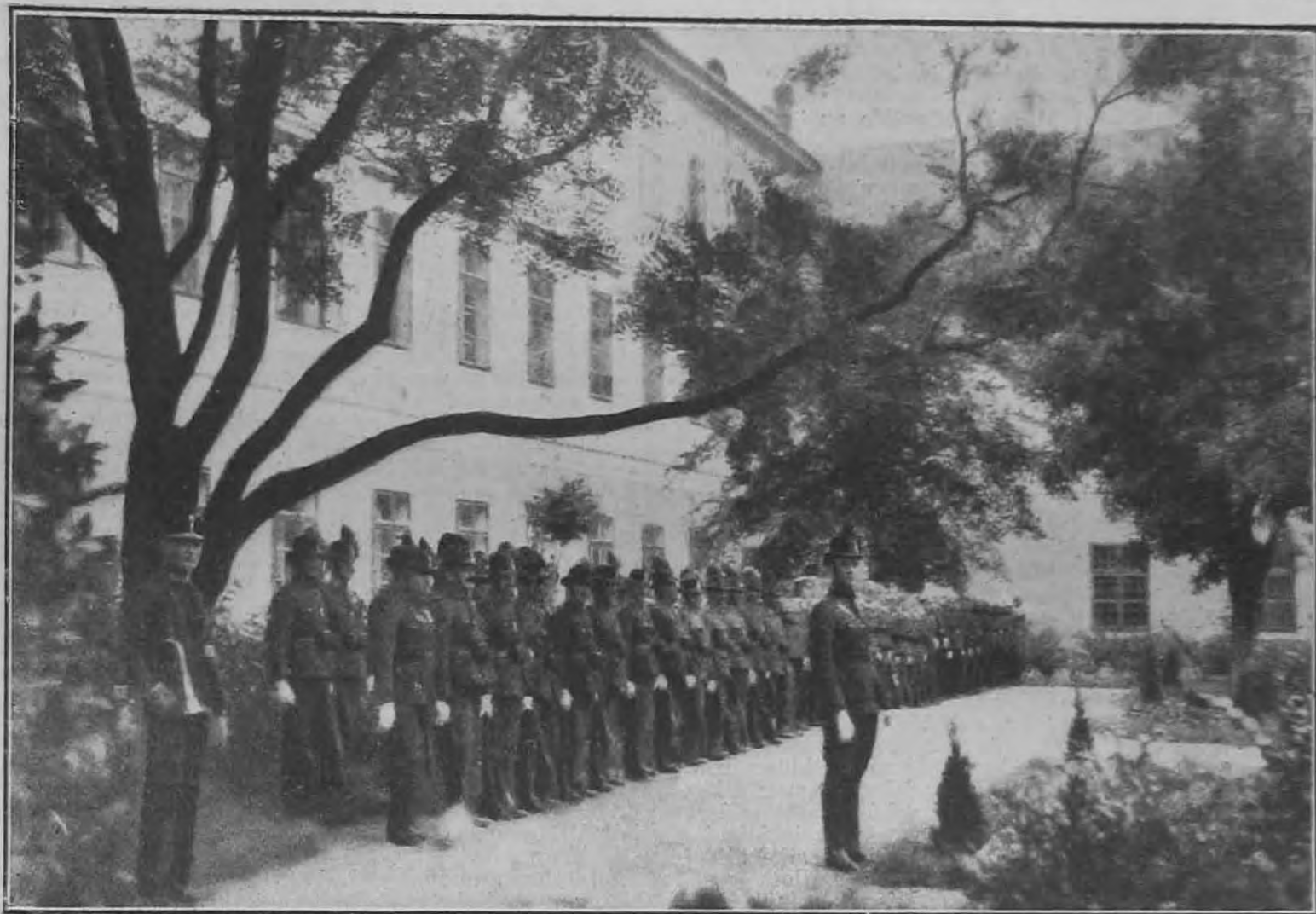
Közlönyünk egyik számában láttam, hogy mennyi létszámfeletti örsünk van. Azt pedig már régi tapasztalatból tudom, hogy a községek mennyire ragaszkodnak az őrshöz, amikor az a veszedelem fenyegeti, hogy megszűnik. Ilyenkor ígérik jó laktanyát, mindent, ami csak szép és jó, mert nem érzik az örs fontos szerepét életükben, ha már megszokták, hogy van, de rögtön ráébrednek erre, ha az örsöt elveszítik.

A sűrű őrhálózat mellett tehát valósággal válogathatunk a községek között s ezt az előnyt kihasználhatlanul hagynunk nem szabad. Ha kell a községnek örs, akkor gondoskodjék nemcsak laktanyáról, hanem pihenőhelyekről is. Senki sem mondhatja, hogy ezt egyéni hasznunkra tesszük.

Ezzel végére is értem a pihenőhelyekről mondanivalómat. Öszintén feltártam azokat a gondolatokat, amelyeket ez a kérdés belőlünk, portyázó csendőrökből kivált és bizalommal várom, hogy soraimból senki sem fog okvetetlenkedést kiolvasni. Testületünknek az utóbbi években oly súlyos csapások romjait kellett a portájáról eltakarítani s az újraéledés és fejlődés nagy kérdései annyira lekötötték az irányításra hivatottak minden energiáját, hogy a nagy erőfeszítések és azok nyomán a nagy eredmények láttára minden magyar csendőr büszkén és odaadó bizalommal tekinthet azokra, akik testületünket a régi színvonalra újból felvirágoztatták. Ugyanezzel a bizalommal várjuk a még hátralevő problémák — köztük a pihenőhelyek kérdésének — megoldását is.

Az emberi tehetség parányi lámpa, mely egyszerre keskeny kört tölthet meg fényével; s ha egy helyről másra hurcoltatik, sötétséget hagy maga után. Bizonyos helyhez kell azért kapcsoltatnunk, hogy azt jótékony világitással állandóul boldogíthassuk. Minden, ami szerfeletti, sok részre osztatik, önkicsinységben enyészik el. Így a szeretet. Hol az ember, ki magát a föld minden országainak szentelni akarván, forró szenvedelmet hordozhatna irántok kebelében? Leonidás csak egy Spártáért, Regulus csak egy Rómáért, Zrínyi csak egy Magyarorszáért halhatott meg. Nem kell erre hosszú bizonyítás; tekints szívedbe, s ott leled a természettől vett tudományt, mely szerelmedet egy háznéphez s ennek körén túl egy hazához láncolja.

Kölcsey



Képek a belügyminiszterium előcsarnokában felállított hősök emléktáblájának leleplezéséről: A díszszázad.

A megfontolatlanság következményei.

Irta: JELINEK SÁNDOR őrnagy.

Valamikor régen, még a jó békevilágban történt, amit most elmondok s dacára annak, hogy azóta majdnem két évtized telt el, olyan élénk emlékezetemben van ma is, mintha csak tegnap történt volna.

Egy esendőrrjárőr tagjairól szól a történet, akik nem hallgattak előljáróik oktató figyelmeztetéseire és nem tartották be az utasítások rendelkezéseit, aminek aztán — sajnos — súlyos következményei keletkeztek s úgyszólván csak a véletlen múlt, hogy tömeges emberhalállal nem végződött a dolog.

A n... i örs egyik járőre rendes szolgálat teljesítése közben egy szép, őszi napsütéses délután M... y községbe érkezve, tudomásul vette, hogy az előző napokban egyik gazdának az istállója leégett. A községben azt beszélték, hogy maga a gazda gyújtotta fel a már düledező félben levő és jól bebiztosított istállót.

A járőr, ahelyett, hogy először is a helyszínére ment volna, elküldötte a kisbíróat az illető gazdához azzal a meghagyással, hogy kikérdezés végett azonnal jelenjen meg a községházán.

A kisbíró rövid idő múlva azzal tért vissza, hogy a gyanúsítottnak esze ágában sincs feljönni a községházára, hanem azt üzente, hogy ha a esendőrök beszélni akarnak vele, jöjjenek azok le hozzá, mert ő nem ér rá mászkálni.

Erre a járőr fogta magát és elment a gyanúsított házához azzal a szándékkal, hogy az engedetlenkedő embert elővezeti a községházára.

Itt ismét hibát követett el a járőrvezető, mert nem vitt magával bizalmi egyént, hogy annak jelenlétében esetleg odahaza is kikérdezhesse a gyanúsítottat. Megérkezve a gyanúsított házához, a járőrvezető kijelentette az elővezetést s a még mindig engedetlenkedő

gyanusítottat járőrtársával együtt karjánál fogva megragadta s úgy vitte ki az utcára.

A gyanúsított erre lármázni és ordítani kezdett, hogy ő nem gyilkolt, sem nem rabolt, őt ne kísérik a esendőrök végig a falun. A járőrvezető, látva, hogy ennek fele sem tréfa s hogy ezzel az emberrel nem fog boldogulni szépszerével, hamarosan kijelentette neki az elfogást, hogy azután megbilineselhesse. Az elfogás kijelentése után most már parancsot adott járőrtársának a gyanúsított megbilineselésére. Éppen ebben az időben az utca túlsó oldalán ment a gyanúsított apja, ki átszólt fiához, hogy mit csinált, ami miatt a esendőrök el akarják vinni. A gyanúsított erre segítségül hívta az apját s közben a már jobbkezére tett bilinesessel a másodesendőrt fejbevágtá. A járőrvezető, a további támadást megakadályozandó, a támadót oldalba szúrta, ki a szúrás után azonnal összeesett. A járőrvezető azután az apára fogta a fegyvert. Az apa, látva, hogy fia összerogyott, nem támadta meg a esendőröket, hanem beszaladt az eset színhelyétől levő negyedik házba, ahol éppen lakodalom volt s ott a lakodalmas népnek elmondotta, hogy fiát a esendőrök minden ok nélkül agyonszúrták s felszólította őket, hogy jöjjenek álljanak bosszút a esendőrökön, verjék azokat agyon.

A már nagyrészen ittas társaságnak nem kellett azt kétszer sem mondani s mintegy negyvenen-ötvenen köveket s tégladarabokat ragadva, megtámadták a járőrt. A járőrvezető most már látta megfontolatlanságának következményét s nem akarta súlyosbítani azt azzal, hogy a tömegbe lö. A támadás elől visszavonult a nem messze levő községházára s ott a másodesendőr lóra kapva, a hátulso kijáraton elvágtatott az örsre, segítséget hozni. A járőrvezető pedig a jegyzőhöz fordult védelemért addig, míg a segítség meg nem érkezik.

A jegyző a községháza ablakából tartott beszéddel igyekezett megnyugtatóni a tömeget, figyelmeztette azt a következményekre és felszólította a szótözlásra. Ezen beszéd hatása alatt a tömeg szét is oszlott abban

a meggyőződésben, hogy a esendőrök a faluból elmenekültek.

Ezzel a dráma első felvonása lezáródott, következik a második.

A lóháton elmenekült másodesendőr az őrsre érve jelentést tett az esetről az őrsparancsnoknak, ki telefonon azonnal továbbította a jelentést a szakaszparancsnokságnak, egyben az őrs megerősítését kérte. A jelentést a postahivatal továbbította, mert az őrsparancsnok a kapcsolás beállításával nem akarta az időt tölteni, hanem negyedmagával segítségére sietett az ottmaradt járőrvezetőnek.

Másnap megérkezett a községbe a szakaszparancsnok is megfelelő számú erősítéssel és kezdetét vette a nyomozás, melynek folyamán megállapítást nyert, hogy a gyanúsított, akivel szemben a járőrvezető fegyverét használta, súlyos, de nem életveszélyes sérülést szenvedett.

A gyanúsított apját, valamint azon egyéneket, kik a járőr megtámadásában résztvettek, a nyomozó járőrök egyenként elfogták s a község házára kísérték, hol a nyomozás lefolytatásáig őrizet alatt állottak.

Midőn a tettesek nagyrésze már el volt fogva, egy lelketlen izgatónak felbujtására mintegy kétszáz-háromszáz főnyi tömeg — vegyesen férfiak, asszonyok és gyermekek — megjelent a község háza előtt kaszákkal és kapákkal és követelte az elfogott egyének azonnali szabadlábrahelyezését.

A helyzet fenyegető volt, mert a tömeg sem a szakaszparancsnok, sem a jegyző intő szavára nem volt hajlandó fenyegető magatartásával felhagyni és szétoszlani. A község háza és a esendőrök megtámadása már-már küszöbön állott, mikor a szakaszparancsnoknak egy mentő gondolata támadt és egy küldönc útján felkérte a község plébánosát, hogy jelenjen meg a község házában és beszélje rá a tömeget a békés szétoszlásra.

A község őszhajú plébánosa sietve meg is jelent a község házában és híveihez intézett beszédével sikerült elérnie, hogy a tömeg támadó szándékától elállott.

Ily módon sikerült a mintegy húsz-huszonöt főnyi letartóztatottat erős esendőri fedezet mellett minden zavaró incidens nélkül a községből elkísérni és az illetékes hatóságnak átadni.

A községben egy nagyobb esendőri készültség maradt vissza, amely azután két-három nap múlva, amikor a lakosság nyugalma már tartósan mutatkozott, szintén bevonult.

Ha e rövid, dióhéjban elmondott esetet átgondoljuk, látjuk, hogy egy megfontolatlan cselekmény milyen beláthatatlan következményekkel jár s hogy az annak következtében beállott események lavináját megállítani már alig lehet. Csak a véletlenül és a szakaszparancsnok tapintatos fellépésén múlt, hogy a járőr megfontolatlan eljárásából kifolyólag esetleg sok ember életét nem vesztette és sebesülések nem történtek.

Látjuk továbbá azt is, hogy a járőrvezető a esendőrséget milyen megszegésnek tette ki megfutamasával.

Mindezt összegezve, az a tanulság szűrhető le, hogy a járőr minden egyes ténykedését az utasítások rendelkezéseivel való szigorú ragaszkodás mellett a körültekintő megfontoltság és meggondoltság irányítsa. Egy elhibázott, meggondolatlan intézkedés következményeiben a helytelen és veszélyes dolgok egész láncolatát képes előidézni. Az elhamarkodott intézkedéseket visszavonni, vagy módosítani a járőrnek többnyire nincs módjában és így vállalnia kell az ezzel járó súlyos következményeket.

Ez esetben is a járőrvezető súlyos börtönnel és a esendőrségtől való elbocsátással bünhődött, míg járőrtársát súlyos börtönbüntetéssel büntette a haditörvényszék.

Nem azért szeretjük az új ismeretségeket, mintha a régiébe beleünnánk, vagy a változás örömöt okozna, hanem azért, mert rosszul esik az, hogy nem dicsőítenek eléggé azokat, akik már jól ismernek és mert reméljük, hogy majd azokat, akik nem ismernek még annyira, jobban fognak csodálni.
La Rochefoucauld.

Bulgária közbiztonsági viszonyai.

Írta: ERNST ENGELBRECHT büntügyi rendőrbiztos (Berlin).

Még emlékezünk azokra az eseményekre, amelyek Bulgáriát annakidején az érdeklődés homlokterébe állították. Ezért nem lesz érdektelen, ha Bulgária rendőrségének szervezetét és bűnözési viszonyait közelebbről megnézzük.

A bulgár királyságnak tizenkét körlete van s azok mindegyikét a körlet főnöke vezeti. Az egyes körletek öt-hat kerületből állanak, élükön a kerületi főnökkel, Szófiában, Várnában és Ruszesukban azonkívül különleges rendőrhivatalok vannak, amelyek vezetői közvetlenül a belügyminiszter alá vannak rendelve. Az egyenruhás gyalog- és lovasrendőrség a kerületi főnök alá, az említett városokban pedig a rendőrfőnök alá tartozik. A büntügyi rendőrök központi hatósága a közbiztonsági szervek igazgatóságát Szófiában, amely aztán az egyes kerületekbe és városokba kiküldi őket. A büntügyi rendőrség nincs alárendelve az illető kerületi főnöknek, sőt még a körletek főnökeinek is csak mint szolgálatellenőrző hatóság tartozik alá. Ujabbban a közbiztonsági szervek igazgatóságát rendőrfőigazgatósággá akarják átszervezni. A büntügyi rendőrséget a terv szerint teljesen decentralizálják, az egyenruhás rendőrséget pedig az egyes kerületi főnököknek közvetlenül rendelik alá.

Bulgáriában csak állami rendőrség van. Tagozódása: egyenruhás, büntügyi, határ- és vámügyi rendőrség. Az utóbbi fegyelmi szempontból az egyenruhás rendőrséghez tartozik, egyébként azonban a pénzügyminiszternek van alárendelve. Ezenkívül van Bulgáriának katonailag szervezett esendőrsége is. A esendőrség hat ezredből, ezredenként három-négy századból áll.

A rendőrség, különösen pedig a 250 főt számláló szófiai lovasrendőrség kedvező benyomásokat keltett bennem. A bulgár kormányának komoly törekvése az, hogy közbiztonsági szerveit tökéletesítse.

A háború befejezése óta Bulgáriában roppantul elburjánzott a bűnözés. Azelőtt a főbenjáró bűncselekmény ritkaságszámba ment, a háborút követő években azonban a gyilkosságok és rablások mind gyakrabban fordulnak elő. Meg kell azonban jegyeznem, hogy a legutóbbi évek legtöbb gyilkossági esetének politikai háttere van. Emellett azonban a gyűlölködés és bosszú is sok ember halálát okozta, különösen a bosszú, amely azt, aki arra okot szolgáltatott, vérbosszú alakjában könyörtelenül és minden lépésében nyomon kíséri, amíg végzete be nem teljesedik rajta. Egyébként pedig leggyakoribb bűncselekmények a halálos végű verekedések, becsületsértések, rablótámadások, testi sértések. A vagyoni elleni bűncselekmények egyébként a körülményekhez képest elég ritkák s inkább csak a nagyobb városokban fordulnak elő. Ezek is többnyire zsebtolvajlások és szélhámosságok a nagyváros forgalmának a felhasználásával.

Nyílt prostitúciót csak a kikötőkben lehet találni, amelyekben a legkülönbözőbb hajósnép jön össze. A kikötőkben már rábukkanunk azokra a lebujokra is, amelyekben a büntetettek tanyáznak.

Vidéken azonban egy-egy lopás nagy ritkaság, a városokon kívül egyébként is nagyon kedvezőek a közbiztonsági viszonyok.

A büntetettek egy különleges fajtáját azonban megtaláljuk Bulgáriában s ez: a bandákba tömörült rabló. Európában Bulgárián és Görögországon kívül egyetlen államban sincsenek már rablóbandák. A szakadékos Balkán-hegység biztos menedéket nyújt a rablóknak. Bulgáriában egy-egy rablóbanda mindig akad, az utóbbi években azonban valósággal rémületben tartottak egész vidékeket a rablók. Az agrárkommunista-párt pedig egyenesen istápolta ezeket a jól felfegyverezett rablóbandákat, hogy a működésük nyomán beállott bizonytalanságot és zűrzavart politikai céljaira kihasználja.

Számos állami tisztviselőt gyilkoltak meg a rablók, akik nem kímélik természetesen a többi utasokat sem, hanem kirabolják vagy fogvatartják s csak magas váltságdíj ellenében bocsátják őket szabadon. Legszívesebben a dohány- és marhakereskedőkre csapnak le, akik üzleti ügyeik intézésében keresztül-kasul utazgat-

nak az országban s rendszerint nagyobb összegeket hordanak maguknál.

Bulgáriában tehát a városokon kívül tett utazások komoly veszedelemmel járnak s akinek nincs annyi pénze, hogy a váltásdíjat szükség esetén rögtön le tudja szurkolni, annak csak azt ajánlom, hogy idejében álljon odébb arról a vidékről.

Meg kell emlékezni arról az általánosan ismert nem mindennapi esetről, hogy 1923 szeptemberében Boris királyt is megtámadta egy — Doino Beleff vezetéke alatt álló — rablóbanda. Mikor azután a rablóvezér megállott a király előtt és felismerte, tisztelgett és a király kíséretével bántatlanul utazhatott tovább.

Beleffet egy évvel később bandájával együtt kézrekerítették, sok gyilkossága miatt halálra ítélték, de Boris király megkegyelmezett neki s büntetését szabadságvesztésre változtatták.

Az utóbbi időben erősen üldözik a rablóbandákat s a velük folytatott esatározásokban sok rablót is megölték vagy elfogtak s azután halálra ítélték őket.

A bulgároknál kötéllel hajtják végre a halálos ítéleteket, de erre ritkán kerül a sor, mert Boris király majdnem minden esetben él a kegyelmezési jogával. 1924-ben például csak négy halálraíteltet végeztek ki s ezt a számot az ottani viszonyokhoz képest bizony kevésnek kell mondani.

A szabadságvesztésbüntetést magánzárkában, munkakényszer nélkül hajtják végre. A munkát azonban, ha maga kívánja, megengedik a fogolynak, a munkáért járó díjazást pedig összegyűjtve átadják neki szabadságkor. Ha jól viselkedik a fogoly, akkor büntetésének kitöltése előtt feltételeesen szabadonbocsátják. A börtönök általában elavultak és alig használhatók, csak Szófiában van egy amerikaián épített, modern börtön.

A rendőrség szervezésében és felszerelésében a bulgárok túlnyomórészt a németek nyomán járnak s a foglyok kezelése is sokban emlékeztet a német viszonyokra. Németországot Bulgáriában ma is becsülik s a német utast mindenfelé szívesen fogadják.

A „bemászás“ és „felmászás“ minősítő esetei a lopási bűncselekményeknél.

Irta: ZSOLDOS BENŐ budapesti kir. büntető-törvényszéki bíró.

A Csendőrségi Lapok ez évi 10-ik számában a betörés és a feltörés egyes jellegzetesebb ismertető jelenségeivel foglalkoztunk. Az 1878. évi V. törvényeikk (B. T. K.) 336. §-ában, 1—10. pontok alatt felsorolt ama minősítő esetek között, melyek a lopási bűncselekményt a lopott dolgok értékére való tekintet nélkül is büntették teszik: — a harmadik pont szerint ilyen minősítő körülmény az is, mikor a tolvaj az elkövetési hely gyanánt kiszemelt épületbe, bekerített helyre vagy hajóra bemászás vagy felmászás útján jutott. Oly minősítő esetek mindezek, melyek nem esupán a BTK. 333. §-ában meghatározott bűncselekmények elkövetésénél és nyomozásánál veendő figyelembe, hanem az 1849. évi XII. törvényeikk 93. §-ában körülírt egyes mezőrendőri kihágásokat is büntették minősítenek. E most hivatkozott törvényhely szerint ugyanis (a) pont) kihágást követ el az, aki gazdasági terményeket gyümölcsös kertből, szőlőből, faiskolából, vagy a mezőről lop, vagy aki másnak földjétől el nem választott termékét jogosulatlanul leszedi, levágja vagy ellopja, amennyiben a dolog értéke „hatvan koronát“ meg nem halad. Ez esetek valamelyikénél a BTK. 336. §-a szerint büntették minősítő körülmények fennforgása esetén azonban az eset büntetést képez akkor is, ha a lopott dolog értéke a hatvan koronát meg nem haladja. Éppen a bemászást illetőleg itt a törvény azt a kivételt állapítja meg, hogy ha a gazdasági terményeknek a fentebb felsorolt helyekről való ellopása bemászás által bekerített helyekről vitetik véghez, ez már nem büntetett, hanem kihágás akkor, ha a lopott dolog értéke a most jelzett határt nem haladja meg. Itt természetesen tudnunk kell, hogy a büntetőjogi értékhatárok felemelése tárgyában kiadott 5340—1924. M. E. számú kormány-

rendelet 1. §-ának 20. pontja a 60 koronás értékhatárt 60.000 koronára emelte fel.

Ami magának a „bemászás“nak a lopási bűncselekményeket minősítő körülményeit illeti: az eddig kifejlett bírói gyakorlatunk megállapítása szerint annak a falnak, melyen a tolvaj a lopás elkövetése céljából bemászik, legalább egy és fél méter magasságúnak kell lennie. Ennél alacsonyabb kerítésnek vagy falnak átmászása egymagamam véve még nem minősíti a lopást a BTK. 336. §-ának harmadik pontja szerinti büntetést. Így például adott esetekben a m. kir. Kúria nem fogadta el az alsóbbfokú bíróságok illeten minősítését akkor, midőn a tettesek a lopás véghezvitele céljából fél öl magas kerítést, vagy derékig érő sövényt, avagy méter magasságú kerítést léptek át. De már négy láb magas kerítés átlépése bemászást képez, nemkülönböztetve nyitott cresszel bíró, két méter magasságú ház padlására kocsiderék segítségével történt behatolás is. Magától értetődik, hogy minden illeten bemászásnak határozottan lopás elkövetése céljából kell történnie, mert az ennek szándéka nélkül véghezvitt bemászás büntetőtörvénykönyvünk szerint a BTK. 330. és következő §§-aiban meghatározott magánlaksértés deliktumát alapítja meg.

Hazai judikaturánknak néhány olyan érdekesebb döntését érdemesnek tartom itt kiemelni, mely a BTK. 336. §-ának harmadik pontja szerint lopást illetően a bemászás közelebbi fogalom meghatározását célozza. Ilyen lopás főfog fenn ezek szerint akkor, ha a tettes egy földszintes szobába lép be az ablakon át, — amikor a tettes a kapu alatti széles nyíláson bebújik és így hatol be a bekerített udvarba, — vagy amikor esonakon hatol be egy hajómalomba, — ha valaki úgy követi el a lopást, hogy a kerítésen át egy gyermekket belesz az udvarba, ezzel az udvar ajtaját kinyittatja s aztán az így kinyitott ajtón bemegy. Ilyen lopási bűncselekmény terheli azt is, aki a feljárásra használt létrán hatol be valamely helyiségbe lopás céljából akként, hogy a behatolás végett a létrát a rendes helyéből kimozdítja, ha ellenben ez az elmozdítás nem történik meg: a bemenetelre rendszeren használt létrán való behatolás nem esik e pont alá.

Ha a tolvaj a lopás véghezvitele céljából nem mászik ugyan be a helyiségbe, de az ellopásra kiszemelt tárgyat előbb olyan alkalmas helyre teszi ki, hogy ahhoz könnyen hozzáférhessen, aztán felmászik s úgy lopja el a dolgot: cselekménye szintén a szóbanforgó minősítés alá esik. Ide tartozik az az eset is, mikor a tettes felmászás mellett testének csak felső részével hatol be a lopás színhelyére, vagy ugyancsak a felmászás után a jogtalan eltulajdonításra kiszemelt tárgyat horeggal kihúzza s úgy viszi el.

Ellenben nem minősítette a cselekményt a bíróság a BTK. 336. §-ának harmadik pontja szerint való lopás büntetettének akkor, ha a tettes egy fára mászik fel s a fa mellett emelkedő falon már meglévő nyíláson át benyulva veszi magához az ellopott tárgyat, vagy ha egy más által készített lyukon át dróttal benyulva lov, mert a Kúriának adott esetben hozott döntése értelmében a benyulás mellett elkövetett lopás csak akkor esik a szóbanforgó pont alá, ha a benyuló tettes maga törte a nyílást az elvitel céljából. Nem esik e pont alá továbbá az a lopás sem, melyet a tolvaj nyitott ajtóval ellátott helyiség falának feltörése s az ekként keletkezett résen való benyulás mellett követ el, vagy amikor a tettes a lopás végrehajtása céljából esonakon közeledik ugyan egy hajómalomhoz, de annak rendes ajtaján hatol be abba. Felsőbírói gyakorlatunk szerint a jelzett minősítés nem áll meg akkor sem, ha a lopási bűncselekmény elkövetője a lopás színhelyére bemászott vagy felmászott ugyan, ámde benne a lopási szándék nyilvánvalóan csak a behatolás után, már a helyiségben való tartózkodása alatt keletkezett. Sőt az az egyen sem büntethető a kérdéses pont alapján, aki határozottan a lopás elkövetése végett mászik ugyan be a helyiségbe, de kétségtelen az, hogy ő abba a lakásba, melyhez az illető helyiség tartozik: jogosítva van a bejárásra.

A mult és jelen cikkemben felhozott minősítő körülmények mindenesetre olyanok, melyek nem esupán a gyakorlati jogász szempontjából bírnak különösebb jelentőséggel, hanem egyes konkrét esetekben éppen a nyomozás helyes irányítása érdekében a nyomozó

hatóságok és közegei részéről is különösen szem előtt tartandók. A felhozott esetek is nyomatékossában rámutatnak arra, hogy a lopási büneselkmények nyomozásánál mily nagymértékben fontos az elkövetés minden legkisebb mozzanatának gondos felderítése az igazságszolgáltatás szempontjából, hogy a büntetett az anyagi törvények megfelelő minősítése szerint elvehesse a bűnössége fokához mért kellő büntetést.

A levegő vándorai.

Irta: **UDVARY JENŐ** ny. főhadnagy.

Ötödfél századdal ezelőtt indult el Spanyolországból Columbus Kristóf, hogy hetven nap múltán horgonyát megvesse az Uj Világ partjain. Négy-öt évszázad a világmindenség történetében annyi, mint nekünk egy-egy futó pillanat, vagy egy rövid lélegzetvétel, mialatt a nagy Kosmos életében jóformán semmi sem történik. Halad minden tovább a maga megszokott medrében, emberi szemmel észrevehető, lényegesebb változások nélkül. De minékünk, embereknek, e parányi sárgolyóhoz tapadt apró porszemeknek, ekkora időszak korszakot alkotó átalakulásokat jelent.

Columbus kikötőjéből, a spanyolországi Palos de Moguerből néhány héttel ezelőtt ismét szárnyra kelt egy gálya. Vitorlák helyett alumíniumszárnyak röptették a XX. század gályáját messze napnyugat felé, hogy Columbus hetven napja helyett harmincöt óra alatt hódítsa meg az Uj Világ — szívet.

A spanyol király jelenlétében, spanyol lobogó alatt és a spanyol himnusz hangjai mellett indult el Franco őrnagy vízi repülőgépe január 22-én, hogy átszelve az Atlanti Oceánt, Braziliába szálljon. Mielőtt útnak indult volna, tiszteletadésképpen megkerülte előbb a levegőben a palosi Columbus-emléket, azután a közönség zúgó tapsvihara közben nyugat felé fordult és búcsút intve Spanyolországnak, alakja elmosódott lassan a reggeli párában...

A vízi repülőgép, amelyen Ramon Franco őrnagy, Ruiz de Alda kapitány és Raga szerelő foglalt helyet, Pisában készült, a német vezetés alatt álló Dornier-műveknél. Anyaga duralumínium és konstrukciója, amely elejétől végéig német munka, a hasonmása azoknak a gépeknek, amelyek az Amundsen—Ellsworth-expedíció a múlt év folyamán az Északi sarkot megközelítette. Két motorja angol gyártmány, személyzete spanyol volt úgy hogy négy nemzet fiainak munkája fonódott egybe a hátor vállalkozásban. Német tervek szerint, olasz levegőben épült fel az óriási ezüstsírály. Szívet — motort — az angoloktól kapta és spanyol kezek spanyol vizekről röptették el Dél-Amerika partjai felé.

A Franco-féle expedíció négy szakaszban tette meg az utat Spanyolországból a brazilai Pernambucóba. Első állomása a Kanári-szigeteken fekvő Las Palmas volt, ahová még kiindulásának napján megérkezett. A Kanári-szigeteken eltöltötték néhány napot és január 25-én tették meg útjuk második szakaszát Las Palmasból a Zöldfoki-szigetekig. Itt ismét pihentek néhány napot, várva a kedvező időjárást. Végre január 30-án továbbrepültek, hogy egyhuzamban tegyék meg a Pernambucóig terjedő mintegy 2900 kilométeres távolságot. Erre a célra három tonna benzint vittek magukkal. Azonban időközben rádió útján arról értesültek, hogy a délamerikai partokon nem tették meg a szükséges világítási előkészületeket, minek folytán kénytelenek voltak még egy — programonkívüli — megszakítást csinálni a Pernambucótól mintegy 480 kilométernyi távolságra fekvő Fernando Noronha sziget partján.

Itt töltötték el az éjszakát a szabad ég alatt kellemetlen viszonyok között. Másnap azonban sietve útra keltek a szárazföld felé. Pernambucóban hatalmas tömeg várta az óhazából érkező bátor úttörőket, hogy méltó fogadtatásban részesítse őket. Már csak néhány méter választotta el őket a parttól, amikor a leszállásnál kis kellemetlenség történt. A gép úszói ugyanis

túlerősen nekicsapódtak a hullámoknak és ennek következtében kissé megrongálódtak.

Nagyobb baj azonban nem történt, esupán az a kis szépséghiba esett meg, hogy a pilótát és kísérőit motorcsónakokon szállították ki a partra, a repülőgépet pedig a sérülés miatt egy vontató gőzös vitte el rendeltetési helyére.

A kikötőben persze nem volt se vége se hossza a sok ovációnak. Spanyolország is büszke fényvel ünnepelte meg fiainak sikeres légiútját, akik 35 óra és 20 perces repülő idő alatt tették meg az 5500 kilométerre rúgó tengeri utat, ami hajóval normális körülmények között két hetet szokott igénybe venni.

London légikikötője, Croydon, a napokban szintén meleg ünnepség színtere volt. Az összesereglett több ezer főnyi tömeg *Alan J. Cobhamot*, a kiváló angol pilótát ünnepelte, aki március 13-án tért vissza Fokföldről, miután Londontól a Fokvárosig és onnan vissza Londonig 27.000 kilométert tett meg a levegőben együttvéve.

Alan J. Cobham Magyarországon is megfordult körülbelül egy évvel ezelőtt. Akkor is hasouló légi-kiránduláson vett részt: *Brancker* repülőmarsalt vitte le repülőgépen Hátsó Indiába; ott átrepült a Mount Everest egyik csoportja fölött, majd *Branckerrel* együtt ugyanazzal a repülőgéppel visszatért Angliába. Ekkor töltött néhány órát Budapesten is. Az utóbbi bravúros repülésével a múlt évben elnyerte a híres Britannia-serleget, amelyet minden esztendőben a legkimagaslóbb repülőtevékenység végrehajtójának ítél oda az angol Aero Club.

Cobham az angol aviatika legkiválóbb úttörői közé tartozik, aki, mint repülőtaxi tette először ismertté a nevét Angliában és a kontinensen. Az egyik angol repülőtaxi-vállalat szolgálatában igen sok sikeres légi-utat hajtott végre Angliából a kontinensre úgy, hogy elnevezték az angol repülő taxikirályának s ez a név a mai napig is rajta maradt. Több ízben győztese lett az angol légi derbynek. Elnyerte a király-serleget. Másfél nap alatt megtette az utat Londontól Észak-Afrikába és vissza. Egy kismotoros repülőgépen az angol fővárosból egy nap alatt megjárta Zürichet oda és vissza, majd Angliából Brüsszelig vitorlázott kicsi segédmotoros repülőgéppel, miközben mindössze hat liter benzint fogyasztott el, míg az út többi részét a szelek szárnyán tette meg a szó szorosán vett értelmében.

Fokföldi repülőútját a legnagyobb angol repülő-vállalatnak, az Imperial Airways Ltd.-nek szolgálatában hajtotta végre. Utjának célja az volt, hogy Londontól a Fokföldre vezető repülőútról fényképfelvételeket készítsen és megállapítsa, hogy lehetséges volna-e rendszeres légijáratokat indítani London és a Fokváros között. Utjának folyamán „De Havilland 50—J.” típusú kétfedelű repülőgépet használt, amely ezzel az úttal együtt nem kevesebb, mint 160.000 kilométert tett meg együttvéve. A gépet 385 lóerős léghűtéses Siddeley-Jaguar motor hajtotta, amely néhány apróbb incidens-től eltekintve kifogástalanul működött a trópusi klímában is.

Cobhamnak *A. B. Elliott* mérnök és *B. W. G. Emmott* filmoperatőr voltak az útitársai. Utjuk Franciaországon, Olaszországon, Egyiptomon és Kelet-Afrikán keresztül vezetett a Fokváros felé és nagyjában ugyan ezen az útvonalon tértek vissza Londonba. November 16-án indultak el az angol fővárosból és február 17-én érkeztek meg Dél-Afrikába. Visszafelé jóval rövidebb idő alatt tették meg az utat, mert a fényképezéssel nem kellett időt vesztegetniök. Amíg Londontól a Fokföldre 94 órát töltöttek a levegőben, addig az ellenkező irányban 80 repülőóra alatt tették meg ugyanazt az utat.

Alan J. Cobham megérkezéséről a következőkben számol be dr. Anderlik Előd magyar mérnök, akinek alkalmá volt személyesen résztvenni Londonban a fogadási ünnepségeken:

Ragyogó, enyhe tavaszi délután vágatott végig taxink a croydoni aerodrom felé. Az országutat ellepték az autók és az embertömegek. Mindenki lelkesedve beszélt Cobham teljesítményéről. Az embernek szinte



Képek a belügyminiszterium előcsarnokában felállított hősök emléktáblájának teleplezéséről: Kormányzó Úr Ö Főméltósága távozása az ünnepség befejezése után.

az volt az impressziója, mint Bleriot első repülésénél Budapesten. Azonban az érdeklődés nem a látványosságának szólt, hanem a hatalmas teljesítménynek és az angol légierőknek, ami iránt itt mindenki érdeklődik s amire minden angol büszke. (Az oxfordi egyetem egy önálló repülőzászlóaljzat állított fel legutóbb elméleti és gyakorlati kiképzéssel.)

A croydoni légikikötő hatalmas telep. Legalább tízszer akkora, mint a mi mátyásföldi repülőtérünk. Van rajta hangárok, várótermek, vendéglő, műhely s minden egyéb, ami egy modern forgalmi telephez hozzátartozik. A repülőtér nagy sokaság várakozott. Azonban kívül is tekintélyes tömeg gyűlt össze, akik valamennyien tanúi akartak lenni a nevezetes eseménynek.

Cobham gépe még alig érintette a földet, az ember-tömeg már is áttörte a kordont és futott mindenki lélekszakadva a repülő üdvözlésére. A légeszavár még forgott s szinte attól lehetett tartani, hogy elkap valakit, mint a közel múltban Hutehkinsont, az északi sarki repülőútra készülő amerikai riportert Fairbanksben.

Egészen közel jutottam a géphez. Láttam, amint Cobham kiszállt belőle. Mosolygós, szőke, kékszemű fiatal ember. Majd agyonnyomták a sok kézfogással. Hosszas üdvözlő beszéddel azonban nem nyomorították meg. A tömeg spontán lelkesedéssel vállaira kapta s úgy vitte ki a repülőtérrel. Az arcán nyoma sem volt semmi cézári póznak. A felesége mellette volt. Az arca sugárzott az örömtől.

Mielőtt Cobham gépe Croydonba érkezett volna, Sevenoaks fölött a levegőben találkozott az Imperial Airways néhány légiexpresszéval, amelynek utasai kendőlobogtatással üdvözlötték az Afrikából hazatérő légiutasokat. Hat sportrepülőgép is útrakelt, hogy eléjük repüljenek, az egyik Cobham felesége is helyet

foglalt, de az utóbbiaknak a levegőben nem sikerült találkozniuk, csak a repülőtéren.

A várocsarnokban Sir Philip Sassoon, a légügyi minisztérium államtitkárja és Sir Charles Wakefield az Imperial Airways igazgatója fogadta a hazatérőket. Elmondták, hogy a délafrikai szakasz kiválóan alkalmas a rendszeres forgalom bevezetésére nyugodt éghajlatánál és egyenletes terepviszonyainál fogva, de Közép-Keletafrikának egyes szakaszain, ahol a kultúrának száz, meg száz kilométeren át semmi nyoma sincsen s helyenkint végtelen, sűrű őserdők és mocsarak borítják a területet, ott egyelőre kockázatos volna a légiforgalom bevezetése.

Elbeszélésük szerint útjuknak különösen három szakasza marad előttük sokáig emlékezetes. Az egyik a Földközi-tenger átrepülése volt. Négy és fél órán át nem láttak szárazföldet. S e szakasz kockázatos voltát különösen fokozta az a körülmény, hogy szárazföldi repülőgéppel mentek, amely motorhiba esetén képtelen lett volna a víz felszínére leereszkedni.

Útjuk második kellemetlen része a Nilus felső folyása mentére esett, amiképpen egy szélviharban a folyó teljesen elveszett a szemük elől, holott ez volt az egyetlen útirányjelzőjük. Hosszas keresés után szerencsére sikerült újra rátalálni a folyó medrére.

A harmadik háborzongatóan emlékezetes élmény a Viktóra-vizesés fényképezése alkalmával történt meg velük. Leereszkedtek egészen mintegy száz méter magasságig a vizesés fölé, ahol a szélpermetező apró vízcseppek sűrű felhők alakjában úszkáltak a zuhatag fölött. A repülőgép véletlenségből belekerült egy ilyen sűrű felhőgomolyagba, a motor — valószínűleg az intenzív nedvességtől — elakadt s pár pillanatig ott lebegtek tanácstalannul, elnémult motorral a zuhanó

viatömög fölött a megmenekülés minden reménye nélkül, mert oly alacsonyan voltak, hogy a völgykatlanból semmi szín alatt sem tudtak volna kijutni síklórepüléssel. A motor azonban a legkritikusabb pillanatban szerencsésen mégis begyulladt és lehetővé tette, hogy a kellemetlen helyzetből kiszabaduljanak.

Amíg Cobham ezeket elbeszélte a közvetlenül körülötte állóknak, hogy a távolabb álló tömeg se unatkozzék, egy Bristol-gép akrobatikus repülőmutatványokkal szórakoztatta a közönséget. Előbb egy szédületesen meredek, úgynevezett „emeletes” startot hajtott végre. Majd néhány egészen szűk, majdnem 180 fokos spirális után bukfeceznit kezdett. Csinált függőleges és ferde leopringokat, csúszott néhány száz métert, de a következő pillanatban ismét vízszintesen állította a gépet és a földhöz egészen közel bemutatta a „roll”-nak nevezett mozdulatot, amikor a gép vízszintesen előre haladt. Működés közben a törzs tengelye körül forgó mozgást végzett. Azután fölszökött mintegy ezer méter magasra, ahonnan kifogástalan dugóhúzóval ismét leboesájtkozott.

A bravúros mutatványok után a vendéglőbe mentünk, ahol rövidesen megjelent Cobham is. Amint belépett, mindenki felállott, megatapsolták és rövidesen a girls-ök tömegei gyűrűztek körülötte, hogy autogrammot kérjenek tőle. Ő pedig megadással türtte a megmegújuló rohamokat: türelmesen írogatta a nevét az elébe tornyosuló névjegyekre, papírlapokra és emlékkönyvekbe.

Lunch után feleségével átrepült a Stag Lane-i aerodromba. Innen autóval egyenesen a Buckingham-palotába hajtattott a királyhoz audienciára, hogy átadja neki a Dél-Afrikából magával hozott első légi-postát: Athlone grófnak, Dél-Afrika kormányzójának az angol királyhoz intézett levelét.

E két nevezetes repülőexpedícióval kapcsolatban talán nem lesz érdektelen felsorakoztatni egymás mellé a többi légitúrákat is, amelyek Franco és Cobham ismertetett vállalkozásaival összehasonlíthatók.

Amint ismeretes, az *Atlanti Óceán átrepülése* nem az idén történt meg első ízben. 1919-ben négy ilyen vállalkozás végződött sikerrel. Igaz ugyan, hogy ezek a kísérletek a feladatnak leginkább a könnyebbik részét választották, t. i. az Atlanti Óceán északi, keskenyebb részének átrepülését. Az amerikai Read vállalkozása, amíg Plymouthból New-Yorkba átrepült, máj. 8-ától 31-ig több, mint három hetet vett igénybe.

Az angol Sir John Alcock és Whitten Brown néhány nappal később, 1919 júniusában sokkal bravúrosabban, egyetlen — 16 óra 12 perces — repüléssel kelt át az Atlanti Óceánon New Foundlandból az írországi Clifdenig (3000 km.) elnyervén a Daily Mail 10.000 fontra rúgó pályadíját.

Az óceán harmadik és negyedik átszelése ugyanabban az évben az R. 34. jelzésű angol tengerészeti léghajóhoz fűződik, amely júliusban 108 óra alatt repült át Angliából Észak-Amerikába és 75 óra alatt tért vissza onnan néhány héttel később.

1922-ben Sacadura Cabral és Gago Coutinho portugál repülőknak Dél-Amerikába való átrepülését kevesebb szerencse kísérte. Március 30-tól június 17-ig, azaz csaknem egy negyed évig tartott, amíg Lisszabonból Rio de Janeiróba átvergődtek. Közben három repülőgépet tettek tönkre s csak a negyedikkel sikerült célt érniük.

Az 1924. március 17-én Los Angelesből világkörüli útra indult amerikai repülőraj két repülőgépe szintén átrepülte az Atlanti Óceánt Smith és Nelson vezetése alatt, azonban ők a legrövidebb és legkevesebb kockázattal járó utat választották Islandon át Grönlandba s onnan a Labrador-félszigetre.

Ugyanez év őszén a német Z. R. III. jelzésű Zeppelin szállt át az észak-amerikai Lake Hurstbe a németországi Friedrichshafenből, amelyről annak idején a *Csendőrségi Lapok*-ban bő ismertetés jelent meg.

A hosszabb szárazföldi légitúrák közül különösen a következők érdemelnek említést:

1919-ben Sir Ross Smith és Sir Keith Smith angol pilóta Londonból Ausztráliába repült. Megtették 18.000 kilométert 124 repülő óra alatt.

1920-ban Van Rynveld angol ezredes és Brand angol kapitány Angliából a Fokföldre repültek. Megtették 12.000 kilométert 109 óra alatt. Két gépük útközben tönkre ment és csak a harmadikkal érték el céljukat.

1920-ban Ferrarin olasz őrnagy Rómából Tokióba repült. Február 14-én indult el és május 31-én érkezett meg útjának végpontjához. (Az olaszok két másik hasonló expedíciója fiaskóval végződött.)

1923-ban Mac Ready és Kelley amerikai repülők New-Yorkból San Diegoba (4200 km.) repültek *leszállás nélkül 27 óra alatt*.

1924-ben az amerikai világkörüli repülőexpedíció útja 43.000 km. távolságon 366 repülőóra alatt. (Az utazás teljes időtartama 5 hónapot és 22 napot tett ki.)

1924-ben Zanni argentinai őrnagy repülőútja Amsterdamból Tokióba 16.000 km. 22 nap alatt.

1924-ben Alan J. Cobham repülése Londonból Rangoomba (India) és vissza Sir Sefton Brancker légügyi marsállal, mint utassal 27.000 km. 210 repülőóra alatt.

1924-ben Pelletier d'Oisy francia repülőkapitány repülése Párisból Tokióba. 19.200 km. körülbelül 124 repülőóra alatt.

1924-ben Goble és Mac Intyre ausztráliai repülők útja Ausztrália körül. 14.000 km. 90 repülőóra alatt.

1925-ben De Pinedo herceg Róma—Ausztrália—Tokió—Róma-i útja. 54.000 kilométer körülbelül 370 repülőóra alatt.

Mi, magyarok, egyelőre nem dicsekedhetünk hasonló teljesítményekkel. Nem mintha a vállalkozó szellem hiányozna pilótáinkból, hanem első sorban azért, mert az antant a békeszerződés értelmében nem engedi meg nekünk olyan repülőgépek előállítását, amelyek az ily teljesítmények végrehajtására alkalmasak lehetnének. Azonban nekünk is van néhány olyan eredményünk, amelyre büszkék lehetünk, ha a rendelkezésünkre álló kereskedelmi repülőgépek teljesítőképességéhez viszonyítjuk őket. Ezek közé sorolható Maier József pilóta repülőútja 1923-ban Szombathelyről Rómába és vissza gróf Mikos János püspökkel, mint utassal, továbbá Újváry László pilóta útja 1924-ben Budapestről Konstantinápolyba és vissza. Azonkívül Pap János, vitéz Molnár János, Risztics István és vitéz Hefty Frigyes magyar pilóták repülőútja Amsterdamból Budapestre 1922-ben az egyik magyar légiforgalmi társaság repülőgépeivel.

Ezek a szerény teljesítmények természetesen nem hasonlíthatók össze a külföldi államok pilótáinak 20—30.000 kilométeres légitúráival, de mégis dokumentumál szolgálnak a magyar pilóták kiváló kvalitásainak és tettekretekeségének. A mi repülőgépeink nem alkalmasak arra, hogy expedíciókat küldjünk velük Tokióba, a Fokföldre, vagy a tengeren túlra. De az antant rendelkezései folytán — sajnos — egyelőre még arra sem lehetnek alkalmasak, hogy elküldhessük őket Prága, Bukarest és Belgrád felé... No, de semmi sem tart örökké. Még a „békeszerződés” sem...

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A bajor csendőrség.

(Befejező közlemény.)

XII. FEJEZET.

A fegyverhasználat.

86. §. A csendőr kötelessége az állam tekintélyét megvédeni és az állam akaratának érvényt szerezni. A fegyvert tehát szükség esetében idejekorán és olyan nyomatékosan kell használni, hogy az eredmény minél gyorsabb és minél biztosabb legyen. Mihelyt a csendőr célját elérte, a fegyver használatát azonnal be kell szüntetnie.

Rendes körülmények között a gummibot használata elegendő. Lőfegyverhez csak akkor kell nyulni, ha más fegyver a cél elérésére nem elégséges.



Ezeket a nyaktörő mutatványokat Kurt Kunau mester-kerékpáros végzi egy német film-vállalat megbízásából Berlin legmagasabb háztetőin.



A középső képen „megpihen” a vakmerő artista a dóm kupolájának egyik oromdíszén. A háthorizontató mutatványoknak természetesen, rengeteg nézőjük akad.

87. §. A csendőrnek saját kezdeményezésére (aus eigenem Recht) fegyverét a következő esetekben szabad használnia:

1. ha a csendőr ellen vagy harmadik személy ellen erőszakos támadást intéznek, vagy ha az közvetlenül fenyeget;

2. ha olyan ellentállással találkozik, amelynek leküzdéséhez fegyverhasználatra van szükség;

3. ha a csendőr valakit egy fegyvernek vagy más, ellenszégülésre vagy ellentállásra alkalmas eszköznek letételére szólít fel és az illető ennek a felszólításnak nem tesz azonnal eleget, vagy a letett fegyvert vagy eszközt újra felveszi;

4. ha elfogások, őrizetbevételek vagy fogolykiséretek alkalmával az elfogott, őrizetbevett vagy kísért egyén megszökik, vagy azt megkísérli;

5. ha a csendőr a védelmére bízott személyeket vagy tárgyakat más módon megvédelmezni nem tudja.

Amennyiben csak lehetséges, a fegyverhasználatot mindig fenyegetésnek kell megelőznie (pl.: Kezeket fel! A fegyvert letenni! Allj, mert lövök!). Elfogások, őrizetbevételek vagy fogolykiséretek alkalmával az illető egyént vagy foglyot a megszökés következményeire előzetesen figyelmeztetni kell.

Azonnal löfegyvert kell használni azok ellen az egyének ellen, akik fosztogatást, rablást, gyilkosságot, gyújtogatást, betöréses lopást, csempészést, erőszakos fogolyszabadítást vagy lázadást követnek el, vagy pedig orvvadászaton tetten érhetnek, ha cselekményükkel egyszeri felszólításra nem hagynak fel, vagy ha elfogatásuk után szökést kísérelnek meg. Ha veszély van a késedelemben, a fegyvert minden különös előzetes figyelmeztetés nélkül is lehet használni, eltekintve a büneselkmény abbahagyására vonatkozó felhívástól, amelynek a fegyverhasználatot mindig meg kell előznie.

86/b. §. Ha a közrend-, csend- és biztonság megzavarása esetében zárt csendőrségi osztagok lépnek fel, a fegyverhasználat elrendelésére és a harc eszközök megválasztására csak a parancsnok jogosult. Ha egy

zárt csendőrségi osztagnak embertömeggel szemben kell fellépnie, akkor a parancsnok köteles az embertömeget három ízben világosan és hallhatóan a szétoszlásra felhívni, ellenkező esetben pedig a fegyverhasználatot kilátásba helyezni. Ha a harmadik felhívás is eredménytelen maradt, a parancsnok a fegyver alkalmazására parancsot ad.

Ha a csendőrségi osztagot megtámadják vagy tetteles támadással veszélyesen fenyegetik, akkor a parancsnoknak jogában áll a fegyverhasználatot minden további nélkül elrendelni.

XXIII. FEJEZET.

Irodai szolgálat és házirend.

87. §. A csendőrség irodai ügyködésére vonatkozólag a belügyminiszterium által külön kiadott előírások mértékadók.

Minden írásbeli munkát jól olvasható írással, röviden, de kimerítően kell elkészíteni. Minden hosszadalmasságot kerülni kell, közismert rövidítéseket minél gyakrabban kell alkalmazni. Az írásbeliséget lehetőleg korlátozni kell; ez vonatkozik különösen a másolatok készítésére, amelyet a lehető legkisebb mérvre kell szorítani. Sokszorosító készülékeket, bélyegzőket bőségesen használni kell. Űrlapokat — ha azok időmegtakarítást jelentenek — szabad használni pl. személyleírású űrlapokat, kisebb kihágásokról szóló feljelentési űrlapokat (pl. koldulás, esavargás, hamis név használata, tiltott fegyvertartás, útrendészeti kihágás stb. miatt).

Az órs által elküldött minden egyes ügydarabot az órsvezető elé kell terjeszteni, aki azt felülvizsgálni köteles. Ha az elkészített ügydarabon több és nagyobb javítást kell eszközölni, akkor azt a csendőrnek átadogatás végett vissza kell adni. Egyébként a tudomásulvételt és jóváhagyást az órsparancsnok aláírásával igazolja.

Különleges eseményekről, mint pl. kikérdezésekről, nyomozásokról stb. eelszerű külön feljegyzéseket készíteni és azokat egy bizonyos időn át megőrizni.

88. §. Minden őrsön a következő szolgálati előjegyzéseket kell vezetni:

1. Külszolgálatok jegyzéke;
2. Iktatókönyv (ott, ahol sok a feljelentés, meg van engedve, hogy az őrsparancsnok azokat külön iktassa);
3. Szolgálati áttekiütés;
4. Szolgálati könyvecske;
5. Szemlejegyzőkönyv;
6. Jegyzék a közbiztonsági zavarokról;
7. Leltár az őrs berendezési tárgyairól;
8. Az irattári ügydarabok;
9. Pénztári napló a bevételekről és a kiadásokról;
10. Névjegyzékek: a fegyvertartási engedélyekről, a vadászterületek bérlőiről, a vadászjeggyel bíró egyénekről, a halasvizek tulajdonosairól, az ilyen vizek bérlőiről és végül azokról az egyénekről, akik rendőri felügyelet alá vannak helyezve.

89. §. A járásvezető köteles havonta egyszer a csendőrsztálynak az őrsök működéséről — statisztikai adatok nélkül — részletes jelentést tenni. A járásvezetőnek azért, hogy ezeket a jelentéseket megtehesse, nem szabad az őrsöktől szintén időszakos jelentéseket bekövetelnie. Egyébként, ha az szükségesnek látszik, ezeket a jelentéseket esetről-esetre is elő lehet terjeszteni.

A járásvezető köteles az őrsparancsnokok által megteendő jelentések alapján minden év február 1-ére a csendőrsztálynak a szolgálat menetéről, a teljesített szolgálatokról és a közbiztonság általános állapotáról a belügyminiszterium által elrendelt kimutatásokat felterjeszteni. Felterjesztés előtt azokat a járási közgazgatási hivatalnak is be kell mutatni.

91. §. Az őrsre érkező minden általános jellegű szolgálati ügyiratot, parancsot, rendeletet, körölvényt, hivatalos lapot vagy rendőri közlönyt minden egyes csendőrnek el kell olvasnia és alá kel írnia.

92. §. Az őrsnek mindenkor olyan állapotban kell lennie, amilyen egy állami szolgálati helyiségtől méltán meg lehet követelni.

A lőfegyvereket és a lőszert a szolgálati szobában biztos helyen kell megőrizni, hogy hivatlanok hozzá ne férhessenek. Kivételes esetben a járásvezető engedélyt adhat arra is, hogy a csendőr fegyverét otthon őrizze, ebben az esetben minden néven nevezendő felelősség a csendőrt terheli.

A házirendet az őrsparancsnokok, főőrsökön a járásvezetők szabályozzák. A csendőrök felelősek mindazoknak a házirendre vonatkozó megegyezéseknek a betartásáért, amelyeket a csendőrsztály a laktanyatulajdonosokkal kötött.

93. §. Ez az utasítás nem nyer alkalmazást azokra a csendőrökre, akik az országos csendőrigazgatásnál vagy pedig a csendőrsztályoknál belső irodai szolgálatra vannak alkalmazva.

(Pinczés szds. fordítása.)

A fordító megjegyzése: Tudvalevő, hogy Németországban az entente, jobban mondva, Franciaország, a hadsereg létszámát éppen úgy korlátozta, mint nálunk. Miután azonban a német hadsereg megállapított létszáma a rend fenntartására nem elegendő, Németország jelenleg sokkal nagyobb létszámú rendőrséget tart fenn, mint amekkorával a háború előtt rendelkezett. Az új rendőrséget egyenruhájának színéről „zöld” rendőrségnek, míg a régi rendőrséget „kék” rendőrségnek nevezik. Észak-Németországban az entente követelésére a zöld és a kék rendőrséget teljesen egybeolvasztották, Bajorországban ellenben az új rendőrség a régítől még mindig külön van választva és „Laktanyázott országos rendőrség”-nek (kasernierte Landespolizei"-nak) nevezik. Az országos rendőrséghez a belépés 12 évi szolgálati kötelezettséggel önkéntesen történik; ennek tagjait a közbiztonsági szolgálatban kiképzik ugyan, magát az országos rendőrséget azonban rendszerint csak zárt alakulatokban alkalmazzák. A bajor csendőrség és a két városi állami rendőrség (München és Nürnberg) kötelékébe jelentkezőket csakis az országos rendőrség kötelékéből vesznek fel. Az országos rendőrség tagjai 2—3 évi szolgálat után jelentkezhetnek csendőrségi vagy városi rendőrségi szolgálatra. Ha megfelelnek és ha az előéletük után megejtett puhatólás eredménye is kedvező, akkor behívják őket a csendőrségi vagy rendőrségi felvételi vizsga letételére Fürstfeldbruckba (München mellett 25 km.). Ha a

felvételi vizsgát letették, felveszik őket a csendőriskolába. A csendőriskolában a kiképzés 5 hónap alatt történik. A csendőri vizsga letétele után az illetőt véglegesítik. Az őrsre kikerült csendőrök továbbképzése az őrsparancsnokok (őrsvezetők) feladatát képezi, de természetesen minden egyes csendőrnek önképzésével is foglalkoznia kell, ha haladni akar. (Ebben nincs is hiba, a bajor csendőrök igen szorgalmasan tanulnak, némelyik egy néhány évi szolgálata alatt bámulatos intelligenciára tesz szert, pedig aránylag nem sok van közöttük olyan, akinek néhány középiskolai osztálya van.) Az előléptetés az őrsvezetői állásig vizsga nélkül történik, őrsvezetőkké azonban csak a legkiválóbb csendőröket lehet kinevezni. Az őrsparancsnokok rangsor szerint járásvezetőkké lépnek elő, ezidőszent még szintén vizsga nélkül, a közel jövőben azonban már valószínűleg csak külön járásvezetői vizsga alapján. A belső irodai szolgálatban alkalmazott (gazdászati és kezelői) csendőrszemélyzet a járásvezetői rendfokozatot nem érheti el.

A bajor csendőrségnek előléptetési szabályzata nincsen.

A bajor csendőrség egyenruhája egyöntetű: fekete posztónadrágot, acélzöld zubbonyt és ugyancsak acélzöld díszkabátot viselnek. A csendőr rendszerint csak pisztollyal és karddal van felszerelve. A rendfokozati jelek a vállon (vállszalagokon) vannak alkalmazva. (Örmester ezüstpaszományal körülvett egyszerű vállszalag, főörmester ugyanaz egy csillaggal, őrsvezető ugyanaz két csillaggal, járásvezető fonott ezüst vállszalag csillag nélkül.)

Felhívás a bajtársakhoz.

Mindenekelőtt ama kötelességünknek teszünk eleget, hogy a Nyugdíjas Csendőrök Országos Segélyegyesületének előkészítő bizottsága által kibocsájtott felhívásoknak és ismertetéseknek díjtalan közléseért s az ezzel ügyünk iránt tanúsított jóindulatú, bajtársi támogatásáért a Csendőrségi Lapok szerkesztőségének hálás köszönetet mondjunk.

A Nyugdíjas Csendőrök Országos Segélyegyesületének megalakítása érdekében közzétett felhívásunk elején köztudomásra hoztuk azt, hogy alapszabályunk tervezetét a m. kir. belügyminiszter úr és a m. kir. csendőrségi felügyelő úr Ó Nagyméltóságainak bemutatottuk, s miután az eszme megvalósítását hasznosnak és bajtársaink érdekében helytállónak találták, előzetes hozzájárulásukat adták ahhoz, hogy abba a tényleges állományú csendőregyének, feleségük és gyermekeik is beléphessenek.

Mindamellet az tapasztaljuk, hogy felhívásunk kibocsájtása óta a tényleges állományú bajtársak alig néhány jelentette be csatlakozását mozgalmunkhoz. Aggályoskodás megkerdezősködés özőnével érkezik. Támogató megértést, propaganda írást, vagy hasznosítható indítványt sem kapunk. Idegenkedést és túlzott óvatosságot találunk mindenfelé.

Az aggályoskodó és kérdező levelekre anyagiak híján külön-külön nem válaszolhatunk s csak általánosságban adhatjuk a következő felvilágosításokat:

1. A segélyegyesületbe való belépés *határidejét 1926. évi augusztus 15-ig* meghosszabbítottuk.

2. Ha segélyegyesületünk tagjai a tényleges állományból többségben lesznek, akkor az egyesület elnevezését „Magyar Csendőrök Országos Segélyegyesületére” változtatjuk.

3. A tényleges és nyugállományú csendőr egyének *felesége rendes tagul* léphet be, a már beérkezett jelentkezéseket ilyeneknek iktattuk be.

4. A tényleges és nyugállományú csendőr egyének 15 évet betöltött *gyermeke rendkívüli tagként* szintén beléphet, ha érette a szülők fizetési kötelezettséget vállalnak; érettük a *beiratkozási és az évi tagsági* díjnak, a 22 éves koruk betöltéséig, csak a felét kell fizetni.

5. A temetési segély 200 pengős kiszabását azért neveztük el *rendesnek*, mert a statisztikai, halálozási és egyéb számítások ennek alapján történtek. Akinek módja van rá s tőkét gyűjteni, utódjairól gondoskodni akar, jegyezzen 400 vagy 800 pengős kiszabatot.

6. Jelenleg a belépési nyilatkozattal együtt csak 4 pengő (12.500 koronával számítva) *jelentkezési díj küldendő be*; a beiratkozási, temetkezési és tagsági díjak befizetése csak az egyesület megalakulása és az alapszabályok megalkotása után veszi kezdetét; postalványon a száz koronán aluli összeget a posta nem

fizeti ki és kézbesítési díj fejében 1000 koronát fizessünk.

7. A segélyegyesület címére az alakuló közgyűlésig befolyó pénzekért *mi anyagilag és erkölcsileg felelünk*, megalakulás után pedig a tagok egyeteme által megválasztandó önkormányzati szervek felelősségébe mennek át; előreláthatólag a postatakarékpénztárban lesz az egyesület vagyona gyümölcsösztetve és a befizetések is oda lesznek teljesítendőek.

8. A tagsági viszony a 3 hónapon túl terjedő fizetési mulasztás, önkéntes kilépés, hivatal vagy rangvesztésre ítéles, cselekvőképesség elvesztés és öngyilkosság esetében azért szűnik meg hivatalból, mert segélyegyesületünk tisztességes erkölcsi alapra van építve; azonban ez se okozzon aggodalmat, mert a befizetett összeget ilyen esetben visszaadjuk.

9. A segélyegyesület vagyonát, a megválasztandó önkormányzati szerv minden értékvesztés ellen lelkiismeretesebben fogja megőrizni, mint ahogy betéteinkkel a pénzügyintézetek megtették, mert segélyegyesületünknek nem haszonlesés, hanem bajtársi segélyezés a célja.

10. Pénzünknek a segélyegyesületbe való befektetése előnyösebb, mint a pénzügyintézetben való gyümölcsösztetése, mert ha 35 évesnél fiatalabb bajtárs hozzámk 24 hónapon át (a 0.75 p.) befizet 36 pengőt és a 25-ik hónapban elhal, hagyományosa kap 200 pengőt, ellenben, ha ezen összeget ugyanannyi ideig pénzügyintézetben kamatoztatja, hagyományosa csak 36—38 pengőre tarthat számot, vagy ha akármelyik bajtársnak sürgős kölcsönre van szüksége, egyesületünktől azt mérsékelt kamat (4—5%) mellett megkaphatja, sőt ha a 180 pengője már be van fizetve: 1%-os kezelési költség mellett is kaphat kölcsönt.

11. A jelentkezési és beiratkozási díjak, meg a programmon levő külső bevételek az alaptőke egybegyűjtésére szolgálnak, azért, hogy annak kamataiból a be nem fizethető temetkezési segélyek többletét pótolni bírjuk és egyelőre pénzkölcsönrel is segíthessünk bajtársaink helyzetén.

12. Idősebb korú bajtársainknak azért kell valamivel több temetkezési és beiratkozási díjat fizetniük, mert náluk a valószínű élettartam rövidebb, mint a fiatalabb bajtársaknál.

13. A nőtlen bajtársaknak egyfelől tőkegyűjtés céljából, másfelől azért előnyös a segélyegyesületünkbe való belépés, mert a kinestár sohasem adhatott annyi temetési segélyt, mint amennyibe a csendőri állás után járó tisztességes eltemetés került, így az utódoknak vagy bajtársaknak kellett a többletet, néha kedvetlenül, megfizetni.

14. A mai nehéz létfenntartási viszonyok közepette is lehet takarékoskodni és tőkét gyűjteni, mert ha mától kezdve naponként 2—4 cigarettával, egy szivarral, vagy 1—2 dl. borral kevesebbet fogyasztunk, ez esetben az egy havi temetkezési segély díját már túlságosan is megspóroltuk; száz és száz ilyen módja van a tőkegyűjtésnek.

15. Egyik nőtlen bajtársunk írja: „Belépek a segélyegyesületbe, de e csonka országban hozzám tartozó nincsen, kinek lesz a temetkezési segélyem kifizetve?” Válaszunk: annak, akit hagyományosan már a belépéskor megnevez.

Ezek után minden kérdezősködő és a segélyegyesületünk sorsa iránt érdeklődő tudja azt, amivel eddig még nem volt tisztában. Jelszavunk legyen: kevés beszéd, de annál több magyar bajtársi szeretetet.

Ismételtel felkérjük összes bajtársainkat, különösen pedig az őrsparancsnok bajtársainkat, hogy a Csendőrségi Lapok f. évi 10. és 11. számában is közzétett felhívásunkat és tájékoztatásunkat megszívelelni szíveskedjenek. Azokat a többi bajtársakkal minél szélesebb körben ismertessék, magyarázzák és terjesszék. Szolgálataik alkalmával a nyugállományú csendőregénynek figyelmét a Csendőrségi Lapokban és A Rendben megjelent és ezután megjelenő közleményeinkre mindig hívják fel.

Budapest, 1926. évi június hó 14.

A Nyugdíjas Csendőrök Országos Segélyegyesületének előkészítő bizottsága:

Molnár János
ny. g. tbs.

Kocsis György
ny. g. alezredes.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Egy gomb.

Nyomozta: SÜTŐ JAKAB tiszthelyettes (Kapuvár).

Nem lehet eléggé hangsúlyozni a helyszíni szemle lelkiismeretes, pontos megtartásának a fontosságát. Hogy mit kell a helyszínen megnézni, részletesen, szinte álbogarászva szemügyre venni, ezt nem lehet összefoglalni, mert ahány bűncselekmény, annyiféle a helyszíni s minden egyes esetben csak a csendőr tapasztaltsága, tudása és lelkiismeretessége lehet a helyszíni szemle irányítója.

Általános elvként azonban mégis meg kell állapítanunk azt, hogy a helyszíni szemle felesleges aprólékoságot nem ismer, mert bármennyire részletes is és bármennyire kiterjed a legapróbb körülményekre, még sem lehet sohasem oly részletes, hogy fölöslegesen aprólékos volna. Nem egy olyan nyomozást közöltünk már ezeken a hasábozon, amelyeknek sikerét eleinte jelentéktelennek látszó apróságok hozták meg.

Nem szabad abba a hibába esnünk, hogy a helyszínen csak a vérnyomokat, a gyilkoló eszközt, lábnyomokat, egyszóval csak a lajkus köztudatban is jól ismert bűnjelkeket keressük.

Kétségtelenül valamennyiünk kezében megfordultak ötletesebb vagy kevésbé ötletes írók detektívregényei. Mindenesetre feltűnő, hogy ezek az írók kivétel nélkül sokat időztetik és foglalkoztatják hőseiket a helyszíni szemlével. Így vált valósággal közmondássá az ilyen regények legnagyobb detektívjének a nagyítója, amellyel az valóságos csodákat művel s míg körülötte mindenki tanácsalanel mered a helyszíni, ahol semmit sem lát, a detektív a maga aprólékos kutatásával olyan adatok birtokába jutott, amelyek alapján magában már képet is tud alkotni a bűncselekmény lefolyásáról.

Igaz, hogy mindez a fantázia hatalmas túlzása, amelynek esalóka útvesztőiben nekünk nem szabad elkalandoznunk, de mindenesetre ki kell ragadnunk belőlük azokat az alapelveket, amelyek az életben is megállják a helyüket. A fantáziának is valami észszerű alapra, kiindulóponttra kell támaszkodnia s látjuk, hogy a detektívregények írói ezt az alapot a helyszíni szemlében találják meg.

És ne feledjük el, hogy az élet is produkál olyan dolgokat, amelyeket regényben fantasztikusnak, lehetetlennek látnánk és az életben alig veszünk róluk tudomást — talán éppen azért —, mert a valóságban látjuk azokat. Ha regényben olvassuk, hogy egy nadrággomb egy gyilkosság tettesének nyomára vezetett s döntő bizonyítékokat szolgáltatott ellene, azt mondjuk, hogy humbug, fantázia s aztán ugyanaz a nadrággomb az életben kerül a kezünkbe, nem tudunk vele mit kezdeni, mert nem tulajdonítunk neki jelentőséget, mert nincs meg a fantáziánk, képzelőtehetségünk hozzá, hogy ennek az apró tárgyának a bűncselekménnyel való kapcsolatára rájőjjünk. Szükségünk van tehát fantáziára, képzelőtehetségre, de ezt a logikus gondolkodás ollójával le is kell nyesegetnünk, ha a reális alapról el akar kalandozni.

Oly egyszerű a csendőr tennivalója, ha a gyilkosság helyszínén egy gombot talál. Megnézi, hogy az áldozat ruhájáról való-e. Ha igen, akkor nem sok hasznát veszi, de ha nem az áldozatról való, akkor már értékesíteni lehet. Keresni kell a gombhoz az embert, ami ugyan esetleg csak sok utánjárással sikerül, de mégis csak könnyebb, mint — a semmihez megkeresni a gyanúsítottat.

Egyszerű és észszerű ez és mégis előfordult, hogy egy nyomozó járőr egyszerűen zsebre vágott (még jó, hogy legalább zsebre vágta s nem hajította el) egy ilyen gombot, de hiába is izzadt, fáradozott, képtelen volt eredményt elérni. Míg aztán az őrsparancsnok vette kezébe az ügyet s a gomb nyomán rövidesen tisztázta azt.

Egyikünkönél egy gomb, a másikonál egy gyufaskatulya, papírszelet, vasúti jegy stb. stb. apróság lebecsülése okozhatja a nyomozás sikertelenségét. Ha olyasmit is észreveszünk, aminek a későbbiek során nem vesszük hasznát, az nem baj, de ha olyasmit nem

akarunk észrevenni, ami a szemünk előtt van s hasznát is lehetne venni, ez már nagy baj, mert felületességre vált. A felületesség pedig mindennek, de különösen a nyomozás sikerének megölője.

A másik tanulság, amit az alább leírt nyomozásból meríthetünk, az, hogy az alibi igazolását nem szabad szentírásnak vennünk. A falusi, tanyasi ember az időpontokat csak úgy „átaljában” számítja. Van neki a napjában néhány fix pontja, amihez azután csak úgy „hozzászeveolja” a 24 óra többi darabját, de azért a legteljesebb lelki nyugalommal állítja, hogy ez és ez pontosan ennyi órákor történt. Mert nagyon sokra becsüli az időszámító érzékét és képességét. Ez aztán végzetes hibát hozhat a nyomozásba, ha nem vagyunk elég óvatosak.

A nyomozás, amit leírunk, egyszerű. De éppen az benne a tanulságos, hogy nagyobb feneket kerített neki a nyomozó járőr, mint amennyit megérdemelt s a kezébe adott megoldást — zsebre vágta.

Muzsaj község határában holtan, a szó szoros értelmében vérebe fagyva találták 1924 február 21-én este H. J. muzsaji lakost. Egyfogatú szánján hevert holtan s az elesigázott, agyondermedt ló türelmes megadással várta a megszokott gyepelőrántást, amely indulást jelentett volna számára. A hullát úgy, amint a szánon hevert, beszállították Muzsajba, a meggyilkolt udvarára s ott a járőr megerkeztéig változatlanul meghagyva helyzetében, őrizték. A fertőszentmiklósi őrsre 23 órára érkezett az értesítés s a járőr éjfél után 1 órákor már a hulla mellett állott. A helyszínre a kora reggeli órákban ment ki a járőr s mert az éjszaka folyamán szerencsére nem havazott, a vérnyomokat meg is találta. Az úton kerék és lábnyomok nagy összevisszaságát találta a járőr s a nagy zürzavarból nem tudott kiokoskodni semmit sem.

A szerencse azonban megjelent egy nadrággomb alakjában, amelyet a hóba taposva talált meg egy muzsaji ember s át is nyújtotta azt a járőrnek. Az pedig — mint már fentebb megállapítottuk — zsebre vágta a gombot, azzal intézve el a kérdést, hogy sokan jártak a helyszínen, nem kellett annak éppen a tettes ruhájáról leszakadnia. Ahogyan természetesen csendőrnök gondolkoznia nem szabad.

A járőr azután megállapította, hogy H. J. február 21-én 17—18 óra között kiszánkózott a faluból, hogy megjárta a lovát. Alig haladt 500 lépésnyire, valaki megtámadta s valami éles eszközzel, valószínűleg ásóval, széthasította a koponyáját. Pénze meg volt a zsebében, a rablás nem volt valószínű.

Kikérdezte a járőr azt a muzsaji embert, aki este fél 21 óra tájban rábukkant a borzalmas szánra s kikérdezte azokat is, akik a megtalálás idejében a helyszín köré gyülekeztek. Ezeknek a kikérdezéseknek azonban nem volt eredménye.

A járőr tehát — a gombbal mit sem törődve — ott állott tanácstalanul, nem találva meg a nyomozás kulcsát, de még csak az irányát sem.

Ezért azután kezdte a dolgot ott, ahol valóban kell is kezdeni — ha tényleg nincs semmi olyan adat, amely valamiféle határozott irányt szabhatna a nyomozásnak. Az áldozat családi és egyéb személyi körülményei után kezdett pihatólni; tehát ebben az esetben teljesen feleslegesen a letelejéről próbálgatta az ügyet fészegetni.

Lassankint kibontakozott a meggyilkolt élete. Különváltan élt a feleségétől, 20 éves fiával pedig állandóan civakodott, mert ellenezte annak házassági terveit. A családjával tehát rossz viszonyban élt, más-különben azonban mindenkivel összefért a faluban, nem volt senkivel sem olyan ellenséges viszonyban, hogy ilyen alapon bárkit is gyanuba lehetett volna hozni a gyilkosság elkövetésével.

A fiú került gyanuba. A kedvese és annak bátyja azonban igazolták, hogy a gyilkosság elkövetésének idejében a gyanúsított legény náluk tartózkodott.

A járőr elfogadta az alibit. Pedig bizony bekapaszkodhatott volna abba. Hiszen az sem volt még akkor tisztázott körülmény, hogy a gyilkosság hány órákor történt. H. J. 17—18 óra között távozott hazulról s csak fél 21 órákor találták meg a holttestét — a falutól 500 lépésnyire. Az alibit tehát legalább is 17—1/2 óra közötti időre kellett volna követelni s amit már bevezető sorainkban mondtunk, még az ilyen

értelmű bizonyítást sem lett volna szabad készpénzként elfogadni.

A járőr azonban elfogadta az alibit s a nyomozás megállott. Hiába kereste, kutatta a járőr az újabb és újabb lehetőségeket, pihatólt erre is, arra is, az ügy esőkönyös és sűrű homályából csak nem akart kibontakozni.

S ezalatt a nadrággomb szép csendben meglapulva hallgatott a zsebben. Nem kérdezték, hát nem beszélhetett. Pedig tudott volna beszélni és tudott volna segíteni a megszorult járőrön, ha az egy kicsit figyelmesebb lett volna hozzá.

Igy állott az ügy, amikor az őrsparancsnok, Sütő Jakab tiszthelyettes megerkezett a helyszínre. Újabb helyszíni szemlét tartott, de ha eredetileg lett volna is ott valami használható, azt rég eltűntették az úton közlekedők. A járőr jelentése alapján átgondolta a helyzetet és nem talált más lehetőséget, mint azt, hogy a fiú a tettes. Megfigyelte annak viselkedését, firtatni kezdte az alibit s ha pozitív bizonyítékot nem is bírt ellene kihámozni ebből a keveredett ügyből, az az érzése mégis megerősödött, hogy a fiút nem szabad szem elől téveszteni.

Ezután minden igyekezete az volt, hogy hirtelenében alapot találjon a fiúnál tartandó házkutatásra.

S most kiugrott a zsebből a gomb. A járőrvezető jelentette, hogy egy muzsaji ember egy nadrággombot talált a helyszínen, azt nyomban átadta a járőrnek s ime itt van — átnyújtotta az őrsparancsnoknak.

Sütő tiszthelyettesnek pedig nagyon kapóra jött a gomb. Azt hamarosan átlátta, hogy a helyszínen bárméskodó emberek valamelyikének a ruhájáról aligha szakadhatott az le. Legalább is sokkal valószínűbb, hogy vagy a tettes, vagy az áldozat vesztette el a gombot és azok közül is az, amelyik valamilyen nagyobb erő kifejtést kívánó mozgást végzett, ami könnyen okozhatja egy gomb lepattanását. Ez pedig ebben az esetben kétségtelenül a tettes volt.

Biztonság okából azonban átvizsgálta az áldozat ruháját. A gomb nem oda tartozott, nem onnan szakadt le. Több, mint bizonyos tehát, hogy a tettes ruháján kell keresni a gomb nyomát.

Gyanúsított már volt, a fiú. Gomb is volt, amely alapot adott arra, hogy Sütő tiszthelyettes kíváncsi lehessen a gyanúsított ruhájára s ezen az alapon házkutatást tartson annál. A gombon különben a szabó cég felirata is meg volt s ez még nagyobb jelentőséget adott annak.

Sütő tiszthelyettes tehát házkutatást tartott a gyanúsított lakásán. A kamarában elrejtve talált is egy nadrágot, amelyről egy gomb hiányzott s ez a hiányzó, de a helyszínen megtalált gomb testvére volt a nadrág többi gombjának. Kétség sem férhetett hozzá, hogy a gyanúsított vesztette el a gombot.

Óvatoságból azonban utána nézett Sütő tiszthelyettes annak is, hogy mikor találták meg a gombot s mikor érkezett ki a helyszínre a gyanúsított. A gyanu megerősítésére szolgált az, hogy a gyanúsított nem is járt a helyszínen a gyilkosság felfedezése óta.

Különben a gomb után most már a nadrág is ellene vallott a gazdájának. Lenésényi vérfoltok voltak rajta. A házkutatás további során pedig megkerült az — ásó is. Azon is vérfoltokat találtak.

H. J., a gyanúsított mindent beismert, mihelyt a véres nadrágot és ásót meglátta. A gyilkosságot anyja felbujtására követte el. Atyja goromba, összeférhetetlen ember volt, nem akarta megengedni, hogy anyja hazamehessen és hogy a fia megnősülhessen. Már hónapok óta készülődtek a gyilkosságra s csak az alkalmat várták, amit a gyilkosság napján elérkezettnek láttak.

Amikor értesült róla, hogy atyja kiszánkózott a faluból, anyját előreküldötte az ásóval, aki a helyszínen elrejtőzve megvárta a lépésben haladó szánt s hátulról fejbe vágta az ásóval a szán utasát. Ő maga, a fiú (ha ugyan így nevezhetjük) már ekkor a közelben volt, odaszaladt és még háromszor rásujtott az ásóval atyja fejére. Mikor azután meggyőződött róla, hogy atyja meghalt, elindította a lovat, amely azonban rövidesen megállott, mert nem érezte száján a megszokott emberi kéz irányító erejét.

Anyja ezután a kertek alatt hazaosont s a gyilkos fiú is hazasietett, (atyjával együtt lakott) hirtelen átöltözött és kedvese lakására sietett. Atyja halála hírére

ott várta meg. Erről csak 23 óra tájban értesült, amikor atyja holttestét már hazaszállították.

Ezt az előadást fenntartotta a helyszínére kiszállott vizsgálóbíró előtt is, ezen az alapon tehát anyja is fogásba került s csak 3 heti vizsgálati fogság után változott a helyzet a fiú új vallomása alapján úgy, hogy az anyát szabadon bocsájtották, mert semmi szerepe sem volt a gyilkosságban. A fiú tervezte és hajtotta végre ezt egyedül, egyébként az eredetileg előadott módon.

A soproni kir. törvényszék az elvetemült fiút életfogytiglani fegyházbüntetésre ítélte s ezt az ítéletet a felsőbb bírói fórumok is helybenhagyták. Ma is ott van a méltó helyén.

SZOLGÁLATI-EB ÜGYEK

Csendőrségi eb-bemutató Székesfehérvárott.

Kitünően sikerült s általános elismerést aratott eb-bemutatót rendezett a gödöllői esendőr kutyatelep június 6-án a székesfehérvári Polgári Lövöldében. Szép számú közönség gyönyörködött az érdekes és kutya-kezelőknek tanulságos látványokban.

A város előkelő közönsége között ott voltak: *ritéz Raics Károly* altábornagy, székesfehérvári honvéd vegyesdandárparancsnok, *Goreczky Gyula* ezredes, a székesfehérvári esendőr kerület parancsnoka, *felsőcseri Nagy Pál* főispán, *Isschutz Aurél* kerületi rendőrfőkapitány, *Havranek József* alispán.

A közönséget különösen az ebekkel bemutatott nyomozások gyönyörködtették. Ezek közül is a legkiemelkedőbb volt a gyilkos nyomonlőzése és az orvvadász lefegyverzése.

A „tettes” elveszített zsebkendőjét, vagy egyéb holmiját a kutya orra elé tartották s már futott is a nyomon, hogy a bokrok közé rejtőzött „gyilkos” előcibálja rejték helyéről. Hűséges négylábú bajtársaink fényesen megállították minden téren a vizsgát s újabb bizonyosságot tettek arról, hogy a valóságos gyilkosok és betörők üldözésében is hasznos szolgálatokat tehetnek, ha kellőképpen tudunk velük bánni.

A verseny eredménye a következő: Legjobb volt az előzetes kiképzésben *Czippány József* törzsrőrmester „Száli” nevű német juhászkutyája I. díj. *Juraszek Ferenc* főhadnagy „Cserkész” német juhászkutyája tiszti csoport II. díj. *Plávits György* törzsrőrmester „Czirák” nevű német juhászkutyája altiszti csoportban II. díj. *Kovács Gyula* őrmester „Bello” nevű német juhászkutyája II. altiszti díj. Fegyvelmezetségi vizsgája: *Borsódi Kálmán* törzsrőrmester „Bíró” nevű saját német juhászkutyája I. díj. *Tóth Lajos* őrmester „Lucy” nevű német juhászkutyája (*Heder István* martonvásári főintéző tulajdona) altiszti csoportban II. díj. *Peszlen János* esendőr „Matyi” nevű német juhászkutyája III. díj.

Neveltségi vizsgán: A tiszti csoportban első díjat (Fejérmegye tiszteletdíját) a *Gyapay Miklós* esendőr százados keze alatt igen jól nevelt és gondozott „Effendi” nevű kísérleti eb nyerte. (német juhász és numi keresztezés kísérlete), melynek különös fajtája most áll kitenyésztés alatt.

Ki kell még emelnünk *Páhos István* őrmestert, aki *Mesterovits Pál* nécsi rendőrfelügyelő „Bobi” nevű dobermanniával fokozott képzettségéről tett tanúságot.

Nem különben elismeréssel kell megemlékezni *Kutassy Károly* esendőrtisztihelyettesről, aki sajnos, csak a bemutatóra késve érkezett. Így „Joli”-ja elbírállható és díjazható nem volt, de érdekes és tanulságos mutatóványával a közönséget elragadtatta. Emlektárgyat kapott.

A két napig tartó eb-bemutató kiváló rendezéséért és zavartalan lefolyásáért dícséret érdemi a székesfehérvári esendőrkerületi parancsnokságot, amelynek tisztikara odaadó fáradozással dolgozott a bekövetkezett eredmény érdekében.

Ha az ember valami elmúlt dologról gondolkodik, rendszeren a földre tekint alá, ha pedig a jövőről, az egekbe néz föl. Aristoteles.

SPORT

Propaganda staféta és atlétikai verseny Szegeden.

A Masz. délkerülete áldozócsüdtörtékön 25-ös staféta csapatok számára 10 km. távon, Szeged városán keresztül jól sikerült versenyt rendezett. A szegedi esendőr iskola csapata is indult, amely általában a hetedik, a honvédség és közrendészeti szervek csapatai között pedig az első helyen futott be. Az atlétikai versenyeket (kezdők részére) május 30-án tartották meg. A esendőr atléták a következő eredményeket érték el: Diszkoszvetésben: 1. Szalai esendőr (Baja), magasugrásban: 2. Molnár I. esendőr (Keeskemét), súlydobásban: 1. Kormos I. esendőr (Szentés), gerelyhajításban: 1. Kormos I. esendőr (Szentés), 2. Milánkavics I. esendőr (Szentés), 3000 m. síkfutásban: 3. Járdánházi G. próbacsendőr (Baja), 800 m. síkfutásban: 1. Butor A. próbacsendőr (Makó), 5×100 m. staféta-futásban: 2. Márton, Bíró, Révész, Bali és Molnár esendőrökből alakított csapat, 5×400 m. staféta-futásban: 2. Saliga, Gaál, Bali, Kátay és Mészáros esendőrökből alakított csapat, mindkettő a kerület futóiból kiválogatva. A verseny legszebb küzdelme a 800 m síkfutás volt, amelyet Butor A. próbacsendőr III. fokozatú standardon belül futva fölényesen nyert. De az eredményekből kitetszőleg a többiek is derekasan szerepeltek, hozzájárulva ahhoz, hogy már a tavalyi versenyeken megismert esendőr atléták a szegedi sportközönség értékelésében az őket megillető helyet még szilárdabban elfoglalják.

A I. évi országos esendőrségi úszóverseny programja. A verseny: 1. Ideje: 1926 július 11., kezdete: 8 órakor. Helye: Szeged, a Sz. U. E. úszópálya (Rókusi pályaudvar mellett). Rendezi a szegedi kerületi parancsnokság. — 2. Tagozódás: *csendőrségi versenyek:* 50 m. gyors-, mell-, hátúszás és úszás ruhában, 100 m. gyors- és mellúszás, 200 m. gyorsúszás; külön a törzstisztek, főtiszték, altisztek és a legénység részére. Az egyes csoportokban „elsőnek bejött úszók ideje közül a legjobb időt elért úszó bajnoki plakettet kap. 4×50 m. tiszti staféta, 4×50 legénységi staféta. — *Honvédség, rámőrség, folyamőrség versenyek:* Csapattestenként és versenyszámonként 1 fő nevezhető. 50 m. mell-, gyors- és hátúszás, 100 m. gyorsúszás. — *Rendőrség versenyek:* Kerületenként és számonként 2–2 fő nevezhető. 50 m. gyors-, mell- és hátúszás, 100 m. gyorsúszás. — *Polgári egyesületek versenyek:* Sportklubonként és versenyszámonként 2–2 fő nevezhető. 100 m. gyors-, mell- és hátúszás, 400 m. gyorsúszás. Ezenkívül két polgári egyesület között vízipólo-mérkőzés. — *Levente egyesületek és cserkészcsapatok versenyek:* Egyesületenként és csapatonként 1–1 fő nevezhető. 50 m. gyors-, mell- és hátúszás, 100 m. gyorsúszás. — *Propaganda- és szórakoztató-számok:* Tányérkeresés, vízicsata, csónakcsata. — Nevezési határidő 1926 június 25. A nevezéseket közvetlenül a szegedi V. sz. esendőr kerületi parancsnoksághoz kell beküldeni. Nevezési díj nincs. A versenyzők (polgáriak is) elhelyezéséről és ételmezéséről a rendezőség gondoskodik. — 3. a) *Öltözet:* Valamennyi versenyző csak kifogástalan, rendes úszóruhában indulhat, amit természetesen házilag is lehet összeállítani. b) *Az úszás ruhában:* alsóruha, kepa vagy harisnya, szolg. bakancs (tiszték is), khaki posztó nadrág (boka átköthető), khaki zubbony, derékszíj, kurtály vagy karabély, tölténytáska 20 élessel, szurony és sapka. A puská tetszés szerinti módon vihető. — 5. *Díjazás:* A már említett bajnoki plaketen kívül a vándordíjat az a esendőrkerület, illetve ecsi. parancsnokság nyeri meg, amely valamennyi versenyszámban a legjobb eredményt éri el. — *Tiszteletdíjak:* a gyűjtés eredménye, valamint a nevezésekhez mérten. — *Eremdíjazás:* a múlt évéhez hasonlóan.

Sportünnepély. A m. kir. egri esendőr-osztályparancsnokság I. évi június hó 26-án és 27-én Tiszafüreden a Heves vármegyei esendőrlégénységi sportalapa javára nagyszabású sportünnepélyt, utána zártkörű táncmulatságot rendez. Az egész ünnepélyre és zártkörű táncmulatságra szóló belépőjegy 40.000 K. A vendégek esetleges szállás igényüket és érkezésük idejét a tiszafüredi esendőr szárnyparancsnoksággal június 20-ig közölik.

CSENDŐR LEKSZIKON

49. Kérdés. *Mi a jelentősége a m. kir. Kuria döntvényének a büntetőjog gyakorlati alkalmazása szempontjából?*

Válasz. Olyan részletes törvény, amely minden előforduló gyakorlati esetre teljesen ráillő szabályt állítana fel, elképzelhetetlen. A bíróság tehát sok esetben kénytelen a törvény értelmét a törvény magyarázatával megállapítani. Így tehát a bíróságok felfogásának, elméleti ismeretének és meggyőződésének a büntetőjog gyakorlati alkalmazásában a legtökéletesebbnek látszó Btk. mellett is nagy szerep jut. A bírói szervezetről szóló törvények gondoskodnak arról, hogy a törvény magyarázatában felmerült fontosabb és vitásabb kérdésekben lehetőleg egyöntetű gyakorlat fejlődjen ki. Evégből illeti meg nálunk a m. kir. Kuria a döntvényi jog. A kir. Kuria tehát a törvény alkalmazásában felmerült elvi kérdések eldöntése végett döntvényeket hoz, amelyeket a bíróságok mindaddig követni tartoznak, míg azt a kir. Kuria teljes ülése meg nem változtatja. Ezek a döntvények, mint a kir. Kuria teljes ülései és jogegységi határozatait (ezek a kötelező erejű döntvények), valamint egyéb elvi jelentőségű határozatait hivatalos gyűjteménybe veszik fel, amelyet az igazságügyminiszter tesz közzé.

A döntvények, ismételjük, a fentiek szerint nem jelentenek új büntetőjogot, hanem csak a fennálló törvény magyarázatában az egyöntetűség elvét szolgálják.

Példa. Egyes törvénytörvények ellentétes felfogást árultak el abban a kérdésben, hogy az úgynevezett tanácsköztársaság nevében fellépő egyéneknek a tanácskormányra vagy szerveire rendelkezésre való hivatkozása adott esetben már magában véve kimeríti-e a Btk. 350. §-ába ütköző zsarolás tényálladához tartozó fenyegetés vagy erőszak fogalmát, avagy az ily egyének még ezenfelül valamely külön erőszakot vagy fenyegetést kellett-e megvalósítani, hogy a sértettet valaminek eltűrésére, cselekvésére vagy elhagyására kényszerítse.

A kir. Kuria 6. sz. büntető döntvényében 1921 március 18-án azt mondta ki, hogy az ismertetett esetben a tettes megvalósíthatja külön erőszak, fenyegetés nélkül is a Btk. 350. §-ába ütköző zsarolás tényálladához tartozó erőszak vagy fenyegetés fogalmát.

A kir. Kuria döntvényalkotó jogát és annak kötelező erejét az 1911. I. t.-c. szabályozza.

50. Kérdés. *Valaki katonai szolgálatot teljesítő hozzátartozójának levelet ír. Ebben arra hívja fel az illetőt, hogy a fegyelmi szabályok ellen „lázdjon fel”, mert azoknak szigorúságát eltűrnie nem szükséges. A levél nem jut el a címzetthez, mert bűnvádi eljárás alatt állván, a katonai bíróság fogházában letartóztatásban van s így a levél a foglyok levelezését ellenőrző katonai személyek kezébe kerül, akik azt a rendőri hatósághoz juttatják el a levélíró ellen eljárás megindítása végett. Kérdés: bűncselekményt követett-e el a levél írója, tekintve azt, hogy az általa szándékolt cselekményről, hozzátartozójának felizgatásáról a katonai fegyelem ellen, ez a hozzátartozó tudomást sem vehetett?*

Válasz. A levél írója az 1921:III. t.-c. 6. §-ának 1. bekezdésébe ütköző, a katonai szolgálati fegyelem ellen irányuló izgatás vétségét követte el. És pedig elkövette a levél megírásával és postára adásával. Nyilvánvaló ugyanis, hogy ha ez a levél nem is jutott el a címzett kezébe, de megérkezett ahhoz a katonai alakulathoz, ahol az több katonai közeg kezén ment keresztül, míg a rendőrséghez eljutott. Így tehát a levél írójának szándékos cselekménye folytán a levél tartalma oly körülmények közt jutott mások tudomására, amelyek közt nem volt kizártnak vehető, hogy valakit a katonai fegyelem megbomlására esetleg rávegyen avagy a katonaság intézménye ellen valakit esetleg gyűlöletre izgasson. Az izgatás befejeződik azzal, hogy valaki a büntetőjogilag védett intézmény (a jelen esetben a katonai szolgálati fegyelem, illetőleg maga a katonaság) ellen az engedetlenség vagy gyűlölet érzelmének felkeltésére alkalmas felhívást intéz és teszi ezt olyan körülmények

közt, amelyek közt ez az érzelem valóban felkelthetővé válik. Az, hogy az izgatásnak eredménye legyen, a törvény szerint nem szükséges a büntetőséghez.

51. Kérdés. *Az állami és társadalmi rend, a tulajdon, az osztályok békéje stb. ellen izgató nyomtatványok terjesztése mily büntetőjogi megítélés alá esik?*

Válasz. Ha valaki ellen az a gyanu merül fel, hogy a kérdésben megjelölt, büntetőjogi védelem tárgyait tevő intézmények és erkölcsi javak ellen izgató nyomtatványokat terjeszt, azt kell vizsgálni elsősorban, hogy az illető tudott-e a nyomtatványok ilyen tartalmáról. A másik kérdés, amit vizsgálni kell, az, hogy az illető a terjesztést a nagyobb nyilvánosság fokát megütő módon, szándékosan hajtotta-e végre. Ha ezt a két kérdést igenlően oldja meg a nyomozás, lehet szó arról, hogy a nyomtatvány tartalmáért reá büntetőjogi felelősség nehezedjék. Egyébként pedig a nyomtatvány tartalmáért csak a sajtójogilag felelős személyek vonhatók bűnvádi eljárás alá.

Ha a terjesztő csak azt tudja, hogy az általa terjesztett nyomtatványt már büntető ítélet sújtotta, vagy előzetes lefoglalás alá esett, avagy annak terjesztését a hatóságok megtiltották, az 1914: XIV. t.-c. 24. §-ának 3. pontjába ütköző sajtórendészeti vétséget, vagy ugyane törvény 29. §-ának 1-4. pontjaiba ütköző kihágásokat, vagy ezek valamelyikét követi el.

Megjegyezzük, hogy büntetőjogi szempontból rendszerint nem tekintjük terjesztőknek azokat, akik sajtótermékek terjesztésével, árusításával és forgalombahozatalával hivatásuknál fogva, jóhiszeműleg foglalkoznak. Ilyenek az ú. n. rikkancsok, könyvtárosok, trafikok stb. Az ezek által terjesztett, a Btk.-be ütköző tartalmú sajtótermékek ellen irányuló hatósági intézkedéseknek nincs ugyan akadálya, de ők szabály szerint az általuk terjesztett sajtótermék tartalmáért felelőssel nem tartoznak.

Felelőssel azok tartoznak, akik a Btk. 171. §-ában megírt módon, tudatosan és rosszhiszeműleg, bűncselekmény elkövetésére irányuló szándékkal valamely nyomtatványnak a Btk.-be ütköző tartalmát terjesztik, hozzák nyilvánosságra ott, ahol az a sajtótermék az ő közreműködésük nélkül általában nem érhetne el nyilvánosságot.

Sajtótermékek nemcsak a szoros értelemben vett nyomtatványt tekintti a törvény, hanem valamely iratnak vagy képnek vegyi úton (könyvmdában, írógépen, sokszorosító eljárással) előállított többszörösítését is.

52. Kérdés. *Mi az a sajtójogi felelősség? Kiket értünk sajtójogilag felelős személyeknek?*

Válasz. A sajtó útján elkövetett egyes bűncselekményekért a felelősséget a sajtójogilag felelős személyek viselik. Ezek a szerző (a közlemény megrendelője, adat-szolgáltatója és még a sajtótermék átvevője), a felelős szerkesztő, kiadó, nyomdatulajdonos. Ezeknek felelősége fokozatos, vagyis a sorban utolsót csak akkor lehet felelősségre vonni, ha összes előzőinek feleletrevonása lehetetlenség. Felelőségük nem kölcsönös, mert az egyik feleletre vonása a többinek felelőségét megszünteti.

Látjuk tehát, hogy a sajtótörvény (1914: XIV. t.-c.) a fokozatos felelősség sorában a sajtótermék terjesztőjét nem említi. Ennek következménye azonban nem az, amint némelyek tévesen magyarázzák a törvényt, hogy a terjesztő semmi körülmények közt sem tartozik büntetőjogi felelősséggel. Az előbbi kérdésre adott válaszhoz azt tesszük itt hozzá, hogy a terjesztő felelősségrevonásánál nem sajtójogi felelősségről van szó, hanem felelősségről egy teljesen önálló, a sajtótermék szerzőségi és kiadási kérdésétől független bűncselekményért, amelyet úgy követtek el, hogy az izgatás tényálladékát megvalósító szellemi tartalomnak nyomtatványba foglalását gyorsabb hatás elérése végett felhasználták.

53. Kérdés. *A lakó a bérbetett lakást szerződésellenesen és nyilvánvaló rosszhiszeműséggel használja. A háztulajdonos erre erőszakosan behatol a lakó lakásába, őt onnan eltávolítja, bútorait pedig az utcára helyezi. Jogosan járt-e el a háztulajdonos?*

Válasz. A háztulajdonosnak bírói oltalmat kellett volna igénybe vennie s ott tisztáznia a szerződéselle-

nes használat kérdését, más szóval a lakó ellen kilakoltatási pert kellett volna indítani. Keá nézve kedvező bírói határozat kieszközölése előtt tehát a lakó lakásába való erőszakos behatolása jogtalan volt s ekként a Btk. 330. §-ába ütköző magánlaksértés büntetést követte el. A háztulajdonosra kedvező bírói határozat jogerőre emelkedése után sincs szüksége önszegélyre, hiszen a bírói ítélet végrehajtására, ha a lakó annak nem tesz eleget, hatósági segítséget kap. Ha a lakó magatartása olyan, hogy azt addig sem lehet eltérni, amíg a bíróság ítélete kieszközölhető, akkor a háztulajdonosnak a közigazgatási hatósághoz kell fordulnia pillanatnyi segítség igénybevétele végett, de magánszemélynek ily esetben sem szabad a Btk. 330. §-a által feltétlenül védett házjogot megsértenie.

54. Kérdés. *Egy postaszolga az elindítás előtt álló postakocsiról két idegen címzésű csomagot leemel s azt a postahivatal helyiségében elrejtí a szándékkal, hogy alkalmas időben lakására viszi. Cselekményét azonban, még mielőtt a csomagokat hazarihette volna, felfedezik. Befejezett lopás-e a postaszolga cselekménye vagy csak kísérlet?*

Válasz. A cselekmény befejezett lopás. A lopás befejezettségéhez szükséges elvétel már akkor történt meg, amikor a tettes a két csomagot a kocsiról levette s hogy eltulajdoníthassa, illetőleg hogy elvihesse, elrejtette, mert azokat rendeltetésük helyéről elmozdítván, ily módon a saját rendelkezése alá helyezte.

55. Kérdés. *Joga van-e a férjnek felesége helyett magánindítványt előterjeszteni?*

Válasz. Általában nincsen, de a járásbírói eljárásban a férj felesége nevében külön meghatalmazás nélkül is eljárhat és a magánvádra üldözendő büncselekmények miatt vádat is emelhet. Ilyen büncselekmények: rágalmazás, becsületsértés, könnyű testi sértés, levéltitok megsértése, magánlaksértés, ingó- és ingatlanrongálás vétsége, továbbá a Bn. 51. §-ába ütköző lopás kihágása, a Kbtk. 127. §-ába ütköző tulajdon ellen való kihágás, iparvédjegyhamisítás kihágása.

56. Kérdés. *Valaki kutyáival másnak tulajdonában levő földön vad nyulakat fogdos össze. Lopást követett-e el vagy más büntetendő cselekményt?*

Válasz. A szabadban élő vad nincs senkinek tulajdonában, sem birtokában, uratlan jószág, mint ilyen vagydon ellen irányuló büncselekmény tárgya nem lehet. Mint uratlan jószág azonban nem esik szabad foglalás alá, mert az 1883:XX. t.-c. csak a vadászatra jogosítottak adta meg azt a jogot, hogy a szabadon élő vadnak tulajdonát foglalással megszerezhesse. Minthogy pedig a vadnak kutyával való lefogása a

vadászat fogalma alá esik, minthogy továbbá az, aki vadászatot a vadászatra jogosítottak engedélye nélkül gyakorol, vadászati kihágást követ el, a kérdésben leírt cselekmény az 1883:XX. t.-c. 26. §-ába ütköző kihágás tényelemeit meríti ki.

57. Kérdés. *Valaki egy lakóház mellett elmenőben a háznak utcai falára szerelt kürtőjét betömí. A betömés folytán az égő tüzhely füstjével megtelik a konyha, de az ott tartózkodók a baj okát felfedezvén kár nem keletkezik azon kívül, hogy a konyhában tartózkodók szemét a távozni nem tudó sűrű füst megtámadván, könnyezésre izgatta. Büntetendő cselekmény-e a kürtő betömése?*

Válasz. A kürtő betömése s ezáltal használhatatlanná tétele a vagydonrongálás fogalma alá esik. Minthogy pedig a kürtő az épületnek olyan része, amely állagának megváltozása nélkül helyéből el nem mozgatható, annak megromlása ingatlan vagydon rongálása. A büntetőjogi vagydonrongálásnak azonban alkotóeleme a kár. Ha kár nincs, büntetőjogi értelemben vett vagydonrongálásról nem lehet szó. Ha a kár 50.000 K-nál nagyobb, a Btk. 421. §-ába ütköző vétség, ha kisebb, a Kbtk. 127. §-ának 2. bekezdésébe ütköző kihágás forog fenn. Minthogy a kérdésben közölt esetben vagydonjogi kár nem merült fel, büntetendő cselekedet tényálladékát nem lehet megállapítani. A cselekmény tehát ebben az esetben durva tréfává, gyermekes bosszú tényévé minősül s az okozott sérelem magánjogi természetű.

58. Kérdés. *Valaki a marhalevél kiállítására jogosult hatósági személy előtt valótlanul saját nevelésűnek állít egy tehenet s az így megszerzett járlattal a tehenet eladja. Jogtalan haszonra irányuló célból elkövetettnek kell-e a cselekményt minősíteni?*

Válasz. A Btk. 400. §-ába ütköző közokirathamisításnak ezt az elkövetőjét kétségtelenül az a cél vezérelte, hogy az állatot könnyebben értékesíthesse. A cselekmény tehát vagyoni haszon szerzésre irányulván, a Btk. 400. §-ának második bekezdése szerint minősül. A büncselekmény megállapításának nem feltétele, hogy a hamis marhalevéllel való eladás folytán a vevő becsapódjék s kárt szenvedjen. Itt tehát a törvény jogtalannak tekinti az eladó hasznát akkor is, ha az állat megértte azt a pénzt, amit a vevő érte adott. Jogtalan a haszon azért, mert törvénytelen, erkölcsstelen úton érték el.

59. Kérdés. *Hat egyén éjszaka meglesi a hazafelé tartó sértettet s botokkal ütlegelni kezdi. A sértett erőlyesen védekezik, majd bicskát ránt, mire a támadók szintén bicskához nyúlnak s a sértettet összeszurkálják, aki végül is több késszurástól találva összeesik s rövid idő alatt elvérzik. A hullaszemle és boncolás során kiderül, hogy a sértett csak egyetlen halálos sérülést szenvedett, egy szúrást, amely a szív táján érte. A többi*

**Legelőnyösebb
bevásárlási
forrás**

RAFAEL vasüzlet

Budapest, V., Berliini-tér 4. Nyugati pályaudvarral szemben

Telefon 134-25.

Kerékpár és varrógép készpénzárban 6 havi részletre.

Csendőr urak figyelmébe!

A m. kir. csendőrségnél hosszú idő óta használatban levő és előnyösen ismert világhírű

„DIXI“, „VICTORIA“

és francia kerékpárok és alkatrészek képviselőjét átvetttem és így módomban van fenti kerékpárokat a m. t. Csendőrség véglegesített tagjainak **12 havi** részletfizetés mellett rendelkezésre bocsátani.

ÁRAK: „Victoria-Praeciosa“, „Dixi“ 50. szám K 2,900.000 (232 pengő)
„Victoria-Luxus“, „Dixi“ 200. szám „ 3,100.000 (248 „)

Előlegül mindkét sorozatban 350.000 korona (28 pengő) fizetendő. — Saját érdekében kérje levelezőlapra a részletes ismertetőt és az elismerő levelek gyűjteményét. Kerékpáralkatrészeket és felszerelési cikkeket levelezőlap rendelésre gyári áron szállítok utánvétellel.

KOVÁCS JÓZSEF kerékpár, varrógép és sportcikk gyári raktára

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 18. szám. Telefon: Lipót 985-27.

számos sérülést részben nyolc napon túl és húsz napon belül, részben húsz napon túl gyógyulónak véleményezte a kir. törvényszéki orvos. A tettesek kiderítettén mindegyikük tagadta, hogy a halálos szúrást ő ejtette volna s az eljárás során ez a körülmény nem is volt tisztázható. Miként alakul a tettesek büntető felelőssége?

Válasz. Ha kétségtelen, hogy a tettesek közös egyetértésben mindnyájan részt vettek a megölt sértett bántalmazásában, a halálos eredményért mindnyájan büntető felelősséggel tartoznak a Btk. 70. §-a szerint, mint tettestársak, a Btk. 306. §-a alapján, halált okozó testi sértésért, vagy ha ölé szándékuk nyilvánvaló és előre eltökélt volt, a Btk. 279., esetleg 278. §-a alapján. A Btk.-nek jóval enyhébb büntető tételeit tartalmazó 308. §-a itt nem alkalmazható, mert az a §. csak azt feltételezi, hogy a tettesek nem értették egyet, vagyis nem lehet őket együttes és közös bántalmazóknak, tettestársaknak tekinteni. Ez a §. azt is feltételezi, hogy a megölt sértett bántalmazói közt olyanok is voltak, akik nemcsak, hogy a halálos eredményt nem célozták, hanem esetleg csak testi sértés okozása nélkül bántalmazták a sértettet. A Btk. 308. §-ának alkalmazására példa a következő eset: Többen kövekkel dobálják a sértettet, de csak az egyik kövvel talál s okoz halált. A tettesek elfutnak a helyszínről s mindegyik tagadja, hogy ő dobta volna a végzetes követ. Hogy dobáltak mindannyian, azt azonban nem tagadják, sőt az is megállapíttatik, hogy előzetesen nem beszéltek össze a sértett bántalmazása és megtámadása végett, sőt egyik-másik pusztán duhajsból esatlakozott a támadókhoz.

HIREK

Trianon

1920 június 4. Legszomorúbb dátuma a magyar történelemnek, pedig az dúsgazdag tragikus dátumokban. Az ettenségek szakadatlan áradata dúlta ezer éven át ezt az országot fegyverrel és ármánnyal. Odaszegeztük mellünk a Kelet vad hordáinak, hogy a Nyugat kultúrája lábra kaphasson, élhessen s halából törzsúrásokat kaptunk a hátunkba — Nyugatról. Emberfeletti s mindig becsületes küzdelmek után most itt állunk bilincsekbe verve s a búzaföldeinken összetakolt deszkahatárok nagyon is nyílt hasadékaik át minden mozdulatunkat remegve lesik az ellenséges indulatú, rozsz lelkiismeretű szomszédok. Nyolc millió ember él itt ökölbe szorított kézzel. Kevés és mindenéből kifosztott ahhoz, hogy pusztakézzel intézhesse el a szürnyerdők mögé húzódó „győzteseket”, de nagyon is sok ahhoz, hogy az elmúlt nagy világégés nyertesei nyugodtan ülhesenek nem is kétes értékű babéraikon. Nyolc millió ember, ha hozzá magyar és igazán magyar, még sok fejtörést fog okozni a trianoni ítélet szerzőinek. Erősek vagyunk, mert kemény az öklünk, ősi harcra vár a vérünk, nyitott szemmel állanak odaát előőrseink és erős — az Igazságunk, a nemzetek történelmének minden ármányon és erőszakon át mégis csak örökkön élő és egyedüli irányítója.

Önbizalmunk szilárdságán s belső életünk tisztasá-

Csendőrségi szállító!

Sapkák Kardok
Kardbojtok

Khaki szövetek Szabókellékek
Egyenruhák és egyenruházati cikkek
legolcsóbban

a 36 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 6. szám

a keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 21—78.

Lapunkra való hivatkozásnál megrendelési költséget a cég visszatéríti.

Kérje kivonatos árjegyzékem.

Testületeknek nagyobb megrendelésnél % árengedmény.

Levente- és Bocskay-sapkák!

KERÉKPÁROK Világhírű eredeti francia gyártmány „DUNLOP” angol gummikkal, szabadonfutóval és teljes felszereléssel

1,900.000 korona készpénz

Gummik és alkatrészek gyári árban

Schwartz Géza

kerékpár nagy raktára

Budapest, Német-u 45. József-u. sarok

(Vigyázat, saroküzet)

BÚTORCSARNOK

ERNST GYULA, BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 33
(Klauzál-utca sarok)

Mindenféle bútork és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.



Csendőrségi kerékpárjaink megérkeztek!

Kedvező részletre. Kerékpár alkatrész, friss gummik nagyban árban. Világhírű VARRÓGÉPEK. Javítások gyorsan és olcsón.

LANG IMRE BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÜT 3. SZ (Sarok üzet) Árjegyzék ingyen

FIGYELEM! A m. kir. Csendőrség legolcsóbb beszerzési forrása. **FIGYELEM!**

Mindenfajta

CIPŐT + CSIZMÁT készpénzárán vásárolhat **hat havi lefizetésre**

Utalvánnyal, nyomtatvánnyal és felvilágosítással készséggel szolgál a

NORMA CIPŐKERESKEDELMI R.-T.

Telefon 79—79. Budapest, V. kerület, Erzsébet-tér 13. szám. Telefon 79—79.

gán, az itt-ott még ma is burjázó nyomok kiirtásán múlik jövőnk. Ebbe pedig Nektek is van beleszólástok, esendő bajtársaink!

Kinevezés. A Kormányzó úr Ó Főméltósága Vay Kázmér miniszteri osztálytanácsosnak, aki a belügyminisztérium rendészeti (VI.) főosztályát vezeti, a miniszteri tanácsosi címet adományozta. **Köszeghy Sándor** h. államtitkár nyugalomba vonulása óta áll a rendészeti főosztály élén, az előtt pedig a rendőrségi (VI. a.) osztályt vezette. Fáradhatatlan és eredményös működésének méltó elismerése a magas kitüntetés.

Ártalmatlanná tette a támadóját. **Bántó János** somogyfajsi őrsbeli törzsmestert május 17-én 20 óra tájban Pusztakovácsiban — ahol szabadságát töltötte — **Bognár Mihály** pusztakovácsi-i lakos megtámadta. **Bántó** törzsmester kardot rántott s a figyelmeztetéseivel nem törődve tovább támadó **Bognár** balfülét keresztülvágta. A sebesülés súlyos, de nem életveszélyes. Az ügyet kivizsgálták.

Térképjelek gyakorló rajzlüzete a m. kir. esendőrség részére. **Kogutowicz Lajos** ny. őrnagy, az állami térképező intézet aligazgatója, a m. kir. esendőrség részére összeállította a „Térképjelek gyakorló rajzlüzete“-t s azt a belügyminiszter úr folyó évi június hó 7-én kelt 120.702 eln./VIc. számú rendelkezéssel oktatási segédletként engedélyezte. A füzet rajzgyakorlatot, nagyban és kisebbített alakban térképjeleket, csapatjelzéseket és esendőrségi csapatjelzéseket tartalmaz, azonkívül a rajzolóhoz útmutatást ad és a rajzlüzet használatát magyarázó szöveggel is el van látva. A füzet össze-

állítás és a rajzolás gyors elsajátítását célzó módszere teljesen újszerű, mert a füzetben a jelek halványkék színben elő vannak nyomtatva és eme hiányos előrajzok nyomán a jelek lerajzolását fokozatosan könnyen meg lehet tanulni. Bővebb tájékoztatást lapunk mai számának borítékán találunk olvasóink.

A vonat alá vetette magát. **Köszegi Péter** szabadbattyáni őrsbeli esendőrség Pázmádon töltötte szabadságát. Június 9-én reggel a velencei vasútállomás közelében a vasúti töltésen találtak összeroncsolt, véres hulláját. A kivizsgálás során megállapították, hogy öngyilkossági szándékból vetette magát 8-án a 1/223 órákor áthaladó vonat alá. Tettének oka értesülésünk szerint szerelmi bánat.

Előléptek: Őrmesterré: az I. számú esendőrség kerületben: **Fekete Lajos, Domonkos László, Tornócs György, Nándori István, Riger József, Olajos Mihály, Both András, Mocsorán György, Jakus Gyula, Nánási Károly, Nyitrai József, Balogh Imre II. és Bánát István** esendőrségek.

Házasságot kötött: az I. számú esendőrség kerületben: **Péter Imre** törzsmester özv. **Jarábka Jánosné**, szül. **Orgován Rozáliával** Letkésen.

Halálozás. A m. kir. székesfehérvári II. számú esendőrség kerületi parancsnokság altisztje **kara mély fájdalommal** jelenti, hogy szeretett bajtársa, **Béda Benő** esendőrség gazdasági tiszthelyettes, esendőrségsegéd munkás június hó 2-án 45 éves korában, alig pár napi szenvedés után elhunyt. Testületünknek igen derék tagja volt, ki hivatalos kötelességei mellett különböző alkalmazásokban mindenkor a legnagyobb buz-

SCHAFFHAUSENI és OMEGA-DOXA-zsebórák

ÓRÁKAT, ÉKSZEREKET

legjobb kivitelben, szolid árak mellett vásárolhat.

NAGY SVÁJCI ÓRALERAKAT

GÁBOR LAJOS

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ

Budapest, V., Lipót-körút 30.

a Nyugati pályaudvar mellett.

A magy. kir. esendőrség részére kedvező részletfizetésre 3-5 havi részletre kamatmentesen szállítok.

— Készpénzvásárlásnál 10% engedmény. —

Egy próbarendelés meggyőzi árait szoliditásától.

Árjegyzék kívánatra díjmentesen.

Vidéki megrendeléseket pontosan és lelkiismeretesen eszközölök.

Mindennemű fali-, ébresztő- és ingaórák nagy rakatára

Fényképezőgépek, Fotócikkek

Fizetési könnyítésekkel

Fried és Nádornál

Budapest, IV., Petőfi Sándor-utca 3.

Kérje ingyen 42 sz. képes árjegyzékünket!

Csendőrségnek 10% engedmény

SIMON GYULA bőrönd- és bőrdíszmű-készítő

Budapest, VIII., Baross-utca 1. sz.

Calvin-tér mellett. Csendőrségi tagoknak árengedmény.

Sportérmek és plakettek, sportszobrok és dísz tárgyak (serlegek, órák stb.) mint tisztelet- és vándordíjak, **jelvények, katonai rendjelek**

MORZSÁNYI-nál,

Budapest, IV., Eskü-út 5. sz.

(Klotild palota, Erzsébet-hídnál)

KERÉKPÁROK

(Styria és Premier budapesti vezérképviselője.)

A híres Continental gumi gyári lerakata.

Varrógépek, legjobb gyártmány, grammofonok, hanglemezek, legolcsóbban árusítanak, részletfizetésre is.

DEMÉNYI ÉS FIA cégnél Budapest, VI., Teréz-körút 4.

Legjobb, legszebb, legolcsóbb

MERKUR KERÉKPÁR

A esendőrség tagjal részére különleges kedvezmény.

Gummik, alkatrészek legolcsóbb nagyban áruban.

•• Részletfizetési kedvezmény ••

DÉRY EDE géparuháza **SZEGED.**

Képes árjegyzék ingyen. Alapított 1880.

KEMÉNYFA BÚTOROK

elismert győri gyártmány jótállással

HEGEDÜS ÉS TÁRSA-nál

BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 10.

Csendőrségnek és közalkalmazottaknak 12 havi részletre előleg nélkül.

KERÉKPÁR varrógép, kötőgép

részletfizetésre előleg nélkül.

LENGYEL Budapest, VI., Gyár-utca 1.

Hímzésre, kötésre oktatás (Arad-utca oldalán)

galommal és odaadással teljesítette, előjárói bizalmát és bajtársai tiszteletét teljes mértékben megérdemelte. Nagy részvét mellett temették el június hó 3-án délután 6 órakor a székesfehérvári Szodreskerti temetőben. A temetésen megjelent *Goreczky Gyula* esendőrszerekes, kerületi parancsnok élén a székesfehérvári esendőr tisztakar, tiszthelyettesek, altisztek és esendőrök teljes számban, honvéd tiszti és altiszti küldöttségek, valamint nagyszámú polgári közönség. A esendőr iskolától egy díszszakasz vonult ki. A koporsót a bajtársak vitték vállukon. Az elhunyt feleségét és 6 éves kis gyermekét hagyta hátra minden támasz nélkül.

Kérelmek. *Vincze Imre* volt esendőrmestert keresi *Muszil Géza* magyarbolyi őrsbeli (Baranya vármegye) esendőr s kéri bajtársait, akik tudnak róla, közölgék azt vele.

Simon József nyugalmazott főerdész, aki jelenleg gazdálkodó, keresi *Tordai Agoston* győri őrsbeli törzsszermester s kéri bajtársait, akik hollétét ismerik, írják azt meg neki.

Takács András volt brassói kerületbeli törzsszermester, aki 1910-ben Tüvisen az államvasutaknál volt polgári alkalmazásban, legutóbb pedig a jászszentlászlói őrsön teljesített szolgálatot, keresi *Nagy József III.* ny. tiszthelyettes. Bajtársai saeves értesítését Dunapataj, 60. sz.-ra kéri.

Mlinkó Benjámín őrmester kéri bajtársait, akik 1918-ban a volt 315. honvéd gyalogezredben teljesítettek szolgálatot, közölgék vele címüket Reeskre.

Kölesönös áthelyezésüket óhajtják: *Boros Lajos* kecéli őrsbeli (bajai osztály) őrmester a szolnoki osztály területére; *Fenár János* hidasi őrsbeli (pécsi osztály) esendőr a budapesti vagy szegedi kerület területére; *Bagdi János* almáskamarási őrsbeli (makói osztály) esendőr a gyulai osztály területére; *Kovács István I.* tiszaszőlősi őrsbeli (egri osztály) esendőr az abaujszántói vagy sátoraljanjhelyi osztály területére; *Töke Imre* és *Balácsi János* tolnai őrsbeli (szekszárdi osztály) esendőrök, előbbi a szombathelyi, utóbbi a budapesti kerület területére; *Takács József* putnoki őrsbeli (miskolci osztály) esendőr a debreceni kerület területére; *Balaskó József* kálózi őrsbeli (székesfehérvári osztály) esendőr a szombathelyi osztály területére. Kérik azon bajtársainkat, akik kölesönös áthelyezésüket óhajtják, közölgék velük címüket.

Melléklet. Mai számunkhoz mellékeljük a Tribon Ruházati Részvénytársaság árjegyzékét.



**HEGEDŰ
HARMONIUM
TÁROGATÓ
CIMBALOM
HARMONIKA
CITERA**

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művésziesen javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

HOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab. hangszergyára
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.
Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény.



Kerékpárok

német angol francia
erős turagépek

olcsón részletre is

BÁLINT LÁSZLÓ

BUDAPEST,
ÜLLŐI-ÚT 52/b.

Elsőrendű német gyártmányú

kerékpárok és varrógépek

véglegesített esendőröknek előnyös
részletfizetésre kaphatók.

Kerékpár és Varrógépkereskedelmi Vállalatnál

Budapest, VI., Andrásy-út 83-85 sz.
Telefon 980-22.

Szőnyegek

bútorszövetek, matrac, csinvatok, kocsigyártó- és kárpitoskellékek stb.

Neumayer Fülöp rt.

Budapest, V., Deák Ferenc-tér I. szám.
Tel.: 11-21. Alap. 1889.

KERÉKPÁR, VARRÓGÉP

előnyös részletfizetésre. Alkatrészekben, gummiban nagy választék. — Javítások pontosan eszközöltetnek.

A esendőrség tagjainak árengedmény!

FARKAS GÉZA mechanikai szaküzlete

Budapest, I., Atilla-körút 50

Olcsóbban mint bárhol

butor részletre, vidékre is.

Háló, ebédlő, uriszoba, leányszoba, angol bőrgarnitúra és egyéb berendezési tárgyak.

Bleier,

VII. kerület, Akácfa-utca 7. szám. Címre ügyelni!

Magyar kir. honvédelmi miniszterium és esendőrség
sportcikkék szállítója

Macher Rezső és Társa

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 45. sz.
Árjegyzék ingyen és bérmentve!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cikket nemesak a esendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt megfelelően honoráljuk. Kéziratot nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és könnyen olvasható írással írni. A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát fölösleges beküldeni. Jellegül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jellegéből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni.

Nőtlen. A esendőrség legénységi állományú tagjai, továbbá azok özvegyei és árvái nem az 1921. évi XXXIII. t.-c.-ben lefektetett katonai nyugdíjtörvény, hanem a polgári nyugdíjtörvény illetékessége alá tartoznak, amelyet az 1912. évi LXV. t.-c. tartalmaz. Ezért a folyó évi 7. sz. Honvédségi Közlönyben megjelent 1553/eln. 13. 1926. sz. körrendeletben foglaltak nem vonatkoznak rájuk. Értesülésünk szerint azonban tárgyalások folynak annak érdekében, hogy a katonai nyugdíjtörvény az említettekre is kiterjesszessék. Egyébként olvassa el legutóbbi számunkban „K. J. Szolnok” jellegre küldött üzenetünket.

Bácskai. A jelenleg érvényben álló törvények és rendeletek alapján csak végkielégítésre tarthat igényt. Kegyelmi úton kérheti megelőző szolgálati idejének a beszámítását, de hogy ez eredménnyel fog-e járni, azt mi nem tudhatjuk.

Reeski őrs. Kérelmét mai számunkban közöltük.

Őrjárat. Az is ingyenellátás, ha a járőr „kedvezményes” áron fogad el valamit. Mindennek meg kell adni a rendes árat, mert hiába igyekeznek valaki azzal megnyugtatni a lelkiismeretét, hogy bizonyos csekély összeget átadott a gazdának, avagy valamelyik gyermeknek, mert evvel éppen úgy elfogadta az ingyenellátást, mint ha semminemű ellenértéket nem adott volna ezért. Egyedüli megoldás az, hogy minden szolgálatásért a napi áraknak megfelelő ellenszolgáltatást adjunk, mert csak úgy őrizhetjük meg függetlenségünket, amire pedig szolgálatunknak és egyéni önértékünknek, becsületünknek egyaránt nélkülözhetetlen szüksége van.

Tenger. Középiskolai érettségi és igen nehéz felvételi vizsga szükséges.

F. J. 500. 1. Eltekintve attól, hogy csak önmaga alá vágná a fát, egyéb következményei is volnának a levélben említett magatartásnak, mert azt csak Ön is beismeri, hogy azzal súlyos fegyelmetlenséget követne el. Ha az okmányai valóban rendben volnának és katonai szolgálati idejéhez nem férne kétség, mindenesetre megengednék a leszerelést, mert kötelezőjének lejártá után senkit sem tartanak vissza a testületben. Türelmetlenkedéssel és a levélben említett lehetetlen és képtelen eszközökkel célt érni nem lehet. Kihallgatáson megjelentheti az ügyét. 2. Csak a Hadtörténelmi Levéltár tudja megmondani, forduljon oda kérésével (Budapest, Vár, Bécsikapu-tér 4.). A volt 30. honvéd gyalogezred irattára az Északpest vármegyei alispáni hivatalban van Budapesten.

Marilla. Ha az ara elszakított területre illetékes, akkor jól teszi, ha nősülési kérvényében hivatkozik azokra a tényleges szolgálatot teljesítő bajtársaira, akik aráját, annak családi és társadalmi, esetleg anyagi körülményeit ismerik. Hogy azután a kivizsgálás egyébként mire fog kiterjedni és mi módon gyűjti össze a szükséges adatokat, az teljesen a konkrét eset körülményeitől és lehetőségeitől függ. De ezen kár is a fejét törnie. Adja be kérvényét, előjárói majd tudni fogják, hogyan intézzék azt el s ha az Ön közreműködése szükséges, arra parancsot fog kapni. Ahhoz, hogy engedélyezés esetén az ara Önnel házasságra léphessen, szükség van a születési anyakönyvi kivonatára, az anyakönyvvezető által kiállított bizonylatra arról, hogy házassági akadály nincs és a községi előjáróságtól az illetőségi bizonyítványra. Levélben talált 16 fillér bélyeget lapunk javára bevételztük.

B. J. Sz. Jeles érettségivel bejuthat a fiú díjmentesen a kereskedelmi iskolai tanárképzőintézetbe. Erre vonatkozólag olvassa el lapunk folyó évi 9. számában „K.” jellegre küldött üzenetünket. Másikülönben a levélben említett másik megoldást ajánljuk mi is. Ehhez azonban vagy Önnek, vagy a fiúnak okvetlenül fel kell utaznia Budapestre, mert bizonyos okokból személyes megjelenésre és érdeklődésre van szükség. Az Ön állomáshelye Budapesthez igen közel esik, naponta sok vonatja van s nem kerül lényeges kiadásába, ha feljön szerkesztőségünkbe, ahol kimerítő tájékoztatást és útbaigazítást kap tőlünk.

Búza. Edvi Illés Károly és Varga Ferenc „A bűnvádi perrendtartás zsebkönyve” c. művében mindent megtalál. Ára fűzve 102.500 K, kötve 125.000 K és megrendelheti Politzér Zeigmond és fia könyvkereskedésében (Budapest, IV., Keeskenéti-utca 4.).

Mudris János tiszthelyettes, Cibakháza. Vrablik Mátyás ny. ezredes Budapesten, VI., Teréz-körút 24/b., III. 12., Genesey Arnold ny. alezredes Budapesten, VII., Kertész-utca 50. IV. 24., Hazai Elemér ny. százados Budapesten, Zugligeti-út 4. sz. alatt lakik. Magánlevélben nem válaszolunk. A levéléhez mellékelte 2000 K bélyeget lapunk javára bevételztük.

Tisza. Ha katonai szolgálati idejéből három évet igazolni tud, akkor kötelezője 1926 december 31-én lejár. Három évnél több katonai szolgálati időt a csendőrségi kötelezőbe beszámítani nem lehet.

Maros mentén portyázó. 28. 1. Csak tévedés lehet, mert a szolgálati könyvbe a rang sorrendjében kell beírni az őrs legénységét. 2. Nem írta meg, hogy a 101-eseknél meddig teljesített szolgálatot s így nem tudjuk a katonai szolgálati idejét kiszámítani. Írja meg pontosan az adatait, hogy a kötelezőjének lejártát kiszámíthassuk.

Nem értem. 1. A múlt évi 22. sz. Csendőrségi Közlönyben közzétett 181.719/Vlc. 1925. sz. B. M. körrendelet értelmében a csendőrlégénységi rendfokozatok eléréséhez előírt legkevesebb szolgálati időbe az ügyvezetett tanácskormány bukása után teljesített pótesendőri szolgálat nem számít be. Előléptetése szempontjából tehát csak próbaesendőrré történt felvételétől kezdődőleg számított szolgálati idejét lehet beszámítani. 2. Nősülés tekintetében is csak a tényleges csendőrségi szolgálati idő számít, kérvényét tehát próbaesendőrré történt átnevezésétől számított hat év elteltével adhatja be.

Elek. A volt es. és kir. 38. gyalogezred irattára Keeskenéten van az alispáni hivatalban.

K. K. Mór. A volt es. és kir. 5. hídász zászlóalj irattára Győrött van az alispáni hivatalban.

Remény. 1. Kötelezője — a háborús katonai szolgálatának beszámítása nélkül — 1926 november 31-én jár le. 2. A volt es. és kir. 144. táborigádés irattára Győrött van az alispáni hivatalban.

Alapítva: 1874.

Telefon:

Józset 8-61 sz.

ZELINKA KARDGYÁR
BUDAPEST, IX. KER., ÜLLŐI-ÚT 55. SZÁM.
A MAGY. KIR. CSENDŐRSÉG SZÁLLÍTÓJA.

Kardnikkelezést és egyéb javításokat elvállalunk.

CSENDŐR-

tisztek, altisztek és azok családtagjai névre szóló utalványára

hat havi részletfizetésre készpénzárón

a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi- és egyenruha-szöveteket, belésárukat, törülközőket, abroszokat, kötött és szövött árut, vásznat, sifont, zefireket, kötött gyermekgarnitúrát, és egyéb vászonárukat, kesztyűt, harisnyát, kész női s férfifehérműveket, kötött kabátokat, függő-készen és rendelésre, göny és függönykerméket, új, gyárilag sterilizált ágytollat és pelybékét, paplanokat, mindennemű mosókerméket, selymeket, valamint diszpárnákat a

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM.

A vásárláshoz szükséges **utalványok** Budapesten a csendőrkörületi parancsnokságnál, míg vidéken minden parancsnokságnál állanak t. vásárlóink rendelkezésére.

Az egyes vásárlások utáni első részletek 1926 július hó 1-ével kezdődnek.

Legszébb Legjobb Legolcsóbb

PAP-lan PAP-lan PAP-lan

kárpitosárú,
vas- és rézbútorgyára

szőnyeg, pokróc, függöny, ágy- és asztalterítők, gyermekkoscsik, nyugszékek, leányszoba-, előszoba- és kertbútorok, ernyők és sátrak minden kivételben kaphatók.

GICHNER JÁNOS

Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körút 20.

Nagy katalógust 4000 korona ellenében postán küldök. A M. Kir. Csendőrség kötelezőbe tartozóknak 5% engedményt adok.



30 év óta a világot uraló eredeti angol

The Champion kerékpárokat

3 évi jótállással előnyös részletek, kerékpáralkatrészeket, lánc, pedál, nyergeket nagyban gyári árban, külső gumik 38-es, belső 30-esertől, Motobécane francia motorkerékpárokat 11 1/2 millióért szállítunk.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és motornagykereskedők
Arjegyék ingyen. Budapest, VIII. kerület, József-körút 41. szám

R. V. Csak teljes aláírással ellátott levelekre válaszolunk érdemlegesen.

S. J. esendőr, Tiszakeszi, I. Morvay Ákos (nem Ágost!) volt és és kir. 12. huszárezredbeli százados, jelenleg ny. őrnagy és Budapesten, VI., Rózsa-utca 39. sz. alatt lakik. 2. Nem írta meg, hogy a világháborúban mettől meddig teljesített katonai szolgálatot s így nem tudjuk kötelezőjének lejártát kiszámítani meg aduttát még egyszer pontosabban.

Nadas. Az igényjogosultsági igazolvány elnyerését a megszüntetések nem érintik, mert a tekintetben az összes tényleges szolgálati idő beszámít.

12. I. Besser Béla esendőrszázados „Tansegédlet a hűnügyi nyomozáshoz” c. könyvét 20.000 K beküldése ellenében megkapja a székesfehérvári esendőr kerületi paranesnokság segéd-társaságától. 2. Az új Gyalogsági Gyakorlati Szabályzat bekarikázott számú pontjait mindenkor egyöntetűen, sulykolva kell végrehajtani, az aláhúzott számokkal megjelölt pontokat azonban csak a kiképzés elején kell sulykolni, később pedig nem az egyöntetűsége, hanem a helyes végrehajtásra kell a súlyt fektetni. A „töltényt rejts” is az aláhúzott pontok közé tartozik, a vezényszót tehát csak kezdetben kell tagolni, később már nem. Régen azt is egyöntetűen követelték, de elő is fordult, hogy egy-egy puskában benne maradt a töltény. 3. Az új Szolgálati Utasítás valószínűleg a folyó év második felében jelenik meg.

Helyes gazdálkodás. Az Általános Szolgálati Határozványok XIV. fejezete 4. ad. c. pont 7. bekezdésében tényleg előírja, hogy ott, ahol az különös elháríthatatlan akadályba nem ütközik, minden őr köteles baromfit tartani. Sajnos, az elmúlt években nagyon is bővíben voltak ennek elháríthatatlan akadályai. Ma azonban már ismét ott tartunk, hogy ennek nincs akadály, legfeljebb néhány arra alkalmatlan laktanyában az elhelyezés hiányossága lehet akadály, de a gazdálkodások fellendülésének ez a gátló oka is rövidesen megszűnik mindenütt.

S. A. 1. 2. A szolgálat kezdetétől annak befejezéséig terjedő időre megilleti a vezénylési pótdíj akkor is, ha a laktanyában s általában bárhol tartja a nagy pihenőt.

Esztergom. A kinestár terhére csak az 1922. évi 18. sz. Rendelet Közlönyben (Szab. rend.) közzétett 37.036/elm. 12. 1921. sz. H. M. k. rendeletben és az annak pótlására később kiadott H. M. rendeletekben felsorolt gyógyszereket lehet beszerezni. Államháztartásunk nem vállalhatja azt a terhet, hogy alkalmazottjai különleges gyógyszerköltségeit viselhesse, már csak azért sem, mert a felsorolt és igénybevehető gyógyszerek között az összes szükséges gyógyszerek szerepelnek és pótolják a különleges gyógyszereket.

M. N. J. 1888. 1. Ezzel bizony elkésett s egyelőre nincs rá mód, hogy a mulasztást pótolhassa. Különösen, ha a kötvényeket meg sem tudja szerezni. 2. Várjon még egy-két hónapot, mert felülvizsgáltatása óta kevés idő telt el ahhoz, hogy gyógyulásra hivatkozva újabb felülvizsgáltatását kérhesse. Egy évi ideiglenes nyugállományba bizonyosan nem olyan betegség miatt helyezték, amely máról-holnapra meggyógyulhat. Azután majd szerezze be a szolgálatképességét igazoló orvosi bizonyítványt, — legokosabban teszi, ha mindjárt a budapesti I. sz. honvéd és közrendészeti kórháztól kéri — s terjessze azt fel a nyilvántartó gazdasági hivatalhoz, ahonnan ügye a kerületi paranesnoksághoz kerül. Előléptetése szempontjából azt az időt, amit tényleges szolgálaton kívül tölt, előző szolgálati idejéből leszámítják. 3. Kérelmét mai számunkban közzétük.

Haza. Írja meg a szerző nevét, mert ilyen mű sok név alatt van forgalomban.

Tipét. Nincs rá tilalom, de nem kívánatos, ami valószínűleg Ön előtt sem szorul bővebb magyarázatra. Ki-ki irányítsa az életét úgy, hogy az ilyen kényes kérdéseket elkerülhesse.

Batta. Olvassa el lapunk 1924. évi 12. számában „Nőtlen K. — I. A.” jelűre küldött üzenetünket.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas r.-t. nyomdája Budapesten, V., Honvéd-u. 10. sz.
(Telefon: 5-67, 5-68.)

Felelős vezető: Tiringer Károly műszaki igazgató.



Világhírű

TRIUMPH kerékpárok, **GRITZNER** varrógépek

kedvező részletfizetésre is.

KERÉKPÁRGUMMIK ÉS ALKATRÉSZEK GYÁRI ÁRBAN

BACHRACH Budapest, VII., Wesselényi-utca 56.

Közalkalmazottak Országos Gazdasági Szövetkezete

(KOGSz)

Szervita-tér 5. I. em. Telefon: 90-73, 90-74, 90-75.

Ruházati főosztály:

IV. Egyetem utca 3. Telefon: József 133-71.

Piák áruosztály:

I., Vár, Tárnok-utca 2. földszint.

Vidéki exposituráink:

Szegeden, Miskolcon, Debrecenben, Pécsen, Székesfehérvárt és Győrben.

Szén- és fátalep:

V., Vág-utca 22. Telefon: Lipót 921-45.

Tüzelőanyag rendelési központ:

IV., Szervita-tér 5. I. em. Telefon: 90-73, 90-74, 90-75.

Húsüzem:

VIII., Óriás-utca 30. Telefon: József 3-91.

Élelmiszerárudák:

VII., Dévényi-utca 1. — VIII., Rákóczi-út 25. sz. (Vas-utcai oldalán). — X., Pongrácz-út «O» épület. — Pestszenlőrinc, állami telep. — Rákospalota, vasúti állomás. — Szeged Aradi-utca 5.) — Vác.

Ruházati és tüzelőanyag készpénzvásárlásnál árendemény, de ugyanott 5 havi részletfizetésre is lehet vásárolni.

Élelmiszer árudánkban és húsüzemben könyvecskére történő bevásárlásnál fizetés következő hó 1-én.

Felvilágosítást készséggel ad bármely üzemünk vagy központunk.

Tájékoztató árakat időnként Magyar Közalkalmazottak Lapja, Honvédelem, Nyukosz és Csendőrségi Lapok-ban is közlünk.

350 darab

A. E. G. Mignon írógépet rendeltek meg nálunk a m. kir. esendőrség tagjai néhány hónap alatt.

Minden őrparancsnok úr arra törekszik, hogy szép, rendes és tiszta jelentéseket terjesszen fel előljáróihoz és a hatóságokhoz, mert ezzel elismerést és dicséretet szerez a maga és őrse számára.

Valóban szépen, tisztán, könnyen olvashatóan és emellett gyorsan is csak írógéppel lehet dolgozni.

Az A. E. G. írógép esendőrségi használatra a legmegfelelőbb, mert összehasonlíthatatlanul **olcsóbb minden más írógépnél, rendkívül tartós és a kezelése is egyszerű.**

Rendelje meg próbára ezt az írógéppünket havi 150.000 korona részletfizetésre, biztosítjuk, hogy a legteljesebb mértékben meg lesz vele elégedve.

UNIO MAGYAR VILLAMOSSÁGI RT.

IRÓGÉP OSZTÁLYA

Budapest, VI., Andrássy-út 15. I. em.

MODERN BÚTORSZALON

Állandó nagy kiállítás. — Teljes lakberendezések. — Olcsó, szolid kiszolgálás. Feltétlenül hitelképes vásárlóknak előnyös **fizetési kedvezmény!**

GÁSPÁR, Üllői-út 14 és Baross-utca 11.